

INTERNATIONELLA HANDELSHÖGSKOLAN
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Vad omfattas av undantaget för försäkringstjänster i 3 kapitlet 10 § mervärdesskattelagen?

Magisteruppsats inom skatterätt

Författare: Diala Saliba & Pia Åström

Handledare: Pernilla Rendahl

Jönköping januari 2009

JÖNKÖPING INTERNATIONAL BUSINESS SCHOOL
Jönköping University

What is covered by the exemption for insurance services in chapter 3 section 10 of the Swedish VAT Act?

Master thesis within Tax Law

Authors: Diala Saliba & Pia Åström

Tutor: Pernilla Rendahl

Jönköping January 2009

Magisteruppsats inom skatterätt

Titel:	Vad omfattas av undantaget för försäkringstjänster i 3 kapitlet 10 § mervärdesskattelagen?
Författare:	Diala Saliba och Pia Åström
Handledare:	Pernilla Rendahl
Datum:	2009-01-15
Ämnesord	Skatterätt, mervärdesskatterätt, EG-rätt, mervärdesskattedirektivet, mervärdesskattelagen, art. 135.1 a mervärdesskattedirektivet, 3 kap. 10 § ML, försäkringstjänster, konkurrensneutralitet, rättssäkerhet

Sammanfattning

Mervärdesskatten är en allmän konsumtionsskatt som ska påföras vid omsättning av i princip alla varor och tjänster. Från denna generella princip finns undantag från skatteplikt, varav försäkringstjänster är ett av undantagen. Undantaget för försäkringstjänster har nästan inte behandlats i doktrin och därför är uppsatsens syfte att utreda vad som omfattas av undantagsbestämmelsen för försäkringstjänster. Undantaget från skatteplikt för försäkringstjänster stadgas i 3 kap. 10 § mervärdesskattelagen¹, ML, vilket motsvaras av art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet². Då EG-rätten är överordnad svensk rätt, i och med Sveriges medlemskap i EU, sker utredningen av undantagsbestämmelsen i 3 kap. 10 § ML utifrån EG-rätten. Inom EG-rätten är mervärdesskatten reglerad i mervärdesskattedirektivet, som den svenska mervärdesskattelagstiftningen bygger på. Den svenska mervärdesskattelagstiftningen återfinns i ML. Vad som omfattas av undantaget för försäkringstjänster definieras varken i mervärdesskattedirektivet eller ML och ledning måste därför sökas i rättspraxis. EG-domstolen har tolkat omfattningen av bestämmelsen i förhandsbesked begärda av medlemsstaterna. Bestämmelsen delas upp i två delfrågor som EG-domstolen besvarar i förhandsbeskeden. Delfrågorna är vad som omfattas av en *försäkrings- och återförsäkringstransaktion* och vad begreppet *tjänster med anknytning till en försäkrings- och återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent* omfattar.

Av EG-domstolens uttalanden kan slutsatsen dras, att det avgörande för en *försäkringstransaktion* är att en försäkringsgivare eller skattskyldig person tillhandahåller försäkringstagaren en försäkringstjänst. Försäkringstagaren ska erlägga en premie till tillhandahållaren av försäkringen och i utbyte erhålla ett skydd mot risken. Inträffar en händelse ska försäkringsgivaren tillhandahålla den prestation som avtalats om. En *återförsäkringstransaktion* föreligger endast när försäkringsgivaren överlåter den överenskomna risken till ett återförsäkringsföretag.

Vad som omfattas av begreppet *tjänster med anknytning till en försäkrings- och återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent* kan slutsatsen dras utifrån EG-domstolens uttalanden, att det krävs ett direkt eller indirekt rättsförhållande mellan försäkringsmäklaren eller försäkringsagenten och försäkringsgivaren och försäkringstagaren. Vad som bedöms som en försäkringsmäklare och försäkringsagent ska

¹ Mervärdesskattelagen (1994:200).

² Rådets direktiv 2006/112/EG.

avgöras utifrån vad verksamheten består i och att verksamheten kännetecknar en försäkringsmäklare och en försäkringsagents verksamhet.

Utifrån ett svenskt perspektiv är svenska domstolar skyldiga att tillämpa direktivkonform tolkning av nationella regler som bygger på gemenskapsrättsliga bestämmelser. Regeringsrätten och Skatterättsnämnden har tolkat omfattningen av undantagsbestämmelsen i ett flertal fall. Avseende begreppet *försäkringstransaktion* skiljer sig Regeringsrätten och Skatterättsnämndens uttalanden från EG-praxis, genom att de inte uttalar sig om att även en skattskyldig person kan tillhandahålla en försäkringstjänst. I övrigt följer Regeringsrätten och Skatterättsnämnden EG-praxis avseende tolkningen av begreppet *försäkringstransaktion*. Regeringsrätten och Skatterättsnämnden verkar däremot göra en snävare bedömning än EG-domstolen av vad som omfattas av begreppet *tjänster med anknytning till en försäkrings- och återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent*, då de ställer upp ytterligare kriterier för vad som krävs för en undantagen försäkringstjänst.

Vid tolkning av undantagsbestämmelsen ska hänsyn tas till de allmänna rättsprinciper som finns i EG-rätten. Principerna är överordnade bestämmelserna i mervärdesskattedirektivet och därför ska bestämmelserna vara förenliga med principerna. Uppsatsen syftar därför vidare till att analysera huruvida undantagsbestämmelsen i 3 kap. 10 § ML är förenlig med principerna om konkurrensneutralitet och rättssäkerhet. Principerna är komplexa och definieras på olika sätt i doktrin. I uppsatsen definieras principerna och analyseras utifrån den uppställda definitionen. Analysen som görs utvisar att såsom bestämmelsen ser ut idag, är den inte konkurrensneutral eller rättssäker.

Ett nytt förslag om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster har lagts fram av kommissionen. Ändringarna i direktivet skulle medföra en tydligare definition av bestämmelsen samt ökad konkurrensneutralitet och rättssäkerhet.

Master Thesis in Tax Law

Title:	What is covered by the exemption for insurance services in chapter 3 section 10 of the Swedish VAT Act?
Authors:	Diala Saliba and Pia Åström
Tutor:	Pernilla Rendahl
Date:	2009-01-15
Subject terms:	Tax Law, VAT, EC-law, VAT directive, Swedish VAT act, art. 135.1 a VAT directive, chapter 3 section 10 Swedish VAT act, insurance services, competition neutrality, legal certainty

Abstract

Value Added Tax, VAT, is a general consumption tax that is added to almost all consumption of goods and services. From the general principle there are some exemptions from tax duty whereof insurance services are one of those. The exemption has been very little discussed in doctrine hence the purpose of this thesis is to examine what is covered by the exemption from VAT for insurance services. The exemption from VAT for insurance services is stated in chapter 3 section 10 in the Swedish VAT act³, which corresponds to article 135.1 a of the VAT directive⁴. Since EC Law is superior to Swedish law, with Sweden's entry to the European Union, the examination of the exemptions rules is grounded from the EC law. Within the EC law the VAT is regulated in the VAT directive, which also lay ground for the Swedish VAT regulation. The Swedish VAT regulation is found within the Swedish VAT act. What is included in the term insurance services is not defined either in VAT directive nor the Swedish VAT act, hence conclusions must therefore be sought in case law. The European Court of Justice, ECJ has perceived the scope of the provision in advance notice demanded from the membership states. The provision is divided in two sub-questions that the ECJ answers in the preliminary decision. The sub-questions are; what is covered by an *insurance* and a *reinsurance transaction*, and what the concept; *services related to an insurance* and a *reinsurance transaction that is performed by an insurance broker or insurance agent* covers.

From the ECJs' statements can be concluded that; the crucial factor for an *insurance transaction* is that an insurance provider or a taxpayer provides the insurance holder an insurance service. The insurance holder shall pay a premium to the insurance provider and in return receive protection against the risk. Should an action occur, to which the insurance holder has insurance, the insurance provider shall offer the agreed performance. A reinsurance transaction exists only when the insurance provider alienate the agreed risk to a reinsurance company

Regarding what is covered by the term; *services related to an insurance* and a *reinsurance transaction that is performed by an insurance broker or insurance agent*, a conclusion can be made from the statements of the ECJ, that a direct or indirect legal relationship between the insurance broker or the insurance agent and the insurance provider and the insurance holder is required. What is judged as an insurance broker and insurance provider shall be

³ Mervärdesskattelagen (1994:200).

⁴ Rådets direktiv 2006/112/EG.

determined from what the main activity consist of and that the activity characterize an insurance broker and insurance agent's activity.

From a Swedish perspective the Swedish courts are obliged to interpret the national law in conformity with EC law, when the national law is based on EC law. The Supreme Administrative Court of Sweden and Skatterättsnämnden have interpreted the extent of the exemption rules in a number of cases. Regarding the term insurance transaction the Supreme Administrative Court of Sweden and Skatterättsnämndens' statement differ from EC case law, since they fail to mention that also a taxpayer can provide an insurance service. Apart from that the Supreme Administrative Court of Sweden and Skatterättsnämnden follow EC case law regarding the interpretation of the term insurance service. The Supreme Administrative Court of Sweden and Skatterättsnämnden seems to make a more narrow interpretation than the ECJ when it comes to what is covered by the term, *services related to a insurance and a reinsurance transaction that is performed by a insurance broker or insurance agent* as they add even more criteria about what is needed by an exempted insurance service.

In the interpretation of the exemption rules consideration has to be taken to general legal principles that exists in the EC law. The principles are superior the provisions of the VAT directive and therefore the provisions must be in accordance with the principles. The examination is therefore conducted from whether or not the exemption rules in chapter 3 section 10 in the Swedish VAT act corresponds with the principles of competition neutrality and legal certainty. The principles are complex and defined in different ways in doctrine. In the thesis the principles are defined and analyzed based on that definition. The analysis in this thesis concludes that as the provisions are today, they neither fulfill the principle of competition neutrality nor the principle of legal certainty.

A new proposal to amend the directive 2006/112/EC on the common system of VAT, as regards the treatment of insurance and financial services, has been presented by the European Commission. The changes in the directive would lead to a more explicit definition of the provision and increase the fulfillment of the principle of competition neutrality and the principle of legal certainty.

Innehåll

1	Introduktion	5
1.1	Bakgrund.....	5
1.2	Syfte	6
1.3	Metod och material.....	6
1.3.1	Val av rättskällor	6
1.3.2	EG-rätt	7
1.3.3	Svensk rätt.....	9
1.4	Avgränsningar	10
1.5	Terminologi	11
1.6	Disposition.....	11
2	Förhållandet mellan EG-rätt och nationell rätt	13
2.1	Sveriges harmonisering med EG-rätten	13
2.2	EG:s regelverk och dess funktion.....	13
2.3	Definition av rättsprinciper inom mervärdesskatteområdet.....	15
2.3.1	Konkurrensneutralitet.....	15
2.3.2	Rättssäkerhet.....	16
2.4	Sammanfattning	17
3	Mervärdesskattens uppbyggnad	18
3.1	Mervärdesskattedirektivets utveckling	18
3.2	Mervärdesskattens syfte och konstruktion	18
3.3	Effekten av ett undantag från mervärdesskatteplikt.....	21
3.4	Sammanfattning	23
4	Undantaget från skatteplikt för försäkringstjänster	24
4.1	Vilken lagtext har företräde?	24
4.2	Undantagsbestämmelsen i mervärdesskattedirektivet	24
4.3	Jämförelse av undantagsbestämmelsen i mervärdesskattedirektivet och ML	25
4.4	Sammanfattning	27
5	EG-domstolens tolkning av undantagsbestämmelsen i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet.....	28
5.1	Följden av ändringar i direktiv	28
5.2	Försäkrings- och återförsäkringstransaktion	29
5.2.1	CPP-målet	29
5.2.2	Skandia-målet.....	31
5.2.3	Analys av begreppet <i>försäkrings- och återförsäkringstransaktion</i>	32
5.3	Tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent	34
5.3.1	Taksatorringen-målet.....	34
5.3.2	Arthur Andersen & Co-målet.....	36
5.3.3	J.C.M. Beheer-målet.....	38

5.3.4	Analys av begreppet <i>tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent</i>	39
5.4	Sammanfattning	42
6	Svensk tillämpning av undantagsbestämmelsen i 3 kap. 10 § ML	44
6.1	Förhandsbesked i mervärdesskattefrågor	44
6.2	Svensk rättspraxis bedömning av begreppet <i>försäkrings- och återförsäkringstransaktioner</i>	45
6.3	Är svensk praxis förenlig med EG-domstolens praxis gällande begreppet <i>försäkrings- och återförsäkringstransaktioner</i> ?.....	46
6.4	Svensk rättspraxis bedömning av begreppet <i>tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent</i>	49
6.5	Är svensk praxis förenlig med EG-domstolens praxis gällande begreppet <i>tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent</i> ?	51
6.6	Sammanfattning	52
7	Är 3 kap. 10 § ML konkurrensneutral och rättssäker?	54
7.1	Inledning.....	54
7.2	Konkurrensneutralitet	54
7.3	Rättssäkerhet	56
8	Förslag till ändring avseende undantaget för försäkringstjänster i mervärdesskattedirektivet	58
8.1	Lagstiftningsprocessen vid ändring av mervärdesskattedirektivet	58
8.2	Kommissionens förslag till ändring	58
8.3	Medför det nya förslaget en lösning på definitionsproblematiken, samt att bestämmelsen blir mer konkurrensneutral och rättssäker?.....	60
9	Slutsats	62
	Referenslista	64

Figurer

Figur 1 Illustrerar mervärdesskatteprincipen	20
Figur 2 Illustrerar kumulativa effekter	22

Bilagor

Bilaga 1: Artikel 135.1 a rådets direktiv 2006/112 EG	69
Bilaga 2: Artikel 13 B a rådets sjätte direktiv 77/388/EEG.....	70
Bilaga 3: 3 kap. 10 § mervärdesskattelagen (1994:200)	71
Bilaga 4: Artikel 2.1 försäkringsdirektivet	72
Bilaga 5: Artikel 2.1 försäkringsförmedlingsdirektivet	73

Förkortningslista

art.	artikel
EC	European Community
ECR	European Court Report
EEG	Europeiska Ekonomiska Gemenskapen
EG	Europeiska Gemenskapen
EG-domstolen	Europeiska Gemenskapens domstol
etc.	etcetera
EU	Europeiska Unionen
ff.	fortsätt framåt
IBFD	International Bureau of Fiscal Documentation
IT	Information Technology
kap.	kapitel
KOM-rapport	Kommissionens rapport
kr	kronor
ML	Mervärdesskattelag (1994:200)
m.m.	med mera
not.	notismål
p.	punkt
prop.	proposition
ref.	referatmål
REG	Rättsfallssamling från Europeiska Gemenskapens domstol
RÅ	Regeringsrättens Årsbok
s.	sida
st.	stycke
SOU	Statens Offentliga Utredningar
t.ex.	till exempel
VAT	Value Added Tax

1 Introduktion

1.1 Bakgrund

Sveriges medlemskap i Europeiska Unionen, EU, medför att Sverige är tvungen att avstå från en del av sin suveränitet till förmån för Europeiska Gemenskapen, EG.⁵ EG-rätten är bindande för medlemsstaterna och utgör en integrerad del av staternas nationella rätt.⁶ I art. 93 EG ges EG-rådet befogenhet att anta bestämmelser för att harmonisera de indirekta skatterna. Rådet har utifrån denna befogenhet kommit med direktiv på mervärdesskatteområdet.⁷ Medlemsstaterna är bundna till det resultat som ska uppnås med direktivet, men det är upp till staterna själva att bestämma hur innehållet ska utformas och införandet ska ske.⁸

Den nuvarande lagstiftningen på mervärdesskatteområdet återfinns i mervärdesskattedirektivet.⁹ Direktivet antogs den 1 januari 2007 efter en större omstrukturering men med ett innehåll som i stort sett överensstämmer med tidigare direktiv på området.¹⁰ Den svenska mervärdesskattelagstiftningen återfinns i mervärdesskattelagen, som inför Sveriges inträde i EU genomgick en revision för att innehållet skulle överensstämma så mycket som möjligt med sjätte direktivet.¹¹

Mervärdesskatten är en generell konsumtionsskatt som ska påföras vid omsättning av i princip alla varor och tjänster.¹² Varje försäljningsled lägger på en utgående skatt samtidigt som den betalade ingående skatten dras av, under förutsättning att köparen är en skattskyldig person. Avsikten är att endast den slutlige konsumenten ska bära bördan av mervärdesskatten.¹³ Försäkringstjänster utgör undantag från den generella utformningen av mervärdesskatten och ska därför inte belastas med mervärdesskatt. En aktör som inte är skattskyldig har ingen avdragsrätt för ingående mervärdesskatt. Konsekvensen blir att den ”dolda” mervärdesskatten belastar konsumenten som därmed får betala ett högre pris för varor och tjänster, under förutsättning att aktören inte själv bär bördan av mervärdesskatten. För att uppnå neutralitet krävs att så många varor och tjänster som möjligt är skattepliktiga.

Förklaringen till varför undantag från mervärdesskatt finns, är i allmänhet på grund av sociala och/eller distributiva skäl. Vissa undantag kan även förklaras av praktiska skäl,

⁵ Ståhl och Persson Österman, *EG-skatterätt*, s. 21.

⁶ Art. 10 EG.

⁷ Se rådets direktiv 67/227/EEG, 67/228/EEG, 77/388/EEG och 2006/112/EG.

⁸ Art. 249 EG.

⁹ Rådets direktiv 2006/112/EG.

¹⁰ Se rådets direktiv 67/228/EEG och rådets direktiv 77/388/EEG.

¹¹ Prop. 1994/95:57.

¹² Melz, *Mervärdesskatt*, s.11.

¹³ Ståhl och Persson Österman, *EG-skatterätt*, s. 190.

varav ett är försäkringstjänster. Försäkringstjänster är undantagna skatteplikt, då svårigheter föreligger i hur mervärdet av en försäkringstransaktion ska beräknas.¹⁴

Undantaget från skatteplikt för försäkringstjänster stadgas i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet och i 3 kap. 10 § ML och innebär att *försäkrings- och återförsäkringstjänster* och *tjänster med anknytning till sådana tjänster som utförs av försäkringsmäklare eller försäkringsagenter* ska undantas från skatteplikt. Lagtexten i mervärdesskattedirektivet och ML definierar inte begreppen i undantagsbestämmelsen, vilket skapar svårigheter att avgöra vilka typer av transaktioner som är undantagna mervärdesskatteplikt. Svårigheten har bidragit till en ökning av antalet ärenden i de nationella domstolarna angående tolkningen av undantagsbestämmelsen.¹⁵ EG-domstolen har därför i ett flertal mål såsom, CPP-målet¹⁶, Skandia-målet¹⁷, Taksatorringen-målet¹⁸, Arthur Andersen & Co-målet¹⁹ och J.C.M. Beheer-målet²⁰, lämnat förhandsavgöranden i tolkningsfrågor avseende undantaget från skatteplikt för försäkringstjänster.²¹

Ett nytt förslag till ändring av mervärdesskattedirektivet avseende behandling av finansiella tjänster och försäkringstjänster har lagts fram av kommissionen. Förslaget, som ännu inte antagits, har till syfte att öka den rättsliga förutsebarheten och minska kostnadseffekterna av den dolda mervärdesskatten vid avsaknad av avdragsrätt.²²

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att utreda vilka försäkringstjänster som omfattas av undantaget från skatteplikt i 3 kap. 10 § ML, samt analysera huruvida undantagsbestämmelsen är förenlig med principerna om konkurrensneutralitet och rättssäkerhet. För att utreda omfattningen av undantaget för försäkringstjänster måste följande delfrågor klarläggas:

- Vad är en *försäkrings- och återförsäkringstransaktion*?
- Vad är en tjänst med *anknytning till en försäkrings- och återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent*?

1.3 Metod och material

1.3.1 Val av rättskällor

Syftet med uppsatsen är att utreda och fastställa vad som är gällande rätt för undantaget från skatteplikt för försäkringstjänster. Syftet är också att analysera huruvida undantagsbestämmelsen är förenlig med principerna om konkurrensneutralitet och

¹⁴ Ståhl och Persson Österman, *EG-skatterätt*, s. 214-215.

¹⁵ KOM (2007) 747 slutlig, s. 3.

¹⁶ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999].

¹⁷ Mål C-240/99 Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ). [2001].

¹⁸ Mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet [2003].

¹⁹ Mål C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005].

²⁰ Mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008].

²¹ Se vidare i avsnitt 5.

²² KOM (2007) 747 slutlig, s. 2.

rättssäkerhet. Utredningen sker utifrån ett svenskt perspektiv. Sveriges medlemskap i EU innebär att den EG-rättsliga lagstiftningen utgör en integrerad del av den svenska nationella rätten.²³ EG:s lagstiftning är en del av den svenska rätten, vilket innebär att när gällande rätt av en svensk regel som bygger på en EG-rättslig regel utreds, måste utredningen ske utifrån EG:s rättskällor.

1.3.2 EG-rätt

EG:s rättskällor är uppdelade i primär- och sekundärrätt, där primärrätt är överordnad sekundärrätt. Till primärrätten hör EG-fördraget, som är den grundläggande lagstiftningen inom EG. EG-fördraget innehåller allmänna rättsprinciper som är en viktig rättskälla inom EG-rätten. Vissa allmänna rättsprinciper såsom proportionalitetsprincipen²⁴, subsidiaritetsprincipen²⁵ och lojalitetsprincipen²⁶ är fastslagna i fördraget medan andra endast framgår av rättspraxis. I förhållande till mervärdesskattedirektivet intar principerna en överordnad position och får därmed hänföras till primärrätten.²⁷ Gemenskapsrätten bygger på och präglas av de värderingar som principerna utgör. Därför kan principerna användas vid tolkning av rättsregler och vid utfyllnad av skrivna regler.²⁸ Principerna är komplexa och definieras på olika sätt i lagtext, praxis och doktrin. I uppsatsen definieras principerna, konkurrensneutralitet och rättssäkerhet, för att analysera huruvida undantagsbestämmelsen är förenlig med principerna.²⁹

Principen om neutralitet finns stadgad i ingressen till mervärdesskattedirektivet och är en av de viktigaste principerna som ligger till grund för utformningen av mervärdesskatten.³⁰ Den syftar till att mervärdesskatten ska vara så generell som möjligt för att undvika bland annat konsumtions- och konkurrensnedvridningar. Rättssäkerhet är en annan gemenskapsrättslig princip som har utarbetats i rättspraxis, och innebär bland annat att rättstillämpningen ska vara förutsebar.³¹ Frågan som uppställs i syftet är därför huruvida undantagsbestämmelsen i 3 kap. 10 § ML är konkurrensneutral och rättssäker.

Till sekundärrätten hänförs förordningar, direktiv, beslut, EG-domstolens praxis, förarbeten, generaladvokatens förslag till avgörande samt doktrin.³² Den sekundära rätten kan härledas från den primära rätten, vilket sker i och med att EG-fördraget ger gemenskapens institutioner befogenhet att anta bestämmelser om harmonisering av indirekta skatter.³³ Harmoniseringen har skett genom mervärdesskattedirektivet där

²³ Ståhl och Persson Österman, *EG-skatterätt*, s. 21.

²⁴ Art. 5 st. 3 EG.

²⁵ Art. 5 st. 2 EG.

²⁶ Art. 10 EG.

²⁷ Bernitz och Kjellgren, *Europarättens grunder*, s. 97.

²⁸ Bernitz och Kjellgren, *Europarättens grunder*, s. 97.

²⁹ Se avsnitt 1.2.

³⁰ Ingressen p. 5 rådets direktiv 2006/112/EG.

³¹ Förenade målen 205-215/82 Deutsche Milchkontor GmbH m.fl. mot Förbundsrepubliken Tyskland [1983], p. 30.

³² Hettne och Otken Eriksson, *EU-rättslig metod*, s. 24.

³³ Art. 93 EG.

resultatet som ska uppnås är bindande för medlemsstaterna, men det är medlemsstaterna själva som bestämmer form och tillvägagångssätt för genomförandet.³⁴ Mervärdesskattedirektivet räknas till den sekundära rätten och ska därför tolkas i överensstämmelse med den primära rätten.³⁵ Den svenska nationella rätten ska vara harmoniserad med den EG-rättsliga mervärdesskattelagstiftningen och därför är lagtexten i mervärdesskattedirektivet utgångspunkten i den här utredningen. Sjätte direktivet, som var gällande lagstiftning för mervärdesskatt, omarbetades på grund av tydlighets- och effektivitetsskäl och ersattes den 1 januari 2007 av mervärdesskattedirektivet.³⁶ Till skillnad från sjätte direktivet, där undantagsbestämmelsen stadgades i art 13 B a, återfinns undantagsbestämmelsen i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet. Lydelsen av bestämmelsen har ändrats i den svenska versionen och därför görs en jämförelse i kapitel fyra, för att avgöra huruvida rättspraxis på området kan användas för att besvara uppsatsens syfte.

De ursprungliga fördragsspråken i EG var franska, italienska, nederländska och tyska. Vartefter nya medlemsstater anslutit sig till EU har de officiella språken utökats då EG-fördraget stadgar lika giltighet för alla medlemsstaters språk.³⁷ Denna lika giltighet för alla språkversioner bekräftar EG-domstolen i CILFIT-målet.³⁸ Domstolen framhåller även i målet att en jämförelse av de olika språkversionerna ska göras vid tolkning av en gemenskapsrättslig bestämmelse.³⁹ Föreligger skillnad mellan språkversionerna ska bestämmelsen tolkas i enlighet med syftet och den allmänna systematiken i lagstiftningen som bestämmelsen är del av.⁴⁰ Den svenska språkversionen av de rättsakter och rättspraxis som finns tillgängliga används i uppsatsen då utredningen sker ur ett svenskt perspektiv. Vid avsaknad av svensk version används den engelska. När en jämförelse görs mellan olika direktivs språkversioner väljs de språk som tillhör de ursprungliga fördragsspråken. Den svenska språkversionen är oftast en översättning från den engelska eller franska versionen, då dessa språk dominerar som arbetsspråk inom EU.⁴¹ En jämförelse sker därför också med den engelska språkversionen.

Uppkommer tolkningsproblem i medlemsstaternas domstolar avseende undantagsbestämmelsen kan de nationella domstolarna begära förhandsavgöranden av EG-domstolen.⁴² EG-domstolens befogenhet stadgas i EG-fördraget och anger att domstolen är den yttersta uttolkaren av gemenskapsrättsliga regler.⁴³ EG-domstolens tolkning av gemenskapsrättsliga regler medför att EG-rättslig praxis på området är av stor vikt vid utredning av begreppen i undantagsbestämmelsen. Urvalet av relevanta rättsfall från EG-

³⁴ Art. 249.3 EG.

³⁵ Bernitz och Kjellgren, *Europarättens grunder*, s. 29.

³⁶ Ingress p. 1 rådets direktiv 2006/112 EG.

³⁷ Se art. 314 EG.

³⁸ Mål 283/81 Srl CILFIT och Lanificio di Gavardo SpA mot Ministero della sanità [1982], p. 18.

³⁹ Mål 283/81 Srl CILFIT och Lanificio di Gavardo SpA mot Ministero della sanità [1982], p. 18.

⁴⁰ Mål C-420/98 W.N. mot Staatssecretaris van Financiën [2000], p. 21.

⁴¹ Bernitz och Kjellgren, *Europarättens grunder*, s. 38-39.

⁴² Art. 234 EG.

⁴³ Art. 220 EG.

domstolen sker genom sökning i den svenska databasen, Rättsbanken, och den internationella databasen, IBFD. Sökordet som används är undantagsregelns artikelnummer i sjätte direktivet, ”13 B a”. Vid denna sökning framkommer att EG-domstolen endast bedömt tolkningsfrågan i sex rättsfall, varav fem av dem används vid utredningen av uppsatsens syfte. Urvalet av rättsfallen görs utifrån om EG-domstolen uttrycker något nytt i jämförelse med tidigare fall, vilket bara sker i fem av de sex fallen.

Generaladvokatens förslag till avgörande av EG-mål beaktas i de fall sådant förslag har avgetts.⁴⁴ Förslaget till avgörande ger ofta en genomarbetad och kvalificerad bedömning av tolkningsfrågan då förslaget avges efter att förhandlingarna i domstolen avslutats.⁴⁵ Generaladvokatens förslag till avgörande utgör dock ingen dom och har således inte samma rättskällevärde som EG-domstolens dom.⁴⁶ Endast i de fall EG-domstolen hänvisar till generaladvokatens argumentation har förslaget direkt rättskällevärde.⁴⁷

Det har tidigare hävdats att förarbeten inom EG-rätten saknar rättskällevärde då de som fanns var svåra att finna eller att de inte offentliggjordes alls.⁴⁸ Förarbetenas ställning som tolkningskällor har dock ökat i EG-domstolen, vilket kan förklaras med den ökade offentligheten och tillgängligheten av förarbeten inom EG.⁴⁹ KOM-rapporterna, som är förarbeten till mervärdesskattedirektiven ger ingen ledning för hur undantagsbestämmelsen ska tolkas, utan istället används direktivets ingress eftersom den anger det bakomliggande syftet med direktivet.⁵⁰ Andra KOM-rapporter än till mervärdesskattedirektiven används dock i utredningen. KOM-rapporten om förslag till ändring av mervärdesskattedirektivet om ett gemensamt system för mervärdesskatt i fråga om behandling av försäkring och finansiella tjänster används i uppsatsen för att belysa hur gränsdragningsproblematiken kan komma att lösas genom det nya förslaget.⁵¹

Doktrin används mestadels i uppsatsen för att skapa förståelse för hur mervärdesskatten är uppbyggd och hur förhållandet är mellan EG-rätt och nationell rätt.⁵² Vid tillämpning av principerna, konkurrensneutralitet och rättssäkerhet, i uppsatsen, används bland annat doktrin för att definiera principerna.

1.3.3 Svensk rätt

Gällande rätt utreds utifrån de etablerade rättskällorna och i den sedvanliga ordningen; lagstiftning, förarbeten, praxis och doktrin. Den svenska bestämmelsen i ML behandlas

⁴⁴ Från och med ikraftträdandet av Nice-fördraget 2002 är EG-domstolen inte längre tvungen att inhämta förhandsavgörande från en generaladvokat. Se lydelsen av 222.2 EG före och efter ändringen genom Nice-fördraget.

⁴⁵ Bernitz och Kjellgren, *Europarättens grunder*, s. 62.

⁴⁶ Hettne och Otken Eriksson, *EU-rättslig metod*, s. 69-70.

⁴⁷ Hettne och Otken Eriksson, *EU-rättslig metod*, s. 70.

⁴⁸ Hettne och Otken Eriksson, *EU-rättslig metod*, s. 66-67.

⁴⁹ Öberg, Några anteckningar om användningen av förarbeten inom gemenskapsrätten, *Juridisk Tidskrift vid Stockholms universitet*, s. 492 ff.

⁵⁰ Bernitz, *Sverige och Europarätten*, s. 35-36.

⁵¹ KOM (2007) 747 slutlig.

⁵² Se kap. 2 och 3.

endast i den mån den skiljer sig från bestämmelsen i mervärdesskattedirektivet. Förarbetena till ML kan inte läggas till grund vid tolkningen av en bestämmelse då förarbetena till störst del är inriktade på att förklara innebörden av direktivet utifrån EG-praxis.⁵³

Svensk praxis på området analyseras utifrån EG-praxis för att avgöra om svensk praxis överensstämmer med EG-praxis. Den svenska praxisen består av en dom från Regeringsrätten⁵⁴ och flertalet förhandsbesked från Regeringsrätten och Skatterättsnämnden. Överklagande sker direkt till Regeringsrätten som kan fastställa, avvisa eller ändra beslut från Skatterättsnämnden.⁵⁵ Förhandsbesked får lämnas av Skatterättsnämnden i fråga som avser sökandens skattskyldighet eller beskattning, om det är av vikt för sökanden eller för en enhetlig lagtolkning eller rättstillämpning.⁵⁶ Beslutet vinner laga kraft om det inte överklagas och får då bindande verkan för den enskilde mot skatteverket och allmän förvaltningsdomstol.⁵⁷ I uppsatsen väljs de svenska förhandsbeskeden utifrån de ställda frågornas komplexitet och där Regeringsrätten eller Skatterättsnämnden uttalar vad som ska ligga till grund för bedömningen, om tjänsten ska anses omfattas av undantaget för försäkringstjänster eller inte.

1.4 Avgränsningar

Området finansiella tjänster liknar försäkringstjänster och behandlas i många sammanhang tillsammans med försäkringstjänster. I uppsatsen utreds endast försäkringstjänster, då området nästan inte alls tidigare behandlats i doktrin. Förslaget till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster behandlas endast översiktligt i uppsatsen eftersom syftet är att utreda gällande rätt.⁵⁸

Avseende EG-rätten begränsas informationen i kapitel två till att endast omfatta de delar av EG-rätten som är relevanta för att besvara uppsatsens syfte.⁵⁹ I enlighet med uppsatsens syfte analyseras undantagsbestämmelsens förenlighet med principerna om konkurrensneutralitet och rättssäkerhet.⁶⁰ Reciprocitetsprincipen och mervärdesskatteprincipen behandlas i anslutning till neutralitetsprincipen, för att tydliggöra sambandet mellan ingående och utgående mervärdesskatt.⁶¹ Legalitetsprincipen berörs då den är grunden till att skatt uttas i Sverige.⁶²

⁵³ Alhager, Kleerup, Melz och Öberg, *Mervärdesskatt i teori och praktik*, s. 29.

⁵⁴ RÅ 2007 not. 139.

⁵⁵ 22 § Lag om förhandsbesked i skattefrågor och RÅ 2001 ref. 23.

⁵⁶ 5 § Lag (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor.

⁵⁷ 16 § Lag om förhandsbesked i skattefrågor.

⁵⁸ Se avsnitt 1.2.

⁵⁹ Se avsnitt 1.2.

⁶⁰ Se avsnitt 1.2.

⁶¹ Se kap. 3.

⁶² 2 kap. 10 § 2 st., Regeringsformen (1974:152), RF.

1.5 Terminologi

Med termen EU menas hela den Europeiska Unionen. EU består av tre pelare varav den första pelaren är den europeiska gemenskapen, EG. Inom EG sker ett samarbete där en gemensam rättsordning byggts upp som gäller i alla EU:s medlemsstater.⁶³

Begreppen *försäkrings- och återförsäkringstransaktioner* i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet och *omsättning av försäkrings- och återförsäkringstjänster* i 3 kap. 10 § ML används med samma innebörd i uppsatsen.⁶⁴ Med samma innebörd används även begreppen *tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter* i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet och *tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som avser försäkringar eller återförsäkringar* i 3 kap. 10 § ML.⁶⁵

När termen *försäkringsdirektivet* används i uppsatsen avses rådets direktiv 77/92/EEG av den 13 december 1976 om åtgärder för att underlätta det effektiva utövandet av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster vid verksamhet som försäkringsagent eller försäkringsmäklare (ur grupp 630 ISIC) och särskilt om övergångsbestämmelser för sådan verksamhet. Direktivet upphörde i och med Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/92/EG av den 9 december 2002 om försäkringsförmedling, som i uppsatsen anges som *försäkringsförmedlingsdirektivet*.

1.6 Disposition

I *första kapitlet* presenteras bakgrunden till uppsatsen, syftet som uppställs samt metoden och materialet som används för att uppfylla syftet. I kapitlet presenteras även avgränsningar, terminologi och disposition av uppsatsen.

Andra kapitlet klargör vilken lagstiftning som är tillämplig vid utredningen av syftet. Här förklaras vad Sveriges medlemskap i EU innebär och vilka EG-rättsliga källor som används för att besvara uppsatsens syfte. I kapitlet redogörs också för de rättsprinciper vars förenlighet med undantagsbestämmelsen analyseras i kapitel sju, enligt uppsatsens syfte.

Då syftet med uppsatsen är att utreda ett undantag från mervärdesskatteplikt och om undantaget är förenligt med principerna om konkurrensneutralitet och rättssäkerhet, är det av stor vikt att inneha grundläggande kännedom om hur mervärdesskatten är konstruerad och vad ett undantag från skatteplikt får för effekter. Därför förklaras detta i *tredje kapitlet*.

I *fjärde kapitlet* redogörs för hur undantagsbestämmelsen för försäkringstjänster ser ut i mervärdesskattedirektivet och ML. I första avsnittet diskuteras innebörden av bestämmelsen i mervärdesskattedirektivet samt vad de ändringar som skett av bestämmelsen betyder för tolkningen. Andra avsnittet redogör för de eventuella skillnader som finns vid en jämförelse med bestämmelsen i ML och vad de innebär för besvarandet av syftet.

Det *femte kapitlet* behandlar EG-praxis på området för försäkringstjänster. EG-domstolens tolkning av omfattningen av undantaget för försäkringstjänster är av stor vikt vid utredningen av gällande rätt eftersom EG-domstolen är den yttersta uttolkaren av

⁶³ Ståhl och Persson Österman, *EG-skatterätt*, s. 20.

⁶⁴ Se vidare avsnitt 4.3.

⁶⁵ Se vidare avsnitt 4.3.

Introduktion

mervärdesskattedirektivet. Kapitlet är uppdelat efter de två delfrågorna i syftet, där praxis redogörs och analyseras, för att besvara uppsatsens syfte.

Det *sjätte kapitlet* har samma uppdelning efter delfrågorna i syftet som det femte kapitlet, för att undersöka hur undantagsbestämmelsen tolkas och tillämpas i svensk praxis. Kapitlet avslutas med en analys av huruvida den svenska tolkningen och tillämpningen av undantagsbestämmelsen överensstämmer med EG-rätten.

En analys av huruvida undantagsbestämmelsen är konkurrensneutral och rättssäker i enlighet med uppsatsens syfte, görs i *sjunde kapitlet*.

I *åttonde kapitlet* beskrivs kommissionens förslag om ändring av mervärdesskattedirektivet om ett gemensamt system för mervärdesskatt i fråga om behandling av försäkring och finansiella tjänster. En reflektion görs utifrån om förslaget löser definitionsproblematiken med undantagsbestämmelsen samt om förslaget medför ökad konkurrensneutralitet och rättssäkerhet.

I *nionde kapitlet* besvaras uppsatsens syfte genom att återge de slutsatser som dras utifrån utredningen i uppsatsen.

2 Förhållandet mellan EG-rätt och nationell rätt

2.1 Sveriges harmonisering med EG-rätten

Den 1 juli 1991 ansökte Sverige om medlemskap i EU och efter folkomröstning blev Sverige den 1 januari 1995 medlemsstat i EU. I och med anslutningen antog Sverige en anslutningslag⁶⁶ för att säkerställa EG-rättens fulla genomslag i svensk rätt. EU-lagen klargör att EG-rätten gäller i Sverige och att den verkan som följer av fördrag och andra instrument ska gälla här i landet.⁶⁷ Innebörden blir att både EG:s primär- och sekundärrätt är att anse som en del av den svenska nationella rätten och gäller i Sverige med den effekt de har enligt EG-rätten.

I kapitlet redogörs för hur EG-rätten förhåller sig till den svenska rätten för att klarlägga vilken lagstiftning som ska utgå ifrån vid utredningen av omfattningen av undantaget för försäkringstjänster.⁶⁸ Här anges även vem det är som är ytterst ansvarig för tolkningen av reglerna samt hur tolkningsproblem ska lösas. Därefter redovisas de två allmänna rättsprinciperna, konkurrensneutralitet och rättssäkerhet vars förenlighet med undantagsregeln utreds i enlighet med uppsatsens syfte.⁶⁹

2.2 EG:s regelverk och dess funktion

EG:s regelverk är uppdelat i primärrätt och sekundärrätt. Till primärrätten hör EG-fördraget som normerar verksamheten inom EG. Fördraget är bindande för medlemsstaterna och är en integrerad del av den svenska rätten.⁷⁰ EG-fördraget brukar karaktäriseras som ett ramfördrag då det i allmänhet endast innehåller ramen och grundprinciperna för normsystemet.⁷¹ De grundläggande principerna är angivna i fördraget och är därmed bindande för Sverige.⁷²

EG-fördraget ger EU:s institutioner befogenheter att utfärda lagstiftning som binder medlemsstaterna. Dessa bindande rättsakter räknas som sekundärlagstiftning och de viktigaste rättsakterna är förordningar, direktiv och beslut.⁷³ Eftersom det saknas rättskällor på andra nivåer som påverkar analysen redogörs inte för någon annan sekundärlagstiftning än för direktiv. Ett direktiv är riktat mot medlemsstaterna och inte mot den enskilde. När ett nytt direktiv beslutas binder direktivet medlemsstaten att uppnå resultatet som föreskrivs i direktivet. Meningen är att direktivets innehåll ska införlivas inom ramen för landets nationella lagstiftning. Medlemsstaterna får själva bestämma form och

⁶⁶ Lag (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen, EU-lagen.

⁶⁷ 3 § EU-lagen.

⁶⁸ Se avsnitt 1.2

⁶⁹ Se avsnitt 1.2.

⁷⁰ Ståhl och Persson Österman, *EG-skatterätt*, s. 21.

⁷¹ Bernitz och Kjellgren, *Europarättens grunder*, s. 27.

⁷² Se bland annat art. 5 och 10 EG.

⁷³ Art. 249.1 EG.

tillvägagångssätt för införandet.⁷⁴ När Sverige anslöt till EU var Sverige tvungna att uppnå det resultat som föreskrevs i sjätte direktivet.

För att innehållet i ett direktiv ska bli en del av nationell lagstiftning kan två olika principer användas. I Sverige används den dualistiska principen för att ta in internationella överenskommelser i den svenska rätten. Det sker antingen genom att en konvention implementeras genom en lag som anger att konventionstexten ska gälla som lag i landet, inkorporation, eller genom att den nationella lagtexten ges ett innehåll som överensstämmer med konventionens krav, transformation.⁷⁵ Vad gäller mervärdesskattedirektivet har en transformation skett, då ML ändrats för att vara harmoniserad med mervärdesskattedirektivet. Skattskyldigheten måste vara lagstadgad enligt svensk grundlag för att skatt ska kunna påföras.⁷⁶

Vid tolkning av en nationell bestämmelse som bygger på ett EG-direktiv har EG-domstolen slagit fast, att de nationella domstolarna är skyldiga att tolka nationell lag som bygger på införande av ett direktiv mot bakgrund av direktivets ordalydelse och syfte. Denna princip om direktivkonform tolkning utvecklades i målet von Colson.⁷⁷ Den kompletterades senare i målet Marleasing⁷⁸ med att den nationella domstolen är skyldiga att i så stor utsträckning som möjligt tolka nationella regler som omfattas av ett EG-direktiv i enlighet med direktivreglerna. Det gäller oavsett om de nationella bestämmelserna antagits före eller efter direktivet.⁷⁹

Uppstår problem att tolka en nationell regel som bygger på en gemenskapsrättslig bestämmelse och att den nationella domstolen anser att ett klarläggande är viktigt för att kunna döma i saken, får den nationella domstolen begära ett förhandsbesked i frågan från EG-domstolen.⁸⁰ Systemet att hänvisa tolkningsfrågor och begära förhandsavgöranden av EG-domstolen ger EG en möjlighet att slå fast viktiga principer och verka för en enhetlig tolkning och tillämpning av gemenskapsrätten.⁸¹

När EG-domstolen tolkar en sekundärrättslig bestämmelse ska tolkningen vara förenlig med fördraget och de allmänna rättsprinciperna.⁸² En del av uppsatsens syfte är att analysera huruvida bestämmelsen är förenlig med de två allmänna rättsprinciperna, konkurrensneutralitet och rättssäkerhet. Omfattningen av dessa två principer presenteras nedan, samt definitionen som avses i uppsatsen och som ligger till grund för analysen.

⁷⁴ Art. 249.3 EG.

⁷⁵ Bernitz och Kjellgren, *Europarättens grunder*, s. 71.

⁷⁶ 2 kap. 10 § 2 st. RF.

⁷⁷ Mål C-14/83 Sabine von Colson och Elisabeth Kamann mot Land Nordrhein-Westfalen [1984], p. 26.

⁷⁸ Mål C-106/89 Marleasing SA mot Comercial Internacional de Alimentacion SA [1990].

⁷⁹ Mål C-106/89 Marleasing SA mot Comercial Internacional de Alimentacion SA [1990], p. 8.

⁸⁰ Art. 234 EG.

⁸¹ Bernitz och Kjellgren, *Europarättens grunder*, s. 153.

⁸² Förenade målen 201-202/85 Marthe Klensch m.fl. mot statssekreteraren för jordbruk och vinodling [1986], p. 21 och C-314/89 Siegfried Rauh mot Hauptzollamt Nürnberg-Fürth [1991], p. 17.

2.3 Definition av rättsprinciper inom mervärdesskatteområdet

2.3.1 Konkurrensneutralitet

I ingressen till mervärdesskattedirektivet stadgas:

”Förverkligandet av målet att skapa en inre marknad förutsätter att det i medlemsstaterna tillämpas en sådan lagstiftning om omsättningskatter som inte snedvrider konkurrensvillkoren eller hindrar den fria rörligheten av varor och tjänster. Det är därför nödvändigt att genom ett mervärdesskattesystem åstadkomma en sådan harmonisering av lagstiftningen om omsättningskatter som i möjligaste mån undanröjer faktorer som kan snedvrida konkurrensvillkoren, på nationell nivå såväl som på gemenskapsnivå.”⁸³

Mervärdesskatten är utformad så att den ska påverka de skattskyldigas val så lite som möjligt, det vill säga det ska föreligga neutralitet oavsett vilket handlingsalternativ som företas. Neutralitetsprincipen är en av de viktigaste byggstenarna som ligger till grund för utformningen av mervärdesskatten.⁸⁴ En neutralitetsprincip utgör hinder för att liknande och således konkurrerande varor behandlas olika i mervärdesskattehänseende.⁸⁵ EG-domstolen hänvisar i åtskilliga mål till principen om skatteneutralitet ur ett konkurrens-hänseende. I målet Gregg⁸⁶ konstaterar domstolen att produkter ska belastas med en enhetlig skattesats och att ekonomiska aktörer som tillhandahåller samma varor och tjänster ska behandlas lika.⁸⁷

Begreppet neutralitet är omfattande och används utifrån olika aspekter i doktrin.⁸⁸ Neutralitet har kommenterats och analyserats både i nationell och i internationell doktrin med avsikt att definiera vad som omfattas och avses med begreppet. Bland annat har neutralitet kategoriserats såsom *konsumtions- och produktionsneutralitet*⁸⁹, *intern- och extern neutralitet*⁹⁰, *juridisk- och ekonomisk neutralitet* samt *konkurrensneutralitet*⁹¹ etc. I uppsatsen beskrivs neutralitet utifrån en konkurrenssynvinkel som hädanefter benämns konkurrensneutralitet. Med konkurrensneutralitet avses att anskaffade varor/tjänster och egenproducerade varor/tjänster för att producera en tjänst ska behandlas lika på en nationell marknad. Mervärdesskatten ska inte påverka hur en skattskyldig i olika avseenden inrättar sin produktion. Producenter som konkurrerar med varandra i något avseende ska

⁸³ Ingressen p. 4 rådets direktiv 2006/112/EG.

⁸⁴ Mål C-89/81 Staatssecretaris van Financiën mot Hong-Kong Trade Development Council [1982], p. 6.

⁸⁵ Mutén, *Företagsbeskattningsproblem*, s. 3.

⁸⁶ Mål C-216/97 Jennifer Gregg och Mervyn Gregg mot Commissioners of Customs and Excise [1999].

⁸⁷ Mål C-216/97 Jennifer Gregg och Mervyn Gregg mot Commissioners of Customs and Excise [1999], p. 20.

⁸⁸ Se t.ex. Mutén, *Företagsbeskattningsproblem*, Melz, *Mervärdesskatten rättsliga problem och grunder*, Terra och Kajus, *A Guide to the European VAT Directives Commentary to the Value Tax of the European Community*, Westberg, *Nordisk mervärdesskatterätt*, Alhager, *Mervärdesskatt vid omstruktureringar*.

⁸⁹ Melz, *Mervärdesskatten rättsliga problem och grunder*, s. 68 ff.

⁹⁰ Alhager, *Mervärdesskatt vid omstruktureringar*, s. 66 ff.

⁹¹ Terra och Kajus, *A Guide to the European VAT Directives Commentary to the Value Tax of the European Community*, s. 17.

behandlas lika vid mervärdesbeskattning, oavsett om producenten inrättar sin egen produktion eller anskaffar den från någon utomstående.

Neutralitet framhölls redan vid mervärdesskattelagens införande i Sverige som viktig, där målsättningen var att göra konsumtionsbeskattningen så neutral som möjligt för konsumenterna.⁹² För att undvika konsumtions- och konkurrensnedvridningar är det viktigt att mervärdesskattelagen är så generell som möjligt.⁹³ I enlighet med uppsatsens syfte analyseras i avsnitt 7.2 huruvida undantagsbestämmelsen i 3 kap. 10 § ML är förenlig med principen om konkurrensneutralitet, utifrån den angivna synvinkeln av konkurrensneutralitet.

2.3.2 Rättssäkerhet

Rättssäkerhet är en grundläggande gemenskapsrättslig princip inom EG-skatterätten, som kan härledas ur rättspraxis.⁹⁴ Tillämpningsområdet för rättssäkerhetsprincipen är mycket brett och innefattar många olika underprinciper, såsom skydd mot berättigade förväntningar och retroaktivitetsprincipen.⁹⁵ EG-domstolen har i ett stort antal avgöranden hänvisat till rättssäkerhetsprincipen, vars kärnområde är att rättstillämpningen ska vara förutsebar för en skattskyldig.⁹⁶ Förutsebarhet kan yttra sig på flera olika sätt varav ett, är principen om skydd för berättigade förväntningar.⁹⁷ Rättssäkerhet kan även betraktas i en vidare bemärkelse där principen kan anses innehålla ett skydd mot retroaktiv lagstiftning.⁹⁸

Ett av tillämpningsområdena av rättssäkerhetsprincipen som är av särskilt intresse för skatterätten är kravet på reglernas utformning.⁹⁹ Kravet på utformning har behandlats av EG-domstolen, som konstaterat att lagtexten ska vara så klart utformad att en skattskyldig i förväg kan bedöma de skatterättsliga konsekvenserna av sitt handlande.¹⁰⁰

I art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet är försäkringstjänster undantagna mervärdesskatteplikt. Mervärdesskattedirektivet definierar dock inte vad en försäkringstjänst är. Avsaknaden av definitioner har lett till att ett flertal fall varit föremål för prövning i EG-domstolen, Regeringsrätten och Skatterättsnämnden.¹⁰¹ Den skattskyldige ska i förväg kunna förutse huruvida den företagna försäkringstransaktionen omfattas av undantaget från mervärdesskatteplikt eller inte. EU:s mål med

⁹² SOU 1964:25 s. 99-100, se vidare Melz, *Mervärdesskatten rättsliga grunder och problem*, s. 67.

⁹³ Melz, *Mervärdesskatten rättsliga grunder och problem*, s. 68.

⁹⁴ Förenade målen 205-215/82 Deutsche Milchkontor GmbH m.fl. mot Förbundsrepubliken Tyskland [1983], p. 30.

⁹⁵ Usher, *General principles of EC law*, s. 52.

⁹⁶ Tridimas, *The general principles of EU law*, s. 242.

⁹⁷ Mål C-298/00 Italienska republiken mot Europeiska kommissionen [2004].

⁹⁸ Mål C-110/94 Intercommunale voor zeewaterontziltling (INZO) mot Belgische Staat [1996].

⁹⁹ Alhager, *Mervärdesskatt vid omstruktureringar*, s. 79.

¹⁰⁰ Mål C-169/80 Administration des douanes mot Société anonyme Gondrand Frères och Société anonyme Garancini [1981], p. 17.

¹⁰¹ Se vidare kap. 5 och 6.

mervärdesskattelagstiftningen är att göra tillämpningen av mervärdesskattebestämmelserna mer uppdaterade och enhetliga för att därmed skapa större rättssäkerhet.¹⁰²

EG-domstolen har vid upprepade tillfällen påpekat att gemenskapens lagstiftning ska vara entydig och dess tillämpning vara förutsebar för de skattskyldiga.¹⁰³ Kravet på rättssäkerhet gäller särskilt då det är fråga om regler som kan vara ekonomiskt betungande eftersom den skattskyldige måste få vetskap om de skyldigheter som den har enligt lagstiftningen.¹⁰⁴

Med rättssäkerhet avses i uppsatsen, att en skattskyldig i förväg ska kunna förutse vilka skattemässiga konsekvenser en företagen transaktion medför. Förenligheten med undantagsbestämmelsen för försäkringstjänster analyseras vidare i avsnitt 7.2, utifrån den angivna synvinkeln av rättssäkerhet, i enlighet med uppsatsens syfte.¹⁰⁵

2.4 Sammanfattning

Sveriges medlemskap i EU innebär att EG-rätten gäller i Sverige och att EG:s primära och sekundära rätt är att anse som en del av den svenska nationella rätten och gäller med den effekt den har enligt EG-rätten. Regleringen av mervärdesskatt inom gemenskapen sker genom mervärdesskattedirektivet som binder medlemsstaterna att uppnå det resultat som föreskrivs i direktivet. Formen och tillvägagångssättet bestäms av medlemsstaterna själva. I Sverige har implementeringen skett genom transformation där reglerna i ML harmoniserats med reglerna i mervärdesskattedirektivet för att skatt ska kunna uttas.

Hänvisas en tolkningsfråga till svensk domstol är domstolen tvungen att tolka den svenska lagregeln i enlighet med direktivets regler. Uppstår problem vid tolkning av en regel i ML, såsom undantagsregeln för försäkringstjänster, kan den nationella domstolen begära ett förhandsavgörande från EG-domstolen som uttalar hur en bestämd regel ska tolkas. EG-domstolen är den yttersta uttolkaren av gemenskapsrätten och möjligheten att lämna förhandsavgöranden till de nationella domstolarna ger EG-domstolen en möjlighet att fastslå viktiga principer och verka för en enhetlig tolkning och tillämpning av gemenskapsrätten. När EG-domstolen tolkar en direktivregel ska det ske i förenlighet med de allmänna rättsprinciperna. De två rättsprinciperna vars förenlighet med undantagsregeln som utreds i denna uppsats är konkurrensneutralitet och rättssäkerhet.¹⁰⁶ Med konkurrensneutralitet avses i framställningen att, anskaffande av en vara eller tjänst från en utomstående aktör skattemässigt ska behandlas lika som vid egen framställning av en vara eller tjänst. Med rättssäkerhet avses att en skattskyldig i förväg ska veta vilka skattemässiga konsekvenser en företagen transaktion medför.

I nästa kapitel redovisas för mervärdesskattens syfte och konstruktion. Redogörelsen görs för att läsaren ska få en grundläggande kännedom om hur mervärdesskatten är uppbyggd.

¹⁰² KOM (2007) 747 slutlig, s. 3.

¹⁰³ Mål C-255/02 Halifax plc, Leeds Permanent Development Services Ltd och County Wide Property Investments Ltd mot Commissioners of Customs & Excise [2006], p. 72.

¹⁰⁴ Mål C-17/01 Finanzamt Sulingen mot Walter Sudholz [2004], p. 34.

¹⁰⁵ Se avsnitt 1.2.

¹⁰⁶ Se avsnitt 1.2.

3 Mervärdesskattens uppbyggnad

3.1 Mervärdesskattedirektivets utveckling

I kapitlet ges en introduktion till hur mervärdesskatten är uppbyggd samt syftet med mervärdesskatten. En redogörelse ges också för effekten som uppstår då en transaktion i produktions- och distributionskedjan är undantagen mervärdesskatteplikt. För att, i enlighet med syftet kunna utreda undantagsbestämmelsen för försäkringstjänster och analysera om bestämmelsen är konkurrensneutral, är det nödvändigt att ha en grundläggande kännedom om hur mervärdesskatten är uppbyggd.¹⁰⁷

EG-fördraget stadgar att gemenskapen ska anta bestämmelser för en harmonisering av lagstiftningen angående indirekta skatter, om harmonisering behövs för att säkerställa den inre marknaden.¹⁰⁸ Bestämmelser för att säkerställa den inre marknaden utfärdades i det första mervärdesskattedirektivet¹⁰⁹ som antogs i april 1967. I det första mervärdesskattedirektivet stipulerades att alla medlemsstater senast den 1 januari 1970 skulle införa ett gemensamt mervärdesskattesystem, som innebar att en allmän skatt togs ut på all konsumtion av varor och tjänster.¹¹⁰ Samma år beslöt ministerrådet att EG skulle finansieras genom att en andel av medlemsstaternas mervärdesskatteunderlag skulle tillföras EG:s budget. Harmoniseringen av mervärdesskattesystemen skulle öka neutraliteten i både den nationella och gemensamma handeln. Arbetet ledde fram till det sjätte direktivet som antogs 1977 med implementering senast 1987.¹¹¹ Det sjätte direktivet var mycket omfattande och uttömmande, vilket medförde att lite utrymme lämnades till medlemsstaterna att avvika från direktivets regler. Medlemsstaternas ringa utrymme medför att EG-domstolen givits stor betydelse vid tillämpningen och tolkningen av det sjätte direktivets regler.¹¹² Många ändringar är gjorda sedan det sjätte direktivet antogs och därför har direktivet av tydlighets- och effektivitetsskäl omarbetats för att utmynna i mervärdesskattedirektivet, som antogs 2006. Det materiella innehållet i direktivet är dock detsamma.¹¹³

3.2 Mervärdesskattens syfte och konstruktion

Mervärdesskatten är en *allmän konsumtions-skatt* som ska påföras vid anskaffning av varor och tjänster och som är avsedd att belasta konsumenterna.¹¹⁴ Mervärdesskatten har genom sin generella karaktär i syfte att inte påverka konsumenternas val mellan olika slags varor och tjänster. Trots att mervärdesskatten ska bäras av konsumenterna är det dock inte de som betalar mervärdesskatten till staten, utan det gör den skattskyldige.¹¹⁵ Mervärdesskatten

¹⁰⁷ Se avsnitt 1.2.

¹⁰⁸ Art. 93 EG.

¹⁰⁹ Rådets direktiv 67/227/EEG.

¹¹⁰ Art. 1-2 rådets direktiv 67/227/EEG.

¹¹¹ Ingressen till rådets direktiv 77/388/EEG.

¹¹² Ståhl och Persson Österman, *EG-skatterätt*, s. 190-195.

¹¹³ Ingress p. 1 rådets direktiv 2006/112/EG.

¹¹⁴ Westberg, *Nordisk mervärdesskatterätt*, s. 78.

¹¹⁵ Art. 9 rådets direktiv 2006/112/EG.

är utformad som en *indirekt skatt*, vilket innebär att skatten erläggs av andra personer än de som enligt lagstiftningen slutligen ska bära den.¹¹⁶

De som omsätter, det vill säga producerar, distribuerar eller på annat sätt tillhandahåller varor eller tjänster i yrkesmässig verksamhet är skattskyldiga för mervärdesskatt.¹¹⁷ Mervärdesskatten är konstruerad som en *flerledsskatt* som bygger på att skatten ska uttas i varje led av produktions- och distributionskedjan fram till och med försäljning till konsumenten.¹¹⁸ Mervärdesskattens konstruktion innebär att varje skattskyldig ska utta mervärdesskatt, *utgående mervärdesskatt*, av köparen vid försäljning. Köparen får i sin tur göra *andrag* för skatten såsom *ingående mervärdesskatt*.¹¹⁹ Den utgående mervärdesskatten ska vara jämförlig med den ingående mervärdesskatten, det vill säga vad säljaren redovisar som utgående mervärdesskatt på en transaktion är ingående mervärdesskatt för köparen. *Reciprocitetsprincipen* är ett uttryck för detta förfarande, att ingående mervärdesskatt korresponderar med utgående mervärdesskatt.¹²⁰ Ett sådant tillvägagångssätt resulterar i att skillnaden mellan den skatt som den skattskyldige mottagit och den skatt som den skattskyldige själv erlagt för sina inköp, utgör skatteinbetalningar i varje led.¹²¹ Förfarandet brukar benämnas mervärdesskatteprincipen.¹²² Det betyder således att endast *mervärdet* i varje led beskattas, vilket grundar sig i namnet mervärdesskatt. Nedan illustreras ett exempel på mervärdesskatteprincipen.

¹¹⁶ Westberg, *Nordisk mervärdesskatterätt*, s. 78.

¹¹⁷ Art. 2 p. 1a rådets direktiv 2006/112 EG.

¹¹⁸ Melz, *Mervärdesskatt en introduktion*, s. 14, se figur 1.

¹¹⁹ Kleerup och Westfahl, *Den svenska momsen*, s. 14.

¹²⁰ Mål C-396/98 Grundstückgemeinschaft Schloßstraße GbR mot Finanzamt Paderborn [2000], p. 38.

¹²¹ Melz, *Mervärdesskatt en introduktion*, s. 14.

¹²² Art. 1 p. 2 rådets direktiv 2006/112/EG.

Mervärdesskattens uppbyggnad

Råvaruledet	Försäljning	2 000 kr
	+ skatt	500 kr
↓	Utgående skatt	500 kr
	Ingående skatt	-
	Skatt att betala	500 kr
	<hr/>	
Tillverkningsledet	Försäljning	3 000 kr
	+ skatt	750 kr
↓	Utgående skatt	750 kr
	Ingående skatt	500 kr
	Skatt att betala	250 kr
	<hr/>	
Försäljningsledet	Försäljning	4 000 kr
	+ skatt	1 000 kr
	Utgående skatt	1 000 kr
	Ingående skatt	750 kr
	Skatt att betala	250 kr
	<hr/>	
Varje led i kedjan genererar ett mervärde om 1 000 kr.		
Total skatt att erlägga till staten 500 + 250 + 250 = 1000 kr.		
Konsumenten betalar 5 000 kr.		

Figur 1¹²³ Illustrerar mervärdesskatteprincipen

Den skattskyldige kan dra av all ingående mervärdesskatt som hänför sig till förvärv för den skattepliktiga verksamheten.¹²⁴ Som nämnts ovan bärs inte mervärdesskatten av de skattskyldiga näringsidkarna och därför ska all ingående mervärdesskatt utgöra en så liten belastning som möjligt för de skattskyldiga. Oavsett vilka förvärv en skattskyldig gjort så är avdragsrätten omedelbar.¹²⁵ Avdrag för ingående mervärdesskatt får avräknas även om den ingående mervärdesskatten överstiger den utgående mervärdesskatten. Om detta förefaller utbetalar staten mellanskillnaden till den skattskyldige.¹²⁶

Figur 1 ovan illustrerar hur mervärdesskatten tas ut i varje led i produktions- och distributionskedja fram till och med konsumenten. När råvaruledet säljer till tillverkningsledet påför råvaruledet utgående mervärdesskatt om 500 kr. Tillverkningsledet

¹²³ Ledning har hämtats från Melz, *Mervärdesskatt*, s. 15.

¹²⁴ Art. 168 rådets direktiv 2006/112 EG.

¹²⁵ Art. 167 rådets direktiv 2006/112 EG.

¹²⁶ Melz, *Mervärdesskatt en introduktion*, s. 16.

får i sin tur avdrag för den som ingående mervärdesskatt. Tillverkningsledet säljer vidare för 3 000 kr och påför en utgående mervärdesskatt om 750 kr. Skillnaden mellan den utgående- och den ingående mervärdesskatten ska tillverkningsledet erlägga till staten. Den ingående mervärdesskatten om 750 kr får försäljningsledet avdrag för såsom utgående mervärdesskatt. Försäljningsledet säljer slutligen vidare till konsumenten till ett pris om 4 000 kr och påför en utgående mervärdesskatt om 1 000 kr. Enligt figur 1 överstiger utgående mervärdesskatt den ingående mervärdesskatten, vilket innebär att försäljningsledet ska erlägga 1 000 kr till staten. Vid överensstämmelse av utgående och ingående mervärdesskatt blir resultatet att endast mervärdet i varje led beskattas. Slutsatsen blir att den skattskyldige betalar mervärdesskatten till staten, men att det är konsumenten som får bära bördan av den.

3.3 Effekten av ett undantag från mervärdesskatteplikt

För att det inte ska uttas mer mervärdesskatt i en produktionskedja än den slutliga skatten vid försäljning till konsumenten måste avdragsrätten vara så fullständig som möjligt.¹²⁷ Fullständigheten gäller framförallt för att undvika att så kallade kumulativa effekter uppstår, genom att avdragsrätt saknas i ett led mitt i produktionskedjan. Nedan följer en illustration som visar hur effekten uppstår.

¹²⁷ Ingress p. 30 rådets direktiv 2006/112 EG.

Mervärdesskattens uppbyggnad

Råvaruledet	Försäljning	2 000 kr
	+Skatt	500 kr
↓	Utgående skatt	500 kr
	Ingående skatt	-
	Skatt att betala	500 kr
	<hr/>	
Tillverkningsledet ej momspliktig	Försäljning	3 500 kr
	+skatt	-
↓	Utgående skatt	-
	Ingående skatt	-
	Skatt att betala	-
	<hr/>	
Försäljningsledet	Försäljning	4 500 kr
	+Skatt	1 125 kr
	Utgående skatt	1 125 kr
	Ingående skatt	-
	Skatt att betala	1 125 kr
	<hr/>	
Varje led genererar ett mervärde om 1 000 kr.		
Total skatt att erlægga till staten $500 + 1\,125 = 1\,625$ kr.		
Konsumenten betalar 5 625 kr.		

Figur 2¹²⁸ Illustrerar kumulativa effekter

Figur 2 illustrerar effekten av hur en produktionskedja kan se ut när en aktör i ledet inte är skattskyldig för mervärdesskatt. När råvaruledet säljer till tillverkningsledet påförs utgående mervärdesskatt om 500 kr. Eftersom tillverkningsledet inte är skattskyldig för mervärdesskatt har den ingen rätt att dra av den ingående mervärdesskatten om 500 kr. Inköspriset för tillverkningsledet blir då 2 500 kr som tillverkningsledet i sin tur säljer vidare för 3 500 kr. De 500 kr som tillverkningsledet inte får avdrag för kommer istället att belasta konsumenterna genom att de återigen får skatta på dem, det blir en så kallad *skatt på skatt effekt*. Kontentan blir då att konsumenten erlägger 5 625 kr för slutprodukten istället för 5 000 kr som konsumenten erlägger enligt figur 1. För att undvika kumulativa effekter gäller det att alla personer som deltar i produktionen är skattskyldiga och att så många varor och tjänster som möjligt är skattepliktiga.

¹²⁸ Ledning har hämtats från Melz, *Mervärdesskatt*, s. 15.

3.4 Sammanfattning

Kapitlet syftar till att presentera mervärdesskattens konstruktion och effekt när en aktör i ett försäljningsled inte är skattskyldig för mervärdesskatt. Det görs för att kunna analysera huruvida undantagsbestämmelsen för försäkringstjänster är konkurrensneutral då den strider mot den generella bestämmelsen att all omsättning av varor och tjänster ska vara mervärdesskattepliktig.¹²⁹

Den generella regeln är att skatt ska tas ut på ett så allmänt sätt som möjligt och omfatta alla led i produktions- och distributionskedjan fram till och med konsumenten. Mervärdesskatten är avsedd att belasta konsumenterna, som inte betalar skatten till staten utan det görs av den skattskyldige.¹³⁰ Den skattskyldige ska vid försäljning utta utgående mervärdesskatt av köparen och köparen får i sin tur göra avdrag för ingående mervärdesskatt. Förfarandet resulterar i att skillnaden mellan den skatt som den skattskyldige mottagit och den skatt som den själv erlagt utgör skatteinbetalningar i varje led.¹³¹ Konstruktionen innebär att skatt endast utgår på mervärdet i varje led.

Om ett led i produktionskedjan är undantagen mervärdesskatteplikt har aktören i ledet inte rätt till avdrag för mervärdesskatt. Konsekvensen blir att den ”dolda” mervärdesskatten belastar konsumenten som därmed får betala ett högre pris för varor och tjänster.¹³² För att undvika kumulativa effekter och uppnå neutralitet gäller att alla personer som deltar i produktionen är skattskyldiga och att så många varor och tjänster som möjligt är skattepliktiga.¹³³ Trots att mervärdesskatten är konstruerad som en flerledsskatt är försäkringstjänster undantagna från mervärdesskatteplikt. Vad som är en undantagen försäkringstjänst behandlas i nästa kapitel

¹²⁹ Se avsnitt 1.2.

¹³⁰ Se avsnitt 3.2.

¹³¹ Se figur 1 i avsnitt 3.2.

¹³² Se figur 2 i avsnitt 3.3.

¹³³ Se avsnitt 3.3.

4 Undantaget från skatteplikt för försäkringstjänster

4.1 Vilken lagtext har företräde?

Syftet med uppsatsen är att utreda vad som omfattas av undantaget för försäkringstjänster och då är lagtexten den centrala rättskällan som i första hand utgås ifrån.¹³⁴ Lagtexten i mervärdesskattedirektivet är utgångspunkten vid utredningen av undantagsbestämmelsen, då reglerna i ML bygger på mervärdesskattedirektivets regler.¹³⁵ Kapitlet börjar med att redogöra för vad som stadgas i undantagsbestämmelsen i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet samt vad förändringen som skett från det tidigare sjätte direktivet innebär för besvarandet av syftet.¹³⁶ Då utredningen sker utifrån ett svenskt perspektiv jämförs därefter undantagsregeln i ML med motsvarande undantagsregel i mervärdesskattedirektivet för att visa på likheter och skillnader mellan bestämmelserna. Dessa likheter och skillnader diskuteras sedan utifrån att reglerna i ML ska tolkas i ljuset av EG-rätten om diskrepans föreligger mellan ML och mervärdesskattedirektivet för att kunna utreda gällande rätt.¹³⁷

4.2 Undantagsbestämmelsen i mervärdesskattedirektivet

Undantaget för försäkringstjänster stadgades för första gången i art. 13 B. a i det sjätte direktivet och har sedan dess inte utsatts för några materiella ändringar.¹³⁸ Bestämmelsen har däremot på grund av tydlighetsskäl omarbetats och fått en annan lydelse i och med det nya mervärdesskattedirektivet.¹³⁹ I dag återfinns undantagsbestämmelsen för försäkringstjänster i art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet.¹⁴⁰ Där stadgas följande:

”Medlemsstaterna skall undanta följande transaktioner från skatteplikt:

Försäkrings- och återförsäkringstransaktioner, inbegripet tjänster med anknytning till sådana transaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter.”

Till skillnad från art. 13 B. a i sjätte direktivet har begreppet ”[...] däribland närstående tjänster” fått lydelsen ”[...] inbegripet tjänster med anknytning till sådana transaktioner” i den nya bestämmelsen i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet. Förändringen har endast skett i den svenska språkversionen av mervärdesskattedirektivet. Vid en jämförelse med andra språkversioner¹⁴¹ av undantagsbestämmelsen i mervärdesskattedirektivet och sjätte direktivet har den beskrivna ändringen inte företagits varken i den engelska eller i någon av ursprungsländernas språkversioner av mervärdesskattedirektivet.¹⁴² Med ledning av att

¹³⁴ Se avsnitt 1.2.

¹³⁵ Se avsnitt 2.2.

¹³⁶ Se avsnitt 1.2.

¹³⁷ Se avsnitt 2.2.

¹³⁸ Rådets direktiv 77/388/EEG jämför med rådets direktiv 2006/112/EG.

¹³⁹ Ingress p. 3 rådets direktiv 2006/112/EG.

¹⁴⁰ Rådets direktiv 2006/112/EG.

¹⁴¹ Jämför svensk, engelsk, tysk, nederländsk, fransk och italiensk språkversion av art. 13 B. a i rådets direktiv 77/388 och art. 135.1 a rådets direktiv 2006/112/EG.

¹⁴² Se avsnitt 1.3.

ändringen endast skett i den svenska versionen av mervärdesskattedirektivet och att innebörden av den nya lydelsen överensstämmer med den gamla lydelsen, kan slutsatsen dras att omfattningen av bestämmelsen ska vara densamma som i sjätte direktivet. Problemet som uppstår om omfattningen skiljer mellan den nya och den gamla bestämmelsen, är att ledning inte kan hämtas från befintlig praxis. Då bestämmelserna kan anses ha samma innebörd är praxis avseende tolkningen av art. 13 B. a i sjätte direktivet även tillämplig vid tolkningen av bestämmelsen i 135.1 a.¹⁴³

Bestämmelsens ordalydelse ger inget klart svar om vilka tjänster som omfattas av undantaget från skatteplikt. Därav bör tolkning av undantagsbestämmelsen ske mot bakgrund av ingressen i mervärdesskattedirektivet som anger det bakomliggande syftet med direktivet.¹⁴⁴ Syftet med direktivet är att skapa en inre marknad där medlemsstaterna tillämpar en lagstiftning om omsättningsskatter som inte snedvrider konkurrensvillkoren eller hindrar den fria rörligheten av varor och tjänster.¹⁴⁵ I ingressen stadgas även att detta gemensamma system för mervärdesskatt bör vara så konkurrensneutralt som möjligt så att liknande tjänster och varor beskattas på samma sätt.¹⁴⁶

Direktivet ställer ytterligare krav som måste uppfyllas för att undantagsbestämmelsen i art. 135.1 a ska vara tillämplig. Kraven är att undantaget endast ska tillämpas om det sker i enlighet med de villkor som medlemsstaterna fastställer för att säkerställa en korrekt och enkel tillämpning av bestämmelsen och för att förhindra skatteundandragande, skatteflykt eller missbruk. Undantaget ska också tillämpas utan att de övriga gemenskapsbestämmelsernas tillämpning påverkas.¹⁴⁷

Mervärdesskattedirektivets regler införs i medlemsstaternas lagstiftning genom att medlemsstaterna själva väljer form och tillvägagångssätt. Dessa nationella regler ska sedan tolkas mot bakgrund av direktivets ordalydelse och syfte.¹⁴⁸ Syftet i denna uppsats utreds ur ett svenskt perspektiv och därför görs i nästa avsnitt en jämförelse av undantagsbestämmelsen i mervärdesskattedirektivet och ML.

4.3 Jämförelse av undantagsbestämmelsen i mervärdesskattedirektivet och ML

Redan vid skattereformen 1991 var målsättningen med den svenska mervärdesskattelagen att närma sig basen för den EG-rättsliga mervärdesslagstiftningen, för att underlätta en anpassning till EG på skatteområdet.¹⁴⁹ Före skattereformen var alla tjänster som uppräknades i lagen skattepliktiga och de som inte var uppräknade var således undantagna från skatteplikt, däribland försäkringstjänster.¹⁵⁰ Vid tidpunkten för skattereformen var

¹⁴³ Se vidare kap. 5.

¹⁴⁴ Se avsnitt 1.3.2.

¹⁴⁵ Ingress p. 4 rådets direktiv 2006/112/EG.

¹⁴⁶ Ingress p. 7 rådets direktiv 2006/112/EG.

¹⁴⁷ Art. 131 rådets direktiv 2006/112/EG.

¹⁴⁸ Se avsnitt 2.2.

¹⁴⁹ SOU 1989:35 del I s. 25 och 142.

¹⁵⁰ SOU 1989:35 del I s. 67.

försäkringstjänster ett av de uppräknade undantagen från skatteplikt i sjätte direktivet¹⁵¹ och den svenske lagstiftaren valde att utforma den svenska lagen på ett liknande sätt.¹⁵² Efter skattereformen har innehållet i undantagsbestämmelsen ändrats ett flertal gånger.¹⁵³ Vid den senaste revideringen av undantagsbestämmelsen i ML skedde vissa större ändringar av bestämmelsen med syfte att åstadkomma en ännu närmare överensstämmelse med sjätte direktivet. Den största förändringen skedde på grund av ett förhandsavgörande från EG-domstolen¹⁵⁴, vilket innebär att *försäkrings- och återförsäkringstransaktioner* numera undantas från skatteplikt oavsett vem som är försäkringsgivare. Ytterligare ändringar som gjordes var att direkt i lagtexten ange att även *återförsäkringstransaktioner* omfattas av undantaget. Även tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare och som avser försäkring eller återförsäkring ska omfattas av undantagsbestämmelsen för försäkringstjänster.¹⁵⁵

Efter dessa ändringar lyder idag undantaget i 3 kap. 10 § ML enligt följande:

*”Från skatteplikt undantas omsättning av försäkrings- och återförsäkringstjänster, inbegripet tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som avser försäkringar eller återförsäkringar”*¹⁵⁶

Undantagsbestämmelsen i mervärdesskattedirektivet och ML skiljer sig åt språkligt. I mervärdesskattedirektivet uttrycks att det är *transaktionerna* som sker av försäkringar och återförsäkringar som är undantagna från skatteplikt, medan ML föreskriver att det är *omsättningen* av försäkrings- och återförsäkringstjänster som är undantagen från skatteplikt. En annan skillnad är att mervärdesskattedirektivet anger att även tjänster som *utförs* av försäkringsmäklare och *försäkringsagenter* är undantagna från skatteplikt. I ML stadgas att det är tjänster som *tillhandahålls* av försäkringsmäklare eller *andra förmedlare av försäkringar* som är undantagna från skatteplikt.

Såsom EG-domstolen fastslagit i von Colson- och Marleasing-målet är medlemsstaterna skyldiga att tolka den nationella rätten i enlighet med direktivreglerna.¹⁵⁷ Regeringsrätten bekräftar EG-domstolens praxis med att uttala i RÅ 1999 not. 282, att tolkningen av bestämmelserna i ML i första hand ska ske utifrån EG-regler och EG-praxis på området då bestämmelserna i ML anpassats efter direktiv på området.¹⁵⁸ Även i RÅ 2003 ref. 21 uttalar Regeringsrätten att ML ska tolkas konformt med sjätte direktivet.¹⁵⁹

Utifrån EG-domstolen och Regeringsrättens uttalanden kan slutsatsen dras att begreppen i undantagsbestämmelsen i ML ska tolkas konformt med begreppen i

¹⁵¹ Art. 13 B a rådets direktiv 77/388/EEG.

¹⁵² 8 § 4) och anvisningspunkt 6 i Lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdesskatt.

¹⁵³ Se Mervärdesskattelag (1994:200), Lag (1998:300) om ändring i mervärdesskattelagen och Lag (1999:1130) om ändring i mervärdesskattelagen.

¹⁵⁴ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999].

¹⁵⁵ Prop. 2002/03:5 s. 32.

¹⁵⁶ Lag (2002:1004) om ändring i mervärdesskattelagen.

¹⁵⁷ Se avsnitt 2.2.

¹⁵⁸ RÅ 1999 not. 282, s. 848.

¹⁵⁹ RÅ 2003 ref. 21, s. 114.

mervärdesskattedirektivet. Även om begreppen skiljer sig åt rent språkligt ska ändå innebörden vara densamma eftersom bestämmelsen i ML bygger på motsvarande bestämmelse i mervärdesskattedirektivet.

4.4 Sammanfattning

Undantagsbestämmelsen från skatteplikt för försäkringstjänster återfinns i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet och innebär att *försäkrings- och återförsäkringstransaktioner, inbegripet tjänster med anknäpning till sådana transaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter* är undantagna mervärdesskatteplikt. Lydelsen av bestämmelsen skiljer sig från den tidigare bestämmelsen i art. 13 B a i sjätte direktivet men kan anses ha samma omfattning som bestämmelsen i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet. Följden är att tidigare praxis på området fortfarande är tillämplig vid tolkning av undantagsbestämmelsen.

Vid tolkningen av undantagsbestämmelsen ska hänsyn tas till ingressen till mervärdesskattedirektivet som stadgar direktivets bakomliggande syfte. I ingressen stadgas bland annat att syftet med direktivet är att skapa en inre marknad med ett mervärdesskattesystem som är så konkurrensneutralt som möjligt så att liknande varor och tjänster beskattas på samma sätt. Även undantagsbestämmelsen i den svenska lagstiftningen, 3 kap. 10 § ML, ska tolkas mot bakgrund av direktivets syfte eftersom ML bygger på mervärdesskattedirektivet.¹⁶⁰ Redan innan Sverige blev medlemsstat i EU sökte den svenske lagstiftaren ledning från hur EG utformat sin mervärdesskattelagstiftning och ML har efter inträdet ytterligare harmoniserats med den EG-rättsliga mervärdesskattelagstiftningen. Uttrycken i undantagsregeln i ML skiljer sig från uttrycken i mervärdesskattedirektivet. Innebörden av uttrycken ska dock vara densamma då bestämmelserna i ML ska tolkas konformt med mervärdesskattedirektivet.

Vad som omfattas av undantagsbestämmelsen definieras varken i mervärdesskattedirektivet eller i ML. Då EG-domstolen är den yttersta uttolkaren av mervärdesskattedirektivet redogörs i nästa kapitel för hur EG-domstolen tolkar omfattningen av undantagsbestämmelsen.¹⁶¹

¹⁶⁰ Se avsnitt 1.3.1.

¹⁶¹ Se avsnitt 1.3.2.

5 EG-domstolens tolkning av undantagsbestämmelsen i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet

5.1 Följden av ändringar i direktiv

Lagtexten ger inga klara definitioner av begreppen i undantagsbestämmelsen i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet och EG-domstolens tolkning är därför av stor vikt vid utredning om vad som är en undantagen skattepliktig försäkringstjänst. I kapitlet refereras och analyseras således de rättsfall som behandlar undantagsbestämmelsen, för att besvara uppsatsens syfte.¹⁶²

I ett flertal fall har medlemsstaterna begärt förhandsbesked gällande tolkningen av begreppen *försäkrings-* och *återförsäkringstransaktion* samt begreppet *tjänst med anknytning till försäkrings-* och *återförsäkringstransaktion som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagent* i undantagsbestämmelsen. I och med det nya mervärdesskattedirektivet har begreppet ”*däribland närstående tjänster*” fått lydelsen ”*inbegripet tjänster med anknytning till sådana transaktioner*”. Undantagsbestämmelsen har också fått ett nytt artikelnummer och återfinns numera i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet, till skillnad från det sjätte direktivet där undantagsbestämmelsen var stadgad i art. 13 B a. Begreppen är likvärdiga men har dock ändrats på grund av tydlighetsskäl i det nya mervärdesskattedirektivet.¹⁶³ Efter ändringen i mervärdesskattedirektivet har hittills inga nya rättsfall tillkommit. Då begreppen är likvärdiga och gällande rätt utreds används det nya begreppet, ”*inbegripet tjänster med anknytning till sådana transaktioner*” och hänvisning till art. 135.1 a genomgående i rättsfallen.

I målen hänvisar EG-domstolen till art. 2.1 a och 2.1 b i försäkringsdirektivet¹⁶⁴ vid tolkning av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*. Försäkringsdirektivet har sedan 2002 ersatts av ett nytt direktiv¹⁶⁵, vilket hädanefter benämns försäkringsförmedlingsdirektivet. Artiklarna 2.1 a och 2.1 b i försäkringsdirektivet har sammanförts och omskrivits och återfinns nu i art. 2.3 försäkringsförmedlingsdirektivet.¹⁶⁶ Då domstolen efter försäkringsförmedlingsdirektivets tillkomst inte har gjort nya tolkningar av begreppen görs hänvisningar till EG-domstolens tolkning utifrån försäkringsdirektivet.

Kapitlet är uppdelat utifrån delfrågorna i syftet, där en utredning först görs om vad en *försäkrings-* och *återförsäkringstransaktion* är och som sedan följs av en utredning om vad en *tjänst med anknytning till en försäkrings-* och *återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent* är.¹⁶⁷ Efter varje avsnitt analyseras vad som framkommit i rättsfallen för att sedan slutligen fastställa vad som utgör en försäkringstjänst, utifrån EG-praxis. Då ML är harmoniserad med mervärdesskattedirektivet görs först utredningen

¹⁶² Se avsnitt 1.2.

¹⁶³ Se avsnitt 4.2.

¹⁶⁴ Rådets direktiv 77/92/EEG av den 13 december 1976 om åtgärder för att underlätta det effektiva utövandet av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster vid verksamhet som försäkringsagent eller försäkringsmäklare (ur grupp 630 ISIC) och särskilt om övergångsbestämmelser för sådan verksamhet.

¹⁶⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/92/EG av den 9 december 2002 om försäkringsförmedling.

¹⁶⁶ Se bilaga 3 och 4.

¹⁶⁷ Se avsnitt 1.2.

utifrån EG-rätten för att sedan i kapitel sex besvara vad som utgör en försäkringstjänst enligt 3 kap. 10 § ML.¹⁶⁸

5.2 Försäkrings- och återförsäkringstransaktion

5.2.1 CPP-målet

CPP är ett företag som erbjuder sina kreditkortsinnehavare mot ersättning, ett system som syftar till att ge skydd mot ekonomisk skada och olägenheter som uppkommer vid förlust eller stöld av deras kort eller andra föremål.¹⁶⁹ Genom skyddssystemet erhåller CPP ett kollektivt försäkringsskydd från ett försäkringsbolag som upprättar det kollektiva försäkringsbrevet. Det är CPP:s kunder som nämns i försäkringsbrevet i egenskap av försäkringstagare. När CPP erhåller en ny kortinnehavare läggs kundens namn i förteckningen över de försäkringstagare som omfattas av nämnda försäkringsbrev. CPP erlägger varje år en premie till försäkringsbolaget.¹⁷⁰

EG-domstolen har i målet att tolka huruvida ett sådant tillhandahållande av en tjänst eller tjänster utgör *försäkringstransaktioner* i den betydelse som avses i art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet¹⁷¹.¹⁷² Inledningsvis erinrar EG-domstolen att undantagen i art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet¹⁷³ är självständiga begrepp i gemenskapsrätten som syftar till att förhindra att begreppen tolkas och tillämpas på olika sätt av medlemsstaterna.¹⁷⁴ I mervärdesskattedirektivet¹⁷⁵ definieras dock inte begreppet *försäkringstransaktion*.¹⁷⁶ EG-domstolen hänvisar till generaladvokatens förslag till avgörande gällande definitionen av begreppet *försäkringstransaktion*. Generaladvokaten framhåller att begreppet generellt kännetecknas av att en försäkringsgivare åtar sig mot förskotts betalning av en premie att tillhandahålla försäkringstagaren den prestation som de kommit överens om i samband med avtalslutandet, för det fall försäkringsrisken skulle förverkligas.¹⁷⁷

Vid bedömning om vad som omfattas av prestationen i ett försäkringsavtal hämtar domstolen ledning i bilagan till direktiv 73/239 enligt dess lydelse i direktiv 84/641¹⁷⁸. Domstolen konstaterar att den överenskomna prestationen inte nödvändigtvis behöver

¹⁶⁸ Se avsnitt 1.3.1.

¹⁶⁹ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 7.

¹⁷⁰ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 8.

¹⁷¹ I rättsfallet art. 13 B a. sjätte direktivet.

¹⁷² Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 12.

¹⁷³ I rättsfallet art. 13 B a. sjätte direktivet.

¹⁷⁴ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 15.

¹⁷⁵ I rättsfallet sjätte direktivet.

¹⁷⁶ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 16.

¹⁷⁷ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 17.

¹⁷⁸ Rådets direktiv 84/641/EEG av den 10 december 1984 om ändring, speciellt med avseende på reserisker, i första direktivet (73/239/EEG) om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring.

bestå av enbart betalning av kontanta medel. Prestationen kan även utgöra räddningsservice i form av serviceförmåner.¹⁷⁹

CPP har inte själv åtagit sig att tillhandahålla försäkringsskyddet, utan endast lovat att göra vad som krävs för att kunderna ska tillhandahållas en försäkring av tredje man.¹⁸⁰ CPP:s kunder får sitt försäkringsskydd genom att CPP i eget namn och mot ersättning anlitar en försäkringsgivare.¹⁸¹ EG-domstolen konstaterar att ett sådant tillhandahållande av tjänster som CPP utför, det vill säga att erbjuda en försäkring till sina kunder genom att teckna ett försäkringsskydd i sitt eget namn och anlita en försäkringsgivare som står för försäkringsrisken gentemot kunderna, utgör en försäkringstransaktion i den mening som avses i art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet.^{182, 183} EG-domstolen finner i målet att undantagsbestämmelsen ska tolkas restriktivt, men begreppet *försäkringstransaktion* är tillräckligt omfattande för att inbegripa:

*”försäkringsskydd som ges av en skattepliktig person som inte själv är försäkringsgivare, men som inom ramen för en kollektiv försäkring ger sina kunder ett sådant försäkringsskydd genom prestationer från en försäkringsgivare som svarar för försäkringsrisken”.*¹⁸⁴

Till stöd för tolkningen anför domstolen att det strider mot direktivets syfte om konsumenterna, utöver den skatt som en medlemsstat kan påföra på försäkringsavtal enligt art. 394 i mervärdesskattedirektivet¹⁸⁵, att konsumenterna även påförs skatt på kollektiva försäkringar.¹⁸⁶

Utgångspunkten för att avgöra om det föreligger en *försäkringstransaktion* är, att försäkringstagaren genom att erlægga en premie erhåller ett skydd från försäkringsgivaren. Försäkringsgivaren tar därmed över risken om den överenskomna händelsen skulle inträffa. Om händelsen inträffar tillhandahåller försäkringsgivaren prestationen som de kommit överens om i samband med avtalslutandet. I det aktuella målet har en skattskyldig person i sitt eget namn och för sin egen räkning först tecknat en försäkring hos en försäkringsgivare. Därefter har den skattskyldige lovat sina kunder ett försäkringsskydd som ska tillhandahållas av samma försäkringsgivare. Därmed har ömsesidiga prestationer utvecklats mellan den skattskyldiga personen och dess kunder och mellan den skattskyldiga personen och försäkringsgivaren. Tolkningen i förevarande mål görs utifrån att den skattskyldige tecknat en kollektivförsäkring med försäkringsgivaren där kunden är försäkringstagare och där försäkringsgivaren åtar sig att svara för den risk som stadgas i det kollektiva försäkringsavtalet. Frågan som uppkommer är om en sådan tolkning endast avser kollektiva försäkringar eller om även andra försäkringar omfattas av ett sådant förhållande. Oklarheten uppstår då domstolen vid tolkning uttrycker att det skulle strida mot direktivets syfte att inte undanta kollektiva försäkringar från skatteplikt. Det ska påpekas att

¹⁷⁹ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 18.

¹⁸⁰ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 20.

¹⁸¹ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 21.

¹⁸² I rättsfallet art. 13 B a. sjätte direktivet.

¹⁸³ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 22.

¹⁸⁴ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 22.

¹⁸⁵ I rättsfallet art. 33 sjätte direktivet.

¹⁸⁶ Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 23.

bestämmelsen ska tolkas restriktivt och ändå omfattas kollektiva försäkringar av begreppet försäkringstransaktion. Frågan är om domstolens tolkning innebär en utvidgning av begreppet. I Skandia-målet för domstolen ett liknande resonemang men tolkar då en transaktion där rättsförhållandena skiljer sig från förevarande mål.

5.2.2 Skandia-målet

Skandia är ett försäkringsbolag som har ett helägt dotterbolag, Livbolaget. Livbolagets verksamhet består i att tillhandahålla livsförsäkringar, främst pensionsförsäkringar och kapitalförsäkringar. Skandia och Livbolaget för diskussioner gällande möjligheten att sammanföra Skandia och Livbolagets verksamheter i ett bolag, där Livbolagets personal och funktioner överförs till Skandia. Det innebär att Livbolagets verksamhet i praktiken ska bedrivas av Skandia. För tjänsterna som tillhandahålls erhåller Skandia en marknadsmässig ersättning från Livbolaget. Skandia åtar sig inte någon risk i försäkringsverksamheten utan Livbolaget står för alla risker och fortsätter vara försäkringsgivare.¹⁸⁷ EG-domstolen konstaterar att verksamheten mellan Skandia och Livbolaget inte utgör en återförsäkring då Skandia inte övertar någon risk i verksamheten.

Tolkningsfrågan i målet är huruvida Skandias åtagande att bedriva ett helägt försäkringsbolags verksamhet utgör en *försäkringstransaktion* i den betydelse som avses i art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet.¹⁸⁸ Skandia åberopar EG-domstolens dom i målet SDC¹⁹⁰. Målet handlar om SDC som tillhandahåller sina medlemmar och vissa andra kunder som är anslutna till bankerna, tjänster i samband med överföring, rådgivning om och handel med värdepapper, etc.¹⁹¹ SDC anger inte sitt namn för kunderna och de har inte heller några rättsliga skyldigheter gentemot kunderna. Tjänsterna som SDC överför görs i bankens namn.¹⁹² I SDC-målet finner domstolen att det inte är av betydelse vem som är mottagare av tjänsten när det gäller att avgöra vilka tjänster som med stöd av denna bestämmelse är undantagna skatteplikt.¹⁹³ I förevarande fall anser därför Skandia att det inte nödvändigtvis behöver föreligga ett direkt rättsförhållande med den slutliga kunden.¹⁹⁴ EG-domstolen godtar inte argumentationen och menar att en sådan slutsats inte kan dras då SDC-målet handlar om att tolka art. 135. 1 d och f i mervärdesskattedirektivet¹⁹⁵ där bestämmelsen avser transaktioner ”rörande” bestämda banktransaktioner, till skillnad från förevarande fall där domstolen har att tolka art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet¹⁹⁶ som avser *försäkringstransaktioner* i egentlig mening.¹⁹⁷

¹⁸⁷ Mål C-240/99 Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ). [2001], p. 8.

¹⁸⁸ I rättsfallet art. 13 B a. sjätte direktivet.

¹⁸⁹ Mål C-240/99 Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ). [2001], p. 17.

¹⁹⁰ Mål C-2/95 Sparekassernes Datacenter (SDC) mot Skatteministeriet [1997].

¹⁹¹ Mål C-2/95 Sparekassernes Datacenter (SDC) mot Skatteministeriet [1997], p. 8.

¹⁹² Mål C-2/95 Sparekassernes Datacenter (SDC) mot Skatteministeriet [1997], p. 11.

¹⁹³ Mål C-2/95 Sparekassernes Datacenter (SDC) mot Skatteministeriet [1997], p. 33.

¹⁹⁴ Mål C-2/95 Sparekassernes Datacenter (SDC) mot Skatteministeriet [1997], p. 59.

¹⁹⁵ I rättsfallet art. 13 B d. p. 3 och 5 i sjätte direktivet.

¹⁹⁶ I rättsfallet art 13 B a. sjätte direktivet.

¹⁹⁷ Mål C-240/99 Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ). [2001], p. 36.

Vid tolkning av begreppet *försäkringstransaktion* refererar EG-domstolen till CPP-målet. I CPP-målet konstaterar domstolen, att även om försäkringsgivaren inte utför transaktionerna själv så är bestämmelsen tillräckligt omfattande för att inbegripa försäkringsskydd som ges av en skattskyldig person som inte själv är försäkringsgivare, men som ändå erbjuder sina kunder ett försäkringsskydd där försäkringsgivaren svarar för försäkringsrisken.¹⁹⁸ EG-domstolen konstaterar att det inte föreligger något motsvarande rättsförhållande mellan Skandia och Livbolagets kunder. Skandia har varken något avtalsförhållande med Livbolagets kunder eller övertar någon risk i försäkringsverksamheten. Livbolaget står för alla risker och fortsätter att vara försäkringsgivare.¹⁹⁹

Domstolen i Skandia-målet jämför Skandias transaktion med CPP:s transaktion. Skillnaden mellan dessa transaktioner är att CPP som skattskyldig person tecknar en kollektivförsäkring med försäkringsgivaren. CPP tecknar i sin tur ett försäkringsavtal med sina kunder där kunderna erbjuds ett försäkringsskydd enligt det kollektiva försäkringsavtalet som CPP tecknat med försäkringsgivaren. Kunden utgör i det här fallet en försäkringstagare. När risken uppkommer är det försäkringsgivaren som utför den överenskomna prestationen. Den transaktion som Skandia tillhandahåller avser ett åtagande att bedriva Livbolagets verksamhet. Transaktionen innefattar inget avtalsförhållande mellan Skandia och försäkringstagaren. Skandia åtar sig heller inte någon risk i förhållande till försäkringstagaren. I och med jämförelsen tyder det på att domstolen även anser att andra tillhandahållanden av försäkringar än de som sker inom ramen för en kollektivförsäkring kan undantas från skatteplikt, även om de utförs av en skattskyldig person.

Domstolen konstaterar direkt att transaktionen mellan Skandia och Livbolaget inte utgör en *återförsäkringstransaktion*.²⁰⁰ I CPP-målet och Skandia-målet uttalar EG-domstolen dock inte vad som kännetecknar en *återförsäkringstransaktion*. Eftersom domstolen inte tolkat begreppet återförsäkringstransaktion föreligger oklarhet om vilka transaktioner som omfattas av begreppet och därmed är undantagna skatteplikt.

5.2.3 Analys av begreppet försäkrings- och återförsäkringstransaktion

I enlighet med syftets första delfråga i uppsatsen utreds vad som omfattas av begreppen *försäkrings-* och *återförsäkringstransaktion*.²⁰¹ I art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet stadgas att en *försäkrings-* och *återförsäkringstransaktion* ska undantas från skatteplikt.²⁰² Mervärdesskattedirektivet definierar dock inte vad som omfattas av begreppen. För att söka ledning om vad som omfattas av begreppen är EG-domstolens praxis av stor vikt då domstolen är den yttersta uttolkaren av mervärdesskattedirektivet.²⁰³

¹⁹⁸ Mål C-240/99 Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ). [2001], p. 38.

¹⁹⁹ Mål C-240/99 Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ). [2001], p. 40.

²⁰⁰ Mål C-240/99 Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ). [2001], p. 20.

²⁰¹ Se avsnitt 1.2.

²⁰² Se avsnitt 4.2.

²⁰³ Se avsnitt 1.3.2.

EG-domstolen har i praxis²⁰⁴ definierat vad som omfattas av en *försäkringstransaktion* mellan två parter. Utgångspunkten för att avgöra om det föreligger en *försäkringstransaktion* är att försäkringstagaren genom att erlægga en premie erhåller ett skydd från försäkringsgivaren. Försäkringsgivaren tar därmed över risken om den överenskomna händelsen skulle inträffa. När händelsen inträffar tillhandahåller försäkringsgivaren prestationen som de kommit överens om i samband med avtalslutandet. Utifrån dessa kriterier sker tolkningen av transaktioner där fler parter är inblandade.

Enligt EG-domstolen ska begreppen tolkas restriktivt eftersom bestämmelsen utgör ett avsteg från den generella principen, om att all omsättning av varor och tjänster ska omfattas av mervärdesskatteplikt.²⁰⁵ I CPP-målet konstaterar domstolen att en transaktion där en skattskyldig person tillhandahåller en försäkringstjänst inom ramen för en kollektiv försäkring undantas från skatteplikt.²⁰⁶ Domstolen utvidgar begreppet till att även omfatta en skattskyldig person som tillhandahåller en försäkringstjänst, till skillnad från de allmänna kännetecknen att en *försäkringstransaktion* föreligger när försäkringsgivaren tillhandahåller försäkringstjänsten.²⁰⁷ Domstolens motiv till att utvidga begreppet verkar endast vara på grund av att det skulle strida mot direktivet att inte undanta kollektiva försäkringar, då dessa försäkringar enligt art. 394 i mervärdesskattedirektivet ska påföras mervärdesskatt.²⁰⁸

Innefattar inte begreppet *försäkringstransaktion* även kollektiva försäkringar skulle konsumenten komma att dubbelbeskattas. Det verkar som om utvidgningen inte endast avser kollektiva försäkringar utan kan också avse andra försäkringar som tillhandahålls av en skattskyldig person. Denna slutsats kan dras då domstolen i Skandia-målet hänvisar till CPP-målet för att avgöra om den transaktion som Skandia och Livbolaget utför kan anses tillhandahållas av en skattskyldig person.²⁰⁹ Av domstolens resonemang i CPP-målet verkar domstolen endast ha för avsikt att undanta kollektiva försäkringar som tillhandahålls av en skattskyldig person. I Skandia-målet verkar EG-domstolen inte ta hänsyn till motiveringen i CPP-målet varför just kollektiva försäkringar som tillhandahålls av en skattskyldig person undantas. Domstolens tolkning i Skandia-målet medför att begreppet *försäkringstransaktion* inte enbart omfattar transaktioner som försäkringsgivaren själv utför, utan begreppet kan komma att användas även i andra situationer. Domstolen förtydligar i Skandia-målet till skillnad från CPP-målet att det ska föreligga ett avtalsförhållande mellan tillhandahållaren av försäkringen och försäkringstagaren för att transaktionen ska omfattas av undantaget.²¹⁰ Om andra försäkringar än kollektiva försäkringar som tillhandahålls av en skattskyldig person omfattas, verkar domstolen gå ifrån sitt tidigare uttalande att begreppet *försäkringstransaktion* ska tolkas restriktivt.

EG-domstolen tolkar i CPP-målet och Skandia-målet endast vad som omfattas av begreppet *försäkringstransaktion*. I Skandia-målet påpekar domstolen att den transaktion som

²⁰⁴ Se avsnitt 5.2.1 och 5.2.2.

²⁰⁵ Se avsnitt 3.2.

²⁰⁶ Se avsnitt 5.2.1.

²⁰⁷ Se avsnitt 5.2.1.

²⁰⁸ Se avsnitt 5.2.1.

²⁰⁹ Se avsnitt 5.2.2.

²¹⁰ Se avsnitt 5.2.2.

företas mellan Skandia och Livbolaget inte utgör en *återförsäkringstransaktion*.²¹¹ Domstolen kommenterar dock inte vad som kännetecknar en *återförsäkringstransaktion*. EG-domstolen har visat en tendens att ta ledning från andra direktiv vid definition av begrepp i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet.²¹² Vid definition av vad som kännetecknar en *återförsäkringstransaktion* skulle ledning kunna hämtas från återförsäkringsdirektivet²¹³. I art. 1 a i återförsäkringsdirektivet föreligger en återförsäkring när ett bolag har som verksamhet att överta risker som överläts av ett försäkringsföretag eller ett annat återförsäkringsföretag. För att omfattas av en *återförsäkringstransaktion* måste försäkringsgivaren överlåta risken till ett annat försäkringsföretag. Frågan är om det ska föreligga något avtalsförhållande mellan återförsäkringsbolaget och försäkringstagaren. Varken domstolen eller återförsäkringsdirektivet ger något svar på frågan. I KOM-rapporten²¹⁴ anges att en återförsäkring har egenskaper som skiljer sig från en direkt försäkring. Det föreligger inte ett direkt avtalsförhållande mellan försäkringstagaren och återförsäkringsföretaget vid en återförsäkring. Försäkringstagaren kan inte heller vända sig till återförsäkringsföretaget för att täcka sina försäkringsanspråk. Av uttalandet i KOM-rapporten kan en slutsats dras att en *återförsäkringstransaktion* endast föreligger mellan försäkringsgivaren och återförsäkringsföretaget. Det avgörande kriteriet för att undantas skatteplikt är att försäkringsgivaren överlåter den överenskomna försäkringsrisken mellan försäkringsgivaren och försäkringstagaren till ett återförsäkringsföretag.

Sammanfattningsvis omfattas begreppet *försäkringstransaktion* av att, ett avtalsförhållande föreligger mellan en försäkringsgivare och en försäkringstagare där försäkringsgivaren åtar sig risken för det avtalade försäkringsskyddet gentemot försäkringstagaren. När försäkringsfallet inträffar utför försäkringsgivaren den prestation parterna kommit överens om i avtalet. En *försäkringstransaktion* kan även innefatta en transaktion när en skattskyldig tillhandahåller en försäkringstjänst och som står i avtalsförhållande till försäkringstagaren och försäkringsgivaren. En *återförsäkringstransaktion* föreligger endast när försäkringsgivaren överlåter risken till ett återförsäkringsföretag.

5.3 Tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent

5.3.1 Taksatorringen-målet

Taksatorringen är en sammanslutning där medlemmarna är små och medelstora försäkringsbolag som har tillstånd att sälja bilförsäkringar i Danmark. När en motorfordonsskada inträffar hos en av medlemmarnas försäkringstagare sköter Taksatorringen värderingen av den uppkomna skadan. Varje medlem betalar sedan sin del av sammanslutningens utgifter.²¹⁵

²¹¹ Se avsnitt 5.2.2.

²¹² Se vidare avsnitt 5.3.

²¹³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/68/EG av den 16 november 2005 om återförsäkring och om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG och 92/49/EEG samt direktiven 98/78/EG och 2002/83/EG.

²¹⁴ KOM (2004) 273 slutlig, s. 2.

²¹⁵ Mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet [2003], p. 7-9.

Frågan som EG-domstolen tolkar i målet är om undantaget i art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet²¹⁶ ska tolkas så att den värdering av motorfordonsskador som ett företag tillhandahåller sina medlemmar ska omfattas av begreppet *tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent*^{217 218}.

Vid frågan om Taksatorringens tjänster utgör *tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner*²¹⁹ som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter har generaladvokaten uttalat, att en försäkringsmäklare och försäkringsagent har till uppgift att för försäkringstagarens räkning finna och erbjuda en försäkring som är anpassad till försäkringstagarens behov.²²⁰ Domstolen menar i likhet med generaladvokaten att uttrycket enbart innebär tjänster som utförs av yrkesutövare som står i kontakt med både försäkringsgivaren och försäkringstagaren. Försäkringsmäklarens roll är att endast utgöra en mellanhand.²²¹ Vid uttalandet hänvisar EG-domstolen till generaladvokatens avgörande där generaladvokaten anser att de argument som den danska regeringen och den förenade kungarikets regering anför torde vara avgörande för bedömning, vid tolkning av huruvida rättsförhållandet ska föreligga mellan försäkringsmäklaren eller försäkringsagenten och försäkringsgivaren och försäkringstagaren.²²² Den danska regeringen hänvisar till kommissionens rekommendation 92/48 EEG av den 18 december 1991 om försäkringsförmedlare, där det framgår att förmedling föreligger då det finns ett självständigt rättsförhållande mellan förmedlaren och försäkringstagaren.²²³ Förenade kungarikets regering framhåller också att det ska finnas ett direkt rättsförhållande mellan försäkringsförmedlaren och försäkringstagaren.²²⁴ I och med att EG-domstolen hänvisar till generaladvokatens uttalande som i sin tur anser att kommissionens och den förenade kungarikets regerings argumentation bör ligga till grund för bedömning, är frågan om begreppet "står i kontakt med" ska tolkas som att det ska föreligga ett direkt rättsförhållande mellan försäkringsmäklaren eller försäkringsagenten och försäkringsgivaren och försäkringstagaren.

Domstolen finner det inte nödvändigt att avgöra om begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent* ska tolkas på samma sätt i försäkringsdirektivet som i mervärdesskattedirektivet²²⁵. Domstolen anser att det är tillräckligt att konstatera att den

²¹⁶ I rättsfallet art. 13 B a. sjätte direktivet.

²¹⁷ I rättsfallet närstående tjänster.

²¹⁸ Mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet [2003], p. 25.

²¹⁹ I rättsfallet närstående tjänster.

²²⁰ Generaladvokatens förslag till avgörande i mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet [2003], p. 86.

²²¹ Se mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet [2003], p. 44.

²²² Mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet [2003], p. 44 och generaladvokatens förslag till avgörande, p. 86.

²²³ Mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet [2003] och generaladvokatens förslag till avgörande, p. 80.

²²⁴ Mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet [2003] och generaladvokatens förslag till avgörande, p. 84.

²²⁵ I rättsfallet sjätte direktivet.

verksamhet som Taksatorringen utför inte uppfyller kraven som ställs upp i art. 2.1 a och art. 2.1 b i försäkringsdirektivet, för att kunna undantas från skatteplikt enligt art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet^{226, 227}. Kraven som ställs upp för en försäkringsmäklare och en försäkringsagent är att uppträda som förmedlare av försäkringar respektive behörigheten att binda försäkringsgivaren.²²⁸

I målet framstår det som oklart huruvida ledning kan hämtas från andra direktiv vid definition av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*. Trots att domstolen inte uttalar sig om huruvida begreppen ska tolkas på samma sätt i försäkringsdirektivet som i mervärdesskattedirektivet, definierar domstolen ändå begreppen utifrån försäkringsdirektivet. I Arthur Andersen & Co-målet har domstolen att tolka begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*. Intressant att se i målet är, huruvida ledning kan hämtas från andra direktiv vid definition av begreppen.

5.3.2 Arthur Andersen & Co-målet

UL är ett bolag som bedriver verksamhet via försäkringsagenter på marknaden för livförsäkringar. UL har ett samarbetsavtal med ett annat bolag, ACMC, som ska utföra olika tjänster för UL:s räkning. Den verksamhet ACMC utför åt UL definieras i avtalet som backofficeverksamhet och består bland annat av godkännande av försäkringsansökningar, handläggning av ändringar i försäkringsavtal och av premier, utfärdande och handläggning av försäkringsbrev och andra administrativa göromål i samband med försäkringar. ACMC anlitar sin interna avdelning AIS för att utöva verksamheten. Nästan alla kontakter med UL:s försäkringsagenter sker via AIS. Antalet heltidsanställda i de två bolagen som arbetar med dessa frågor är ca tre för UL och 17 för AIS.²²⁹

Tolkningsfrågan som hänskjuts till EG-domstolen är huruvida den verksamhet som ACMC utför åt UL omfattas av begreppet, *tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner*²³⁰ som utförs av *försäkringsmäklare och försäkringsagent*.²³¹ Inledningsvis konstaterar domstolen att den verksamhet ACMC bedriver inte utgör *försäkringstransaktioner* eftersom det inte föreligger något avtalsförhållande mellan ACMC och försäkringstagarna, då försäkringsavtal ingås i UL:s namn.²³² Vid bedömning om ACMC är att anses vara en försäkringsagent ska en undersökning göras gällande huruvida ACMC:s verksamhet motsvarar en försäkringsagents verksamhet.²³³ Domstolen påpekar liksom generaladvokaten att det avgörande kriteriet för att en person ska vara försäkringsagent enligt art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet²³⁴ inte är behörigheten att binda

²²⁶ I rättsfallet art. 13 B a. sjätte direktivet.

²²⁷ Mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet [2003], p. 45.

²²⁸ Mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet [2003], p. 45.

²²⁹ Mål C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005], p. 9-11.

²³⁰ I rättsfallet närstående tjänster.

²³¹ Mål C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005], p. 18.

²³² Mål C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005], p. 22.

²³³ Mål C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005], p. 27.

²³⁴ I rättsfallet art. 13 B a. sjätte direktivet.

försäkringsgivaren som tas upp i Taksatorringen-målet, utan istället ska det undersökas vad verksamheten består i.²³⁵

I förevarande fall bortser domstolen från frågan om ACMC står i kontakt med både försäkringsgivaren och försäkringstagaren. Bedömningen görs istället utifrån vad ACMC:s verksamhet består i och hänsyn tas endast till de tjänster ACMC utför åt UL.²³⁶ Verksamheten som ACMC utför består i att handlägga försäkringsansökningar, bedöma försäkringsrisker, bedöma behovet av en läkarundersökning, utfärda och handlägga försäkringsbrev, etc. Dessa tjänster bidrar visserligen till ett försäkringsbolags huvudsakliga verksamhet men utgör inte tjänster som är kännetecknade för en försäkringsagent.²³⁷

Domstolen refererar till kommissionens yttrande och generaladvokatens förslag om vad de viktigaste kännetecknen för en försäkringsagents verksamhet är. De tar i sin tur ledning från försäkringsdirektivet vid definition av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*. Kännetecknen är uppsökande av potentiella kunder och att sammanföra dessa med försäkringsgivaren, vilket saknas i detta fall. Här tar ACMC:s arbete vid, först när försäkringsansökningarna ska handläggas.²³⁸

Det avtal som finns mellan ACMC och UL ska ses som ett underleverantörsavtal där ACMC tillhandahåller de mänskliga och administrativa resurser som UL saknar och som utgör en backofficeverksamhet. Ett sådant tillhandahållande är inte att anses som *tjänster med anknytning till försäkringstransaktioner*²³⁹ som utförs av en *försäkringsmäklare* eller en *försäkringsagent* eftersom ACMC saknar de väsentliga kännetecknen för en försäkringsagents verksamhet, såsom att söka upp potentiella kunder och sammanföra dessa med försäkringsgivaren. ACMC:s backofficeverksamhet är därför inte undantagen från skatteplikt enligt art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet^{240 241}.

I målet hämtar EG-domstolen återigen ledning ifrån försäkringsdirektivet vid definition av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*. Domstolen kommenterar inte huruvida begreppen ska tolkas på samma sätt i försäkringsdirektivet som i mervärdesskattedirektivet. I ett flertal fall²⁴² konstaterar domstolen att begreppen i mervärdesskattedirektivet är självständiga begrepp i gemenskapsrätten som syftar till att förhindra att medlemsstaterna tillämpar mervärdesskattesystemet på olika sätt. Frågan är då om en enhetlig tolkning inom gemenskapen uppnås när begreppen tolkas utifrån andra direktiv. Domstolen i Arthur Andersen & Co-målet utvecklar hur begreppet *försäkringsagent* ska tolkas och anser, till skillnad från Taksatorringen-målet, att bedömning ska göras utifrån vad försäkringsagentens verksamhet består i och inte försäkringsagentens behörighet att binda

²³⁵ Mål C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005], p. 32.

²³⁶ Mål C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005], p. 33.

²³⁷ Mål C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005], p. 34.

²³⁸ Mål C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005], p. 36.

²³⁹ I rättsfallet närstående tjänster.

²⁴⁰ I rättsfallet art. 13 B a. sjätte direktivet.

²⁴¹ Mål C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005], p. 39.

²⁴² Se bland annat mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 15, C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005], p. 25 och C-2/95 Sparekassernes Datacenter (SDC) mot Skatteministeriet [1997], p. 23.

försäkringsgivaren. Det ska påpekas att försäkringsdirektivet har ersatts av försäkringsförmedlingsdirektivet, där någon åtskillnad inte görs mellan vad en försäkringsmäklare och försäkringsagent är. Försäkringsförmedlingsdirektivet är allmänt hållet och frågan är hur tolkningen av begreppen kommer att se ut i framtiden. I J.C.M. Beheer-målet tolkar domstolen vilket rättsförhållande som ska föreligga mellan försäkringsmäklare eller försäkringsagent och försäkringsgivare och försäkringstagare, för att omfattas av undantaget.

5.3.3 J.C.M. Beheer-målet

VDL är ett bolag som dels handlar som försäkringsagent vid slutande av försäkringsavtal och dels som ombud för vissa försäkringsbolag. I egenskap av ombud ingår VDL självständigt försäkringsavtal i försäkringsbolagens namn. J.C.M. Beheer är ett bolag som utför försäkringstjänster i VDL:s namn och för VDL:s räkning. J.C.M. Beheer erbjuder också självständigt och på eget initiativ nya försäkringar och ingår nya försäkringsavtal.²⁴³

Frågan som EG-domstolen tolkar är om en juridisk person som bedriver samma typ av verksamhet som en försäkringsmäklare eller försäkringsagents huvudsakliga verksamhet, men handlar i annan försäkringsmäklare eller försäkringsagents namn i syfte att ingå försäkringsavtal, omfattas av undantagsbestämmelsen i art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet^{244 245}. Frågan som domstolen tar ställning till är om de tjänster som J.C.M. Beheer tillhandahåller är att anse som, *tjänster som har anknäpning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner*²⁴⁶ som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagent enligt art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet²⁴⁷. Till skillnad från tidigare fall står J.C.M. Beheer endast i ett indirekt förhållande till en av parterna i det försäkringsavtal de bidragit till ingåendet av. Det indirekta förhållandet består i att J.C.M. Beheer genom avtal står i direkt förhållande till VDL och VDL i sin tur står genom avtal, i direkt förhållande till försäkringsgivaren.²⁴⁸

Domstolen inleder med att påpeka att det i tidigare domar slagits fast att det avgörande kriteriet vid avgörandet hur begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent* ska tolkas är vad deras verksamhet består i.²⁴⁹ I förevarande fall är den verksamhet J.C.M. Beheer bedriver att anse som kännetecknade för en försäkringsmäklare eller försäkringsagent.²⁵⁰

Det finns inte angivet i mervärdesskattedirektivet²⁵¹ eller försäkringsdirektivet hur förhållandet ska vara mellan försäkringsmäklaren eller försäkringsagenten och parterna i ett

²⁴³ Mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008], p. 7-9.

²⁴⁴ I rättsfallet art. 13 B a. sjätte direktivet.

²⁴⁵ Mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008], p. 13.

²⁴⁶ I rättsfallet närstående tjänster.

²⁴⁷ I rättsfallet art. 13 B a. sjätte direktivet.

²⁴⁸ Mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008], p. 16.

²⁴⁹ Jämför mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008], p. 17 och C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005], p. 32.

²⁵⁰ Mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008], p. 18.

²⁵¹ I rättsfallet sjätte direktivet.

försäkringsavtal vars ingående denne bidragit till.²⁵² Domstolen fastslår dock i Taksatorringen att med uttrycket *tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktion*²⁵³ som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagent menas endast de tjänster som utförs av yrkesutövare som står i förhållande till både försäkringsgivaren och försäkringstagaren.²⁵⁴

Domstolen anser att det i Taksatorringen-målet²⁵⁵ inte görs någon bedömning av förhållandet mellan de skattskyldiga personer och försäkringsgivarna och försäkringstagarna. Av den anledningen kan inte J.C.M. Beheer nekas att omfattas av undantaget bara för att det handlar om ett indirekt förhållande.²⁵⁶

Vidare resonerar domstolen att lydelsen i art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet²⁵⁷ inte utesluter att verksamheten som försäkringsmäklare och försäkringsagent bedriver kan delas upp i skilda typer av tjänster som var för sig kan omfattas av begreppet.²⁵⁸ Att begreppen kan delas upp följer av principen om skatteneutralitet att aktörerna ur ett ekonomiskt perspektiv måste ha möjlighet att välja den organisation som passar dem bäst, utan att riskera att undantaget från skatteplikt utestängs från deras transaktioner.²⁵⁹

Tolkningsfrågan besvaras av domstolen, att det indirekta förhållandet som föreligger mellan parterna i målet inte utgör ett hinder för att den tjänst som försäkringsmäklaren eller försäkringsagenten tillhandahåller ska undantas från skatteplikt enligt art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet^{260, 261}.

Det intressanta i målet är att EG-domstolen refererar till Taksatorringen-målet om hur rättsförhållandet ska föreligga mellan försäkringsagenten eller försäkringsmäklaren och försäkringstagaren och försäkringsgivaren. I Taksatorringen-målet uttalas att parterna ska ”stå i kontakt med” varandra till skillnad från förevarande mål, där domstolen uttrycker att parterna ska ”stå i förhållande till” varandra. Frågan är om EG-domstolen har utvidgat omfattningen när begreppet ändras från att ”stå i kontakt med” till ”stå i förhållande till”.

5.3.4 Analys av begreppet *tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent*

I enlighet med syftets andra delfråga i uppsatsen utreds vad som omfattas av begreppet *tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av*

²⁵² Mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008], p. 19.

²⁵³ I rättsfallet närstående tjänster.

²⁵⁴ Mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008], p. 24.

²⁵⁵ Se avsnitt 5.3.1.

²⁵⁶ Mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008], p. 25-26.

²⁵⁷ I rättsfallet art. 13 B a. sjätte direktivet.

²⁵⁸ Mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008], p. 27.

²⁵⁹ Mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008], p. 28.

²⁶⁰ I rättsfallet art. 13 B a. sjätte direktivet.

²⁶¹ Mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008], p. 29.

försäkringsmäklare och försäkringsagent.²⁶² I art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet stadgas att begreppet undantas från skatteplikt, dock definierar inte mervärdesskattedirektivet vad som omfattas av begreppet.²⁶³ För att söka ledning om vad som omfattas av begreppet är EG-domstolens praxis av stor vikt då domstolen är den yttersta uttolkaren av mervärdesskattedirektivet.²⁶⁴

Som tidigare nämnts i avsnitt 5.2.3 uppstår en *försäkringstransaktion* om ett avtalsförhållande föreligger mellan försäkringsgivaren och försäkringstagaren där försäkringsgivaren åtar sig försäkringsrisken vid ett eventuellt försäkringsfall. Begreppet omfattar också när en skattskyldig person tillhandahåller en försäkring och som står i avtalsförhållande till både försäkringsgivaren och försäkringstagaren.²⁶⁵ När en transaktion inte kan anses utgöra en *försäkringstransaktion* kan den istället omfattas av begreppet *tjänster med anknytning till en försäkrings- och återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent*. Vid definition av begreppet diskuteras tre frågor gällande huruvida begreppet ska tolkas, för att kunna besvara andra delfrågan.²⁶⁶

Första frågan är huruvida ledning kan hämtas från andra direktiv vid tolkning av undantagsbestämmelsen i mervärdesskattedirektivet.²⁶⁷ EG-domstolen inleder i ett flertal mål med att uttala att begreppen inom gemenskapsrätten är självständiga begrepp som syftar till att förhindra att medlemsstaterna tillämpar mervärdesskattesystemet på olika sätt. Begreppen ska tolkas utifrån det generella mervärdesskattesystemet.²⁶⁸ Trots att domstolen påpekar att begreppen är självständiga går domstolen ändå till försäkringsdirektivet för att hämta ledning vid tolkning av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*. När ledning söks i försäkringsdirektivet är bestämmelserna generella och omfattar många olika kriterier som kännetecknar en försäkringsmäklare och försäkringsagent.²⁶⁹ Det medför att en större grupp omfattas av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*. Begreppen i undantagsbestämmelsens ska dock tolkas restriktivt. Den föreskrivna restriktiva tolkningen frångås när ledning hämtas från andra direktiv.

När ledning hämtas från andra direktiv kan en försäkringsmäklare och försäkringsagent förutse att verksamheten de bedriver även omfattas av begreppen i mervärdesskattedirektivet och därmed undantas från skatteplikt. Om begreppen tolkas lika i olika direktiv ökar därmed förutsebarheten för de skattskyldiga. Det är inte uttalat av EG-domstolen att ledning ska hämtas från andra direktiv men ett mönster kan utläsas från EG-

²⁶² Se avsnitt 1.2.

²⁶³ Se avsnitt 4.2.

²⁶⁴ Se avsnitt 1.3.2.

²⁶⁵ Se avsnitt 5.3.2.

²⁶⁶ Se avsnitt 1.2.

²⁶⁷ Se avsnitt 5.3.1 och 5.3.2.

²⁶⁸ Se avsnitt 5.3.2.

²⁶⁹ Art. 2.1 a och 2.1 b i rådets direktiv 77/92/EEG av den 13 december 1976 om åtgärder för att underlätta det effektiva utövandet av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster vid verksamhet som försäkringsagent eller försäkringsmäklare (ur grupp 630 ISIC) och särskilt om övergångsbestämmelser för sådan verksamhet.

praxis att EG-domstolen faktiskt utgår från försäkringsdirektivet vid tolkning av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*.²⁷⁰

Den andra frågan är vilka kriterier som kännetecknar en försäkringsmäklare och en försäkringsagent. Begreppen definieras första gången i Taksatorringen-målet där domstolen tar ledning från försäkringsdirektivets definitioner om vem som är en försäkringsmäklare och försäkringsagent.²⁷¹ Domstolen motsätter sig i Arthur Andersen & Co-målet tolkningen att det avgörande kriteriet för vad som kännetecknar en försäkringsagent är behörigheten att binda försäkringsgivaren.²⁷² Det är dock av betydelse vad försäkringsagenten har för sakkunskap på området och om den har behörighet att binda försäkringsgivaren, men det avgörande kriteriet enligt EG-domstolen är ändå vad försäkringsagentens verksamhet består i. Utgångspunkten för att avgöra om verksamheten är en försäkringsagents verksamhet, är om verksamheten omfattas av de kriterier som uppräknas i försäkringsdirektivet. De viktigaste kännetecknen, uttalar domstolen, är att söka upp potentiella kunder och sammanföra kunderna med försäkringsgivare.²⁷³ Det verkar som att domstolen ser till verksamhetens helhet vid bedömning om vad som kännetecknar en försäkringsagents verksamhet. Domstolen diskuterar inte begreppet *försäkringsmäklare* men en slutsats kan ändå dras utav domstolens resonemang, att vid bedömning om vad som kännetecknar en *försäkringsmäklare* ska hänsyn tas till vad verksamheten består i.

Försäkringsdirektivet har ersatts av försäkringsförmedlingsdirektivet där art 2.1 a och 2.1 b numera motsvarar art 2.3.²⁷⁴ I försäkringsförmedlingsdirektivet görs ingen åtskillnad mellan begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*. Det är något som ska påpekas eftersom mervärdesskattedirektivet faktiskt skiljer på dessa två begrepp. Troligtvis kommer domstolen att ta ledning från försäkringsförmedlingsdirektivet eftersom domstolen utgår ifrån vad verksamheten består i vid definition av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*. Uttrycket ”vad verksamheten består i” som domstolen använder sig av, kan även utläsas i försäkringsförmedlingsdirektivet. Det ska bli intressant att se hur domstolen i framtiden resonerar i den frågan.

Ovan dras slutsatsen att ledning kan hämtas från försäkringsdirektivet vid definition av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*. Vid definition av begreppen är utgångspunkten vad försäkringsmäklaren och försäkringsagentens verksamhet består i. Tredje frågan att ta ställning till är hur rättsförhållandet ska se ut mellan försäkringsmäklaren eller försäkringsagenten och försäkringsgivaren och försäkringstagaren. EG-domstolen i Taksatorringen-målet uttalar att *försäkringsmäklaren* och *försäkringsagenten* ska ”stå i kontakt med” parterna i avtalet.²⁷⁵ Domstolen anser i J.C.M. Beheer-målet att domstolen i Taksatorringen-målet inte gjorde någon bedömning om hur förhållandet ska vara mellan försäkringsmäklaren eller försäkringsagenten och

²⁷⁰ Se avsnitt 5.3.1, 5.3.2 och 5.3.3.

²⁷¹ Se avsnitt 5.3.1.

²⁷² Se avsnitt 5.3.2.

²⁷³ Se avsnitt 5.3.2.

²⁷⁴ Se avsnitt 5.1.

²⁷⁵ Se avsnitt 5.3.1.

försäkringsgivaren och försäkringstagaren.²⁷⁶ Bedömningen kan ifrågasättas då domstolen i Taksatorringen-målet hänvisar till generaladvokatens förslag till avgörande och som sin tur anser att de argument som den danska regeringen och den förenade kungarikets regering anför ska ligga till grund för bedömningen, gällande förhållandet mellan försäkringsmäklaren eller försäkringsagenten och parterna i avtalet. De anför att det ska föreligga ett direkt rättsförhållande mellan parterna i målet. Utifrån generaladvokatens resonemang kan en tolkning göras att det ska föreligga ett direkt rättsförhållande mellan parterna i målet. Det är dock märkligt att EG-domstolen i J.C.M. Beheer-målet hänvisar till generaladvokatens uttalande i Taksatorringen-målet när den inte delar generaladvokatens mening att ett direkt rättsförhållande ska föreligga. Domstolens uttalande i J.C.M. Beheer-målet vidgar därmed möjligheten för de skattskyldiga aktörerna att välja den organisationsform som passar dem bäst.

Det ska påpekas att domstolen i J.C.M. Beheer-målet använder sig utav begreppet ”står i förhållande till” till skillnad från domstolen i Taksatorringen-målet där uttrycket ”står i kontakt med” med används.²⁷⁷ Vid jämförelse med den engelska versionen, används begreppet ”have a relationship with”. Det engelska uttrycket lämpar sig bättre att översättas till ”ha en relation till” som också kan innebära ”står i förhållande till”. Begreppet ger en bättre förståelse om vilket rättsförhållande som ska föreligga mellan försäkringsmäklare eller försäkringsagent och parterna i avtalet. Begreppet ”står i kontakt med” ger istället uttryck för att det ska föreligga ett direkt rättsförhållande mellan parterna.²⁷⁸ Språkversionerna har samma giltighet men ändå måste en jämförelse göras för att få en klar bild av vad domstolen egentligen uttrycker.²⁷⁹

Slutsatsen blir att både ett direkt och ett indirekt rättsförhållande kan föreligga mellan försäkringsmäklare eller försäkringsagent och med parterna i avtalet för att omfattas av begreppet *tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av en försäkringsmäklare eller försäkringsagent*.

Sammanfattningsvis besvaras syftets andra delfråga, om vad som omfattas av begreppet *tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter*. Utgångspunkten för bedömningen av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent* är vad deras verksamhet består i. Ledning för vad verksamheten består i hämtas från försäkringsdirektivet. För att omfattas av begreppet ska *försäkringsmäklaren* och *försäkringsagenten* vara i ett direkt eller ett indirekt rättsförhållande till försäkringsgivaren och försäkringstagaren.

5.4 Sammanfattning

Mervärdesskattedirektivet definierar inte begreppen i art. 135.1 a och därför är EG-domstolens tolkning av begreppen av stor vikt vid utredning om vad som är en undantagen skattepliktig försäkringstjänst i enlighet med uppsatsens syfte.²⁸⁰ Kapitlet är uppdelat i två

²⁷⁶ Se avsnitt 5.3.3.

²⁷⁷ Jämför mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën [2008], p. 20 och C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet [2003], p. 44.

²⁷⁸ Pettersén, Försäkringsförmedling och finansiella tjänster, *Skattenytt*, s. 461.

²⁷⁹ Se avsnitt 1.3.2.

²⁸⁰ Se avsnitt 1.2.

avsnitt, utifrån syftets delfrågor. Första avsnittet behandlar vad begreppet *försäkrings- och återförsäkringstransaktion* utgör och följs sedan av en utredning om vad begreppet *tjänster med anknnytning till en försäkrings- och återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent* omfattar.

EG-domstolen tolkar i CPP-målet och Skandia-målet begreppet *försäkringstransaktion*.²⁸¹ Utgångspunkten för vad som utgör en *försäkringstransaktion* är att försäkringstagaren, genom att erlägga en premie, erhåller ett skydd från försäkringsgivaren. Försäkringsgivaren tar därmed över risken om den överenskomna händelsen skulle inträffa. När händelsen inträffar tillhandahåller försäkringsgivaren prestationen som de kommit överens om i samband med avtalslutandet.²⁸² En försäkring behöver inte nödvändigtvis tillhandahållas av försäkringsgivaren, utan en skattskyldig person kan även tillhandahålla en försäkring. I det fall en skattskyldig person tillhandahåller en försäkring krävs det att den skattskyldiga personen står i avtalsförhållande med både försäkringstagaren och försäkringsgivaren.²⁸³ Vad gäller begreppet *återförsäkringstransaktion* föreligger en sådan transaktion endast när försäkringsgivaren överlåter risken, som den kommit överens om med försäkringstagaren, till ett återförsäkringsföretag.²⁸⁴

Begreppet *tjänster med anknnytning till en försäkrings- och återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent* tolkar EG-domstolen i Taksatorringen-målet, Arthur Andersen & Co-målet och J.C.M. Beheer-målet.²⁸⁵ Vid bedömning om vad som kännetecknar en försäkringsmäklare och försäkringsagent ska hänsyn tas till vad verksamheten består i. Ledning vid bedömning om vad som kännetecknar en försäkringsmäklare och försäkringsagents verksamhet hämtar domstolen från försäkringsdirektivet. För att undantas skatteplikt krävs inte bara att verksamheten kännetecknar en försäkringsmäklare och en försäkringsagents verksamhet utan det krävs också att det föreligger ett direkt eller ett indirekt rättsförhållande mellan försäkringsmäklaren eller försäkringsagenten och försäkringsgivaren och försäkringstagaren.²⁸⁶

I kapitel fem behandlas undantagsbestämmelsen utifrån EG-rätten. Då syftet med uppsatsen är att utreda undantagsbestämmelsen utifrån ett svenskt perspektiv måste även en utredning av svensk praxis företas. ML är harmoniserad med mervärdesskattedirektivet, vilket innebär att undantagsbestämmelsen ska tolkas och tillämpas på samma sätt som i EG-rätten. I kapitel sex utreds hur tolkningen av undantagsbestämmelsen i 3 kap. 10 § ML görs i svensk praxis, för att kunna besvara vad som utgör en undantagen skattepliktig försäkringstjänst i enlighet med syftet.²⁸⁷

²⁸¹ Se avsnitt 5.2.3.

²⁸² Se avsnitt 5.2.3.

²⁸³ Se avsnitt 5.2.3.

²⁸⁴ Se avsnitt 5.2.3.

²⁸⁵ Se avsnitt 5.3.4.

²⁸⁶ Se avsnitt 5.3.4.

²⁸⁷ Se avsnitt 1.2.

6 Svensk tillämpning av undantagsbestämmelsen i 3 kap. 10 § ML

6.1 Förhandsbesked i mervärdesskattefrågor

Förhandsbesked från Regeringsrätten och Skatterättsnämnden ger ledning för hur ML ska tillämpas i Sverige. Uttalandena i förhandsbeskeden är av vikt vid utredningen av vilka försäkringstjänster som omfattas av undantaget från skatteplikt enligt 3 kap. 10 § ML, i enlighet med uppsatsens syfte.²⁸⁸

I Sverige finns det en möjlighet att begära förhandsbesked i skattefrågor från Skatterättsnämnden. Vid begäran om ett förhandsbesked från en skattskyldig är det oftast en ännu inte inträffad händelse som ska avgöras. Följden blir då att sökanden själv anger vilka förutsättningar som ska utgå ifrån och tillräckligt med uppgifter finns ibland inte, för att kunna avgöra den uppställda frågeställningen.²⁸⁹ Förhandsbesked meddelas av Skatterättsnämnden och får bindande verkan mot Skatteverket och allmän domstol när beslutet vinner laga kraft. Överklagan av förhandsbeskedet sker till Regeringsrätten som kan fastställa, avvisa eller ändra besked från Skatterättsnämnden.²⁹⁰ Möjligheten för skattskyldiga att begära förhandsbesked, gör att rättsläget kan fastställas snabbare än vid hantering av frågor i den ordinarie taxeringsprocessen. Frågor som ställs i förhandsbeskeden passar också bra att ge ledning avseende rättsläget då de oftast har karaktären av rättsfrågor.²⁹¹

Regeringsrätten och Skatterättsnämnden är skyldiga att tillämpa direktivkonform tolkning och följa EG-rättslig praxis vid tolkning av undantagsbestämmelsen när de lämnar förhandsbesked.²⁹² Uppstår tolkningsproblem kan förhandsbesked begäras från EG-domstolen.²⁹³ Förhandsbesked kan endast begäras av nationell domstol vilket inte innefattar Skatterättsnämnden.²⁹⁴ EG-domstolens förhandsbesked avseende en tolkning av en bestämmelse binder bara den frågande domstolen men är i praktiken prejudicerande.²⁹⁵ Det är sedan upp till de nationella domstolarna att tolka och tillämpa de nationella bestämmelserna.

Utredningen i uppsatsen görs ur ett svenskt perspektiv och därför sker en redogörelse för vad som enligt svensk rättspraxis²⁹⁶ omfattas av undantaget från skatteplikt för försäkringstjänster enligt 3 kap. 10 § ML.²⁹⁷ Rättspraxis är uppdelat efter de två delfrågorna

²⁸⁸ Se avsnitt 1.2.

²⁸⁹ Skatteverkets handledning för beskattning av inkomst vid 2008 års taxering, s. 64.

²⁹⁰ Se avsnitt 1.3.3.

²⁹¹ Nyquist, Regeringsrättens handläggning av förhandsbesked i skattefrågor, *Svensk Skattetidning*, s. 562.

²⁹² Se avsnitt 2.2.

²⁹³ Se avsnitt 1.3.2.

²⁹⁴ Se mål C-134/97 Viktoria Film A/S [1998], p. 18-19.

²⁹⁵ Skatteverkets handledning för beskattning av inkomst vid 2008 års taxering, s. 61.

²⁹⁶ Förhandsbesked från Regeringsrätten och Skatterättsnämnden.

²⁹⁷ Se avsnitt 1.2.

i syftet för att följa uppställningen i uppsatsen.²⁹⁸ Efter varje avsnitt analyseras hur den svenska domstolen tillämpar EG-domstolens praxis avseende omfattningen av undantaget för försäkringstjänster.

6.2 Svensk rättspraxis bedömning av begreppet *försäkrings- och återförsäkringstransaktioner*

Begreppet *försäkrings- och återförsäkringstransaktioner* i art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet motsvarar begreppet *omsättning av försäkrings- och återförsäkringstjänster* i 3 kap. 10 § ML.²⁹⁹ Begreppen i undantagsbestämmelsen definieras varken i mervärdesskattedirektivet eller i ML. Avseende omfattningen av begreppet har flertalet förhandsbesked begärts av skattskyldiga. Begreppet tolkas i Skatterättsnämnden och har sedan i vissa fall fastställs eller avslagits i Regeringsrätten.

I målet RÅ 2004 not. 234 hänvisar Regeringsrätten till vad som kännetecknar en *försäkringstransaktion* enligt CPP-målet.³⁰⁰ Kännetecknen är att en försäkringsgivare mot en premie åtar sig att tillhandahålla en prestation som avtalats om, i de fall försäkringsrisken förverkligas.³⁰¹ Frågan som Regeringsrätten tar ställning till i målet är om en rådgivningstjänst till en fondförsäkring omfattas av undantaget för *försäkringstjänster*. Förutsättningarna i målet är att företaget Capena förmedlar försäkringsprodukter som tillhandahålls av Skandia bolaget och där försäkringstagarna erbjuds att ställa fullmakt till företaget Tre Euro, att för deras räkning ta initiativ till omplaceringar av försäkringskapitalet mellan olika fonder.³⁰² Domstolen uttalar att även om placeringarna sker av ett försäkringskapital och att den köps i samband med fondförsäkringen, innebär det inte att tjänsten är att anses som något annat än en rådgivningstjänst. Det förändrar dock inte utgången i målet att Capena och Tre Euro uppträder som försäkringsförmedlare.³⁰³ Rådgivningstjänsten som tillhandahålls i förevarande mål uppfyller inte de kriterier som kännetecknar en *försäkringstransaktion*. Visserligen föreligger ett avtalsförhållande med försäkringstagarna, men den tjänst som Tre Euro tillhandhåller försäkringstagarna bedöms av Regeringsrätten ha mer karaktären av en rådgivningstjänst än en *försäkringstjänst*.³⁰⁴ Samma bedömning gör Regeringsrätten i RÅ 2005 not. 115 men uttalar dessutom att, tjänsten att tillhandahålla en färdig fondportfölj inte kan anses utgöra ett medel att på bästa sätt ta del av en *försäkringstjänst* och ska därför anses vara en separat tjänst som specifikt efterfrågas av försäkringstagaren.³⁰⁵ Förutsättningarna i målet skiljer från RÅ 2004 not. 234 genom att här tillhandahåller försäkringsbolaget en färdig

²⁹⁸ Se avsnitt 1.2.

²⁹⁹ Se avsnitt 4.3.

³⁰⁰ Se avsnitt 5.2.1.

³⁰¹ Se avsnitt 5.2.1.

³⁰² RÅ 2004 not. 234, s. 1069.

³⁰³ RÅ 2004 not. 234, s. 1070.

³⁰⁴ RÅ 2004 not. 234, s. 1070.

³⁰⁵ RÅ 2005 not. 115, s. 659 och mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 30.

fondportfölj som innebär att försäkringstagaren ger försäkringsbolaget i uppdrag att utföra lämpliga placeringar.³⁰⁶

Även i förhandsbeskedet 2006-09-19 hänvisar Skatterättsnämnden till de allmänna kännetecknen för en *försäkringstransaktion* i CPP-målet och förtydligandet som sker i Skandia-målet, där det framgår att det är av betydelse vem som är mottagare av tjänsten och att en försäkringstjänst till sin natur omfattas av ett avtalsförhållande mellan försäkringsgivaren och försäkringstagaren.³⁰⁷ Bakgrunden i målet är att ett bilbolag köper en bärgningsförsäkring av ett försäkringsbolag. Bilbolaget tar sedan ut en ersättning av en märkesverkstad som i sin tur tar ut ersättning från bilägaren för den utförda servicen. Frågan som nämnden tar ställning till är, om ersättningen som bilbolaget tar ut från märkesverkstaden är att anses som en *försäkringstjänst* enligt 3 kap. 10 § ML. I förevarande fall anser nämnden att bilbolaget inte tillhandahåller försäkringstjänsten eftersom företaget själv är försäkringstagaren. Föreligger inget avtalsförhållande mellan märkesverkstaden och försäkringsbolaget kan inte *försäkringstransaktionen* undantas från skatteplikt. Inte heller kan en *återförsäkringstransaktion* föreligga.³⁰⁸ Skatterättsnämnden för ingen diskussion om huruvida bilbolaget kan anses som en skattskyldig person som tillhandahåller en försäkring, och därmed omfattas av undantaget enligt EG-domstolens argumentation i Skandia-målet och CPP-målet.³⁰⁹

Huruvida skadereglering omfattas av undantaget för försäkringstjänster i 3 kap. 10 § ML tar Regeringsrätten ställning till i målet RÅ 2007 not. 139. Skaderegleringen som försäkringsbolaget utför är att ersätta försäkringstagares skada, genom bland annat reparation av skadad vara eller förvärv av ny vara eller tjänst. Regeringsrätten finner i enlighet med EG-domstolen uttalande i CPP-målet att den skadereglering försäkringsbolaget utför är den prestation parterna kom överens om när försäkringsavtalet ingicks, om försäkringsrisken skulle förverkligas.³¹⁰ I samma mål uttalar EG-domstolen att prestationen även kan utgöras av räddningsservice i form av kontanta medel eller serviceförmåner.³¹¹ Regeringsrätten anser att reparation av skadad vara eller förvärv av ny vara eller tjänst även omfattas av den prestationen.³¹²

6.3 Är svensk praxis förenlig med EG-domstolens praxis gällande begreppet *försäkrings- och återförsäkringstransaktion*?

Syftet med uppsatsens första delfråga är att utreda vad som omfattas av begreppen *försäkrings- och återförsäkringstransaktion* utifrån ett svenskt perspektiv.³¹³ Sveriges

³⁰⁶ RÅ 2005 not. 115, s. 658.

³⁰⁷ Se avsnitt 5.2.1 och 5.2.2.

³⁰⁸ Skatterättsnämndens förhandsbesked 2006-09-19.

³⁰⁹ Se avsnitt 5.2.3.

³¹⁰ Se den allmänna definitionen av en försäkringstransaktion i avsnitt 5.2.1.

³¹¹ Se avsnitt 5.2.1 och rådets direktiv 84/641/EEG av den 10 december 1984 om ändring, speciellt med avseende på reserisker, i första direktivet (73/239/EEG) om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring.

³¹² RÅ 2007 not. 139, s. 723.

³¹³ Se avsnitt 1.2.

medlemskap i EU innebär att EG:s lagstiftning är en del av den svenska rätten och utredningen av begreppen görs därför utifrån EG:s rättskällor.³¹⁴ Regeringsrätten och Skatterättsnämnden ska i sin bedömning av vad som omfattas av begreppen *försäkrings- och återförsäkringstransaktion*, följa EG-domstolens praxis avseende tolkningen av begreppen.³¹⁵ Nedan analyseras huruvida Regeringsrätten och Skatterättsnämnden gör en bedömning som följer EG-rättens linje.

I svensk praxis har Regeringsrätten och Skatterättsnämnden att bedöma huruvida en bärningsförsäkring, skadereglering och en rådgivningstjänst till en fond- och en portföljförsäkring omfattas av begreppet *försäkringstransaktion*. Vid bedömning om dessa transaktioner omfattas av begreppet *försäkringstransaktion* hänvisar Regeringsrätten och Skatterättsnämnden till CPP-målet³¹⁶ och Skandia-målet³¹⁷.

Bestämmelsen i 3 kap. 10 § ML ska tolkas restriktivt eftersom den utgör ett avsteg från den generella principen, att all omsättning av varor och tjänster ska vara skattepliktiga.³¹⁸ Regeringsrätten tolkar huruvida en rådgivningsförsäkring till en fond- eller en portföljförsäkring omfattas av begreppet *försäkringstransaktion*.³¹⁹ Utgångspunkten vid bedömningen av, om en transaktion omfattas av begreppet *försäkringstransaktion*, är om försäkringstagaren erlägger en premie för att erhålla ett skydd från försäkringsgivaren.³²⁰ En sådan rådgivningstjänst till en *försäkringstransaktion* omfattas inte av vad som kännetecknar en *försäkringstransaktion*. Kunden betalar ingen premie för att erhålla ett försäkringsskydd. Kunden betalar istället en avgift för att erhålla en tjänst som innebär rådgivning till en *försäkringstjänst*. Om alla rådgivningstjänster som tillhandahålls i anslutning till en *försäkringstransaktion* omfattades av undantagsbestämmelsen, skulle allt flera tjänster omfattas av undantagsbestämmelsen och den restriktiva tolkningen skulle då frångås.

I förhandsbeskedet 2006-09-19 tar Skatterättsnämnden ställning till huruvida ett bilbolag som säljer en bärningsförsäkring från ett försäkringsbolag, som i sin tur tar en ersättning av en märkesverkstad för försäkringen, undantas från skatteplikt.³²¹ Skatterättsnämnden hänvisar till CPP-målet och drar slutsatsen att något avtalsförhållande inte föreligger mellan märkesverkstaden och försäkringsbolaget. Märkesverkstaden är inte heller försäkringstagare och därför ska ersättningen mellan bilbolaget och märkesverkstaden inte undantas från skatteplikt. Skatterättsnämnden diskuterar inte huruvida transaktionen kan undantas från skatteplikt i enlighet med EG-domstolens resonemang i CPP- och Skandia-målet.³²² Utgångspunkten enligt CPP-målet är som tidigare, att en *försäkringstransaktion* kännetecknas av att försäkringstagaren erlägger en premie för att erhålla ett skydd från försäkringsgivaren. Försäkringsgivaren tar därmed över risken om den överenskomna händelsen skulle inträffa.

³¹⁴ Se avsnitt 1.3.1.

³¹⁵ Se avsnitt 2.2.

³¹⁶ Se avsnitt 5.2.1.

³¹⁷ Se avsnitt 5.2.2.

³¹⁸ Se avsnitt 3.2.

³¹⁹ Se avsnitt 6.2.

³²⁰ Se avsnitt 5.2.3.

³²¹ Se avsnitt 6.2.

³²² Se avsnitt 5.2.3.

Om händelsen inträffar tillhandahåller försäkringsgivaren prestationen som de kommit överens om i samband med avtalslutandet.³²³ I CPP-målet utvecklades dock huruvida begreppet endast omfattar försäkringstjänster som tillhandahålls av en försäkringsgivare. EG-domstolen resonerade i CPP-målet, som förtydligades i Skandia-målet, att en skattskyldig person kan tillhandahålla en försäkringstjänst och även omfattas av begreppet *försäkringstransaktion* och undantas från skatteplikt.³²⁴ Avgörande kriteriet för om en sådan transaktion ska omfattas av begreppet *försäkringstransaktion*, är om det föreligger ett avtalsförhållande mellan bilbolaget och försäkringsbolaget och bilbolaget och märkesverkstaden.³²⁵ Om bilbolaget har ett avtalsförhållande med både försäkringsgivaren och försäkringstagaren skulle transaktionen kunna undantas från skatteplikt enligt EG-domstolens resonemang. I fallet anges inte om Bilbolaget tillhandahåller bärningsförsäkringen till märkesverkstaden och Skatterättsnämnden borde därmed inte ha lämnat något beslut i frågan.

Skadereglering är den prestation som parterna kom överens om, som försäkringsgivaren skulle utföra när försäkringsrisken förverkligas. I CPP-målet tog domstolen ledning av direktiv 73/239 enligt dess lydelse i direktiv 84/641 vid bedömning om vad som utgör en prestation.³²⁶ Till skillnad från CPP-målet får Regeringsrätten i RÅ 2007 not. 139 att tolka huruvida förvärv av ny vara eller tjänst anses utgöra en prestation.³²⁷ I CPP-målet uttalar domstolen att en prestation utgörs av kontanta medel och serviceförmåner.³²⁸ Serviceförmåner torde innefatta reparation av skadad vara och Regeringsrätten gör därmed en korrekt bedömning. Förvärv av ny vara eller tjänst bör likställas med prestation i kontanta medel då innebörden blir densamma. Det skulle förefalla märkligt om förvärv av ny vara eller tjänst inte utgjorde en prestation som var undantagen skatteplikt. Prestationen ska ses som en del av försäkringstjänsten, vilken försäkringstagaren har erlagt en premie för att erhålla som skydd om den avtalade risken förverkligas.

Regeringsrätten och Skatterättsnämnden hänvisar till EG-domstolens praxis vid bedömning om vad som omfattas av begreppet *försäkrings- och återförsäkringstransaktion*. Regeringsrätten och Skatterättsnämnden applicerar bestämmelserna i enlighet med EG-praxis, men för inga längre diskussioner varför tolkningen görs på ett visst sätt. De verkar endast utgå från att en *försäkringstransaktion* föreligger då försäkringsgivaren tillhandahåller försäkringstjänsten och inte att en försäkringstjänst även kan tillhandahållas av en skattskyldig person. Eftersom ML är harmoniserad med mervärdesskattedirektivet ska undantagsbestämmelsen i 3 kap. 10 § ML tolkas på samma sätt som art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet och därmed motsvara samma omfattning.

³²³ Se avsnitt 5.2.3.

³²⁴ Se avsnitt 5.2.3.

³²⁵ Se avsnitt 5.2.3.

³²⁶ Se avsnitt 5.2.1.

³²⁷ Se avsnitt 6.2.

³²⁸ Se avsnitt 5.2.1.

6.4 Svensk rättspraxis bedömning av begreppet *tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent*

Begreppet *tjänster med anknytning till sådana transaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter* i art. 135. 1 a i mervärdesskattedirektivet motsvarar begreppet *tjänster som tillhandabålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som avser försäkringar eller återförsäkringar* i 3 kap. 10 § ML.³²⁹ Avseende omfattningen av begreppet har flertalet förhandsbesked begärts av skattskyldiga. Begreppet har tolkats i Skatterättsnämnden och sedan i vissa fall fastställts eller avslagits i Regeringsrätten.

Omfattningen av begreppet *förmedling av försäkringar* diskuteras i målet RÅ 2005 ref. 80. Regeringsrätten meddelar inget beslut i frågan med anledning av att den inte anser sig ha tillräckligt med information. Domstolen uttalar dock vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att en *förmedling av försäkringar* ska anses förekomma, vilket ger ledning om vilken ståndpunkt Regeringsrätten har avseende omfattningen av undantaget för försäkringstjänster. Förutsättningarna i målet är, att företaget X huvudsakligen ägnar sig åt förmedling av försäkringsbolagets Y:s försäkringar genom dels ett franchiseavtal och dels ett uppdragsavtal där X åtagande förklaras. I likhet med vad EG-domstolen uttalar i Arthur Andersen & Co-målet anser Regeringsrätten att det avgörande vid bedömningen om X ska anses vara en försäkringsmäklare eller försäkringsagent, är vad X faktiska verksamhet består i och inte X:s förmåga att binda Y gentemot försäkringstagaren.³³⁰ Domstolen behöver kunskap om vad X:s verksamhet består i enligt franchiseavtalet och hur det påverkar X:s övriga verksamhet. Det är här av betydelse i vilken utsträckning X faller tillbaka på och styrs av Y i sin försäkringsverksamhet. Övriga kriterier som domstolen undersöker är huruvida X har några förpliktelser mot försäkringstagarna samt vilken sakkunskap X:s säljare av försäkringarna besitter. Regeringsrätten gör utifrån EG-domstolens uttalande i Arthur Andersen & Co-målet³³¹ tolkningen att det är av vikt att veta hur mycket försäkringsförmedlaren faller tillbaka på och styrs av försäkringsgivaren för att kunna avgöra om det istället för försäkringsförmedling är fråga om utförande av underleverantörstjänster.³³² Frågan är hur stor vikt Regeringsrätten lägger vid, om hur mycket försäkringsgivaren styr försäkringsförmedlaren i sin bedömning, i ett mål där parten kännetecknas av begreppet *försäkringsförmedlare* men där arbetet styrs av försäkringsgivaren.

I förhandsbeskedet 2006-09-19 vars förutsättningar beskrivits i avsnitt 6.2 tar Skatterättsnämnden även ställning till om transaktionen utgör en *tjänst som har anknytning till försäkrings- och återförsäkringstjänster som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsförmedlare*. I beslutet tar nämnden bara hänsyn till om den som utför tjänsten står i kontakt med både försäkringsgivaren och försäkringstagaren samt vilken sakkunskap försäkringsförmedlaren, bilbolaget, besitter. Utifrån dessa kriterier anser nämnden att bilbolaget inte förmedlar någon försäkringstjänst.³³³ Skatterättsnämnden gör här ingen undersökning av vad

³²⁹ Se avsnitt 4.3.

³³⁰ Se avsnitt 5.3.2.

³³¹ Se avsnitt 5.3.2.

³³² RÅ 2005 ref. 80, s. 429.

³³³ Skatterättsnämndens förhandsbesked 2006-09-19.

bilbolagets verksamhet består i. Det är ett frånsteg från hur EG-domstolen tolkar begreppet i Arthur Andersen & Co-målet, då domstolen anser att vad försäkringsmäklarens och försäkringsförmedlarens verksamhet består i är det viktigaste kriteriet vid tolkningen och inte vilken sakkunskap försäkringsförmedlaren besitter.³³⁴

En bedömning av vad bilföretags verksamhet består i gör däremot Skatterättsnämnden i förhandsbeskedet 2005-02-15. Frågan som Skatterättsnämnden tar ställning till är om den verksamhet bilföretaget bedriver är av sådan art att verksamheten omfattas av undantaget för försäkringstjänster. Bilföretaget har ett samarbetsavtal med en försäkringsgivare där försäkringsgivaren står för administrationen av försäkringarna och bilföretagets återförsäljare marknadsför och säljer försäkringarna. Nämnden uttalar att viss ledning kan hämtas från hur begreppet definieras i andra direktiv.³³⁵ Ledning hämtas från definitionen av en försäkringsförmedlars verksamhet i försäkringsförmedlingsdirektivet. Trots att definitionen är mer allmänt hållen bedöms inte bilföretagets verksamhet som förmedling av försäkringstjänster, då det inte är bilföretaget som förmedlar försäkringarna utan det gör bilföretagets återförsäljare. Skatterättsnämnden tar inte stöd i Arthur Andersen & Co-målet³³⁶ där EG-domstolen hämtar ledning från andra direktiv. I Arthur Andersen & Co-målet uttalar EG-domstolen vad de avgörande kriterierna för vad en försäkringsagents verksamhet består i.³³⁷ Kriterierna har EG-domstolen hämtat från försäkringsdirektivet. Skatterättsnämnden hänvisar inte till dessa i sin bedömning eftersom försäkringsdirektivet har ersatts av försäkringsförmedlingsdirektivet, men uttalar dock inte vad som kännetecknar en försäkringsförmedlare.

Kriterierna som EG-domstolen, i Arthur Andersen & Co-målet, uttalar som kännetecknande för en försäkringsmäklare och försäkringsförmedlare tar Skatterättsnämnden ledning från i det senaste beslutet från 2008-09-29 i fråga om vad som omfattas av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*. Frågan som ställs i målet är om de skaderegleringstjänster som försäkringsbolaget Y förvärvar av försäkringsmäklare Z är undantagna från skatteplikt. Y är ett försäkringsbolag som har ingått avtal med Z att Z ska utföra skadereglering åt Y. I enlighet med EG-domstolens uttalande i Arthur Andersen & Co-målet om att underleverantörsavtal inte omfattas av undantaget, anser Skatterättsnämnden att de tjänster avseende skadereglering som Z tillhandahåller Y, inte omfattas av undantaget från skatteplikt för försäkringstjänster. Bedömningen görs utifrån att de skaderegleringstjänster Z utför sker enligt instruktioner från Y, liksom Z:s övriga verksamhet. Tjänsterna bidrar visserligen till Y:s försäkringsverksamhet men tjänsternas natur är inte den som kännetecknar en försäkringsmäklars verksamhet. Skatterättsnämnden bekräftar i förevarande mål Regeringsrättens uttalande i RÅ 2005 ref. 80 att en tjänst som utförs som en underleverantörstjänst åt uppdragsgivaren inte kan anses vara en försäkringstjänst och att det vid bedömningen är av betydelse hur stor del av uppdragstagarens verksamhet styrs av uppdragsgivaren. Skatterättsnämnden talar här om två kriterier, vad verksamheten består i och hur mycket försäkringsgivaren styr försäkringsförmedlaren i sitt arbete. Till skillnad från Arthur Andersen & Co-målet där

³³⁴ Se avsnitt 5.3.2.

³³⁵ Skatterättsnämnden hänvisar till mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise [1999], p. 18 och generaladvokatens yttrande i mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet [2003], p. 89.

³³⁶ Se avsnitt 5.3.2.

³³⁷ Se avsnitt 5.3.2.

EG-domstolen endast utgår från vad verksamheten består i. Förhandsbeskedet har dock överklagats till Regeringsrätten så beslutet kan komma att ändras.

6.5 Är svensk praxis förenlig med EG-domstolens praxis gällande begreppet *tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent?*

Syftet med uppsatsens andra delfråga är att utreda vad som omfattas av begreppet *tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som avser försäkringar eller återförsäkringar* i 3 kap. 10 § ML.³³⁸ Sveriges medlemskap i EU innebär att EG:s lagstiftning är en del av den svenska rätten och utredningen sker därför utifrån EG:s rättskällor.³³⁹ Regeringsrätten och Skatterättsnämnden ska i sin bedömning av vad som omfattas av begreppet *tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som avser försäkringar eller återförsäkringar* följa EG-domstolens praxis vid tolkning av begreppet. Nedan analyseras huruvida Regeringsrätten och Skatterättsnämnden gör en bedömning som följer EG-rättens linje.

För att avgöra vad som kännetecknas av en försäkringsmäklare och försäkringsagents verksamhet hämtar EG-domstolen ledning från försäkringsdirektivet trots att mervärdesskattedirektivets begrepp är självständiga begrepp.³⁴⁰ Vid tidpunkten för förhandsbeskedet 2005-02-15 hade försäkringsförmedlingsdirektivet antagits, i vilket den definitionen EG-domstolen tagit ledning från inte längre finns kvar.³⁴¹ Skatterättsnämnden hämtar då ledning i försäkringsförmedlingsdirektivet som numera är gällande rätt, men nämner inte de väsentliga kännetecknen som domstolen i Arthur Andersen & Co-målet uttalar sig om. Hänvisningen görs istället till CPP-målet att ledning kan hämtas i andra direktiv.³⁴² Betydelsen av Skatterättsnämndens agerande kan därav innebära att ledning även kan hämtas i försäkringsförmedlingsdirektivet för att avgöra vad som kännetecknar en försäkringsmäklare och försäkringsagents verksamhet.³⁴³

Vid tolkning av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent* är det enligt EG-praxis avgörande för bedömningen vad försäkringsmäklaren och försäkringsagentens verksamhet består i.³⁴⁴ Regeringsrätten och Skatterättsnämnden verkar också anse, att vad en försäkringsförmedlares verksamhet består i är ett av de avgörande kriterierna. Regeringsrätten och Skatterättsnämnden anger i sina bedömningar att det även ska undersökas vilken sakkunskap förmedlaren besitter och hur mycket försäkringsgivaren styr förmedlarens arbete. Regeringsrätten och Skatterättsnämnden verkar göra en annan bedömning gällande hur begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent* ska bedömas.³⁴⁵

³³⁸ Se avsnitt 1.2.

³³⁹ Se avsnitt 1.3.1.

³⁴⁰ Se avsnitt 5.3.4.

³⁴¹ Se avsnitt 5.1.

³⁴² Se avsnitt 5.2.1.

³⁴³ Jämför med avsnitt 5.3.4.

³⁴⁴ Se avsnitt 5.3.4.

³⁴⁵ Jämför avsnitt 5.3.2, 5.3.3 och 6.3.

EG-domstolen anger däremot inte att det krävs att säljaren av försäkringen besitter någon sakkunskap på området eller huruvida försäkringsgivaren styr försäkringsförmedlaren.³⁴⁶ Regeringsrätten och Skatterättsnämndens uttalande kan ses som att de gör en snävare bedömning av vad som omfattas av undantaget, då sakkunskap hos försäkringsförmedlaren och hur mycket försäkringsgivaren styr försäkringsförmedlaren ställs upp som ytterligare kriterier för att förmedla en undantagen försäkringstjänst.

Enligt EG-praxis ska förutom vid bedömning om vad försäkringsmäklaren och försäkringsagentens verksamhet består i, även undersökas rättsförhållandet mellan försäkringsmäklaren eller försäkringsagenten och försäkringsgivaren och försäkringstagaren.³⁴⁷ I svensk praxis uttalar Skatterättsnämnden endast i förhandsbeskedet 2006-09-19, att förmedlaren ska stå i kontakt med försäkringsgivaren och försäkringstagaren.³⁴⁸ Skatterättsnämnden uttalar dock inte huruvida rättsförhållandet avser både ett direkt- och ett indirekt rättsförhållande mellan försäkringsmäklare eller försäkringsagent och försäkringsgivaren och försäkringstagaren. Anledningen till att Regeringsrätten och Skatterättsnämnden inte uttalar sig i andra mål, om att det även ska föreligga ett rättsförhållande mellan parterna i avtalet måste vara på grund av att det aldrig blir aktuellt, då förmedlaren i målen varken kännetecknar en försäkringsmäklare eller en försäkringsagent. Skatterättsnämndens uttalande i förhandsbeskedet 2006-09-19 torde visa på att EG-domstolens praxis följs, även om det inte är klart hur Skatterättsnämnden kommer att tillämpa domstolens uttalande i J.C.M. Beheer-målet som kom den 3 april 2008.

Regeringsrätten och Skatterättsnämnden hänvisar till EG-domstolens praxis vid bedömning om vad som omfattas av begreppet *tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som avser försäkringar eller återförsäkringar*. Regeringsrätten och Skatterättsnämnden hänvisar till EG-praxis vid bedömning men gör dock en snävare tolkning av bestämmelsen då de sätter upp ytterligare kriterier för vad som kännetecknar en försäkringsmäklare och försäkringsagent. Regeringsrätten och Skatterättsnämnden är dock skyldiga att tolka undantagsbestämmelsen i enlighet med EG-domstolens praxis då bestämmelsen i ML bygger på bestämmelsen i mervärdesskattedirektivet.

6.6 Sammanfattning

För att utreda vilka försäkringstjänster som omfattas av undantaget från skatteplikt enligt 3 kap. 10 § ML utreds först hur EG-domstolen tolkar bestämmelsen då ML är harmoniserad med mervärdesskattedirektivet.³⁴⁹ Då utredningen sker ur ett svenskt perspektiv måste även hänsyn tas till hur Regeringsrätten och Skatterättsnämnden tolkar och tillämpar undantagsbestämmelsen för att besvara uppsatsens syfte.³⁵⁰ Regeringsrätten och Skatterättsnämndens beslut är endast bindande för den skattskyldiga person som begär ett förhandsbesked, men uttalandena ger ledning hur nämnden och domstolen resonerar.

³⁴⁶ Se mål C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s [2005], p. 26-27.

³⁴⁷ Se avsnitt 5.3.4.

³⁴⁸ Se avsnitt 6.3.

³⁴⁹ Se kap. 5.

³⁵⁰ Se avsnitt 1.2.

Uppsatsens första delfråga är vad som omfattas av begreppet *försäkrings- och återförsäkringstransaktion*.³⁵¹ När det gäller denna delfråga gör Regeringsrätten och Skatterättsnämnden en bedömning av omfattningen utifrån olika typer av transaktioner. Regeringsrätten och Skatterättsnämnden utgår i alla frågor från definitionen av begreppet *försäkringstransaktion*, som uttalas av EG-domstolen i CPP-målet.³⁵² Utifrån definitionen anser Regeringsrätten att en rådgivningstjänst till en *försäkringstransaktion* inte omfattas av undantaget då betalningen av tjänsten inte medför att försäkringstagaren erhåller ett skydd. Skadereglering anser dock domstolen vara en *försäkringstransaktion* så länge skaderegleringen är den prestation parterna kom överens om att försäkringsgivaren ska utföra om försäkringsrisken förverkligas. Av Regeringsrätten och Skatterättsnämndens resonemang kan utläsas att alla kännetecknen i EG-domstolens definition av en *försäkringstransaktion* måste vara uppfyllda för att en transaktion ska omfattas av undantaget från skatteplikt. Däremot resonerar inte Regeringsrätten och Skatterättsnämnden om huruvida en skattskyldig person kan tillhandahålla en försäkringstjänst.

Uppsatsens andra delfråga är vad som omfattas av *en tjänst med anknnytning till en försäkrings- och återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent*.³⁵³ Regeringsrätten och Skatterättsnämnden utgår i frågan från EG-domstolens praxis på området. Liksom EG-domstolen anser Regeringsrätten och Skatterättsnämnden att det viktigaste för att besluta i frågan är att undersöka vad försäkringsförmedlaren verksamhet består i. Regeringsrätten och Skatterättsnämnden gör dock en lite snävare bedömning då de även ser på vilken sakkunskap den som säljer försäkringen har och till hur stor del försäkringsgivaren styr försäkringsförmedlaren. För att avgöra om verksamheten är en försäkringsförmedlars verksamhet hämtar Skatterättsnämnden ledning i försäkringsförmedlingsdirektivet, vilket bekräftar att definitionen av en försäkringsförmedlars verksamhet även kan hämtas i det nya direktivet.

I kapitel sex utreds vad som omfattas av undantaget för försäkringstjänster utifrån ett svenskt perspektiv. Uppsatsen syftar också till att analysera huruvida bestämmelsen i 3 kap. 10 § ML är förenlig med principerna om konkurrensneutralitet och rättssäkerhet, vilket följer i nästa kapitel.³⁵⁴

³⁵¹ Se avsnitt 1.2.

³⁵² Se avsnitt 5.2.1.

³⁵³ Se avsnitt 1.2.

³⁵⁴ Se avsnitt 1.2.

7 Är 3 kap. 10 § ML konkurrensneutral och rättssäker?

7.1 Inledning

Allmänna rättsprinciper inom EG-rätten är en viktig rättskälla, eftersom de intar en överordnad position i förhållande till andra rättskällor och får därmed hänföras till primärrätten.³⁵⁵ Innebörden av principerna är väldigt omfattande och har i lagtexten, praxis och doktrin tillämpats utifrån olika aspekter.³⁵⁶ Då en del av uppsatsens syfte är att analysera huruvida undantagsbestämmelsen i 3 kap. 10 § ML är konkurrensneutral och rättssäker, har principerna introducerats och getts den definition som analysen nedan utgår ifrån.³⁵⁷

Kapitlets första avsnitt syftar till att analysera huruvida undantagsbestämmelsen för försäkringstjänster är konkurrensneutral, på så sätt att den skattskyldige kan få avdrag för den ingående mervärdesskatten oavsett vilket handlingsalternativ den väljer att företa. I kapitlets andra avsnitt analyseras huruvida undantagsbestämmelsen är rättssäker, att den skattskyldige i förväg kan förutse vilka konsekvenser en företagen transaktion medför.

7.2 Konkurrensneutralitet

Neutralitet är en av mervärdesskattens viktigaste byggstenar. Syftet med mervärdesskatten är att den skattskyldige ska påverkas så lite som möjligt av vilket handlingsalternativ den företar, det vill säga det ska föreligga neutralitet mellan olika handlingsalternativ.³⁵⁸ Neutralitet uppnås genom att mervärdesskatt uttas på ett så generellt sätt som möjligt och omfattar därmed alla led i produktions- och distributionskedjan fram till och med konsumenten.³⁵⁹ Den skattskyldige ska utta mervärdesskatt vid försäljning och avdragsrätt erhålls enligt reciprocitetsprincipen.³⁶⁰ Försäkringstjänster utgör dock ett undantag från den generella regeln.

Transaktioner som ett försäkringsbolag företar enligt 3 kap. 10 § ML är undantagna mervärdesskatteplikt, vilket innebär att försäkringsbolaget saknar avdragsrätt för dessa transaktioner. Köper ett försäkringsbolag in mervärdesskattepliktiga tjänster från ett annat bolag kommer det senare bolaget att påföra utgående mervärdesskatt vid försäljning till försäkringsbolaget. Eftersom försäkringsbolagets transaktioner inte är mervärdesskattepliktiga kommer försäkringsbolaget inte ha någon rätt att dra av den skatten såsom ingående mervärdesskatt. Mervärdesskattelagen kan inte anses vara neutralt utformad eftersom försäkringsbolag inte kan erhålla avdrag för den erlagda mervärdesskatten, vilket illustreras nedan med ett exempel utifrån figur 2 om kumulativa effekter.³⁶¹

³⁵⁵ Se avsnitt 1.3.

³⁵⁶ Se avsnitt 2.31 och 2.3.2.

³⁵⁷ Se avsnitt 1.2, 2.3.1 och 2.3.2.

³⁵⁸ Se avsnitt 2.3.1.

³⁵⁹ Se avsnitt 2.3.1.

³⁶⁰ Se avsnitt 2.3.1.

³⁶¹ Se avsnitt 3.3.

Försäkringsbolaget köper in skattepliktiga administrativa tjänster för fullgörande av sin verksamhet från företaget Admin AB. Admin AB säljer tjänsten till försäkringsbolaget för 1 000 kr samt påför en utgående mervärdesskatt om 250 kr. Eftersom försäkringsbolaget inte är skattskyldig för mervärdesskatt har det inte rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt om 250 kr. De 250 kr kommer att belasta försäkringsbolaget, vilket inte är syftet med mervärdesskattens utformning.³⁶² Försäkringsbolaget vill på något sätt erhålla den erlagda mervärdesskatten, och säljer därför i sin tur försäkringen till kunden för 2 250 kr istället för 2 000 kr som kunden normalt skulle få betala om försäkringsbolaget hade avdragsrätt.

Den skattskyldige ska inte påverkas ur ett mervärdesskatterättsligt hänseende gällande vilket handlingsalternativ den företar. Som i ovan nämnda exempel finns det mindre försäkringsbolag som inte innehar alla funktioner i sin verksamhet och därför är i behov av att köpa in dessa funktioner för att kunna utöva sin verksamhet. Ett exempel på det är Arthur Andersen & Co-målet, där företaget UL köpte administrativa tjänster av företaget APMC. EG-domstolen anser att tjänsterna inte utgör försäkringstjänster och ska därför påföras mervärdesskatt.³⁶³ De administrativa tjänsterna bidrar dock till UL:s försäkringsverksamhet. Eftersom UL inte är skattskyldig för mervärdesskatt har UL inte rätt till avdrag för ingående moms. Kontentan av att köpa in från en utomstående person blir som redogjorts för ovan att försäkringsbolaget inte får avdrag för den ingående mervärdesskatten och följderna blir att konsumenten får betala ett högre pris för försäkringen. Om ett försäkringsbolag innehar alla funktioner för att bedriva sin verksamhet kommer mervärdesskatten inte att belasta dessa tjänster som försäkringsbolaget själv producerar. Försäkringsbolaget kan då sälja försäkringen till kunden till ett pris om 2 000 kr.³⁶⁴

Små som stora försäkringsbolag som konkurrerar om samma tjänst ska behandlas lika vid mervärdesbeskattning oavsett om de väljer att köpa in sina tjänster från någon utomstående eller väljer att inrätta tjänsterna internt. Exempelen ovan visar att den skattskyldige påverkas av vilket handlingsalternativ den företar. Det medför att försäkringsbolag som konkurrerar om samma tjänst inte behandlas lika i ett mervärdesskatterättsligt hänseende.

Undantagsbestämmelsen omfattar endast försäkringstjänster som redogjorts för i kapitel fem och sex. Bestämmelsen ger inte utrymme för att också omfatta närliggande tjänster som ett försäkringsbolag behöver för att kunna utöva sin verksamhet. Omfattningen av bestämmelsen ska tolkas restriktivt och en tolkning som innebär att närliggande tjänster även undantas skatteplikt skulle innebära att omfattningen av bestämmelsen utvidgades. Om en sådan tolkning företas kommer syftet med mervärdesskatten, att all omsättning av varor och tjänster ska påföras mervärdesskatt, att frångås ytterligare. Om en sådan tolkning däremot inte företas kommer den skattskyldige att påverkas av vilket handlingsalternativ den väljer att företa. Som lagtexten ser ut idag frångås antingen mervärdesskattens syfte eller konkurrensneutralitet oavsett vilken tolkning som företas.

Regeringsrätten och Skatterättsnämndens resonemang och motiveringar är knapphändiga och någon diskussion kring konkurrensneutralitet saknas. Skälet kan vara att oavsett vilken tolkning de företar så frångås antingen mervärdesskattens syfte eller

³⁶² Se avsnitt 3.2.

³⁶³ Se avsnitt 5.3.2.

³⁶⁴ Jämför med figur 1.

konkurrensneutraliteten. Allmänna principer utgör primärrätt och svenska domstolar är därmed skyldiga att tolka bestämmelser som bygger på EG-rätt i enlighet med principerna.³⁶⁵ Bestämmelsen ska därför vara förenlig med konkurrensneutralitet.

Mervärdesskatt ska påföras all omsättning av varor och tjänster och när det finns undantag från den generella principen uppstår konkurrensnedvridningar. För att upprätthålla konkurrensneutralitet måste lagstiftaren se till att försäkringsbolag som köper in skattepliktiga tjänster för att kunna utöva sin verksamhet får på något sätt avdrag för den erlagda ingående mervärdesskatten. Som det ser ut idag påverkas ett försäkringsbolag av vilket handlingsalternativ den företar, det vill säga om den väljer att köpa in tjänsterna från någon utomstående aktör eller väljer att själv inrätta tjänsterna. Bestämmelsen kan således inte anses vara konkurrensneutral.

7.3 Rättssäkerhet

I nedanstående avsnitt analyseras, i enlighet med uppsatsens syfte³⁶⁶, huruvida undantagsbestämmelsen i 3 kap. 10 § ML är förenlig med principen om rättssäkerhet. I uppsatsen definieras rättssäkerhet med att en skattskyldig i förväg ska kunna förutse vilka skattemässiga konsekvenser en företagen transaktionen medför och analyseras därefter utifrån den innebörden.³⁶⁷ Problemet med bestämmelsen är att definitioner saknas i lagtexten om vad som omfattas av undantaget.³⁶⁸ Då lagtexten bygger på mervärdesskattedirektivet är direktivet utgångspunkten vid tolkning av undantagsbestämmelsen i ML.³⁶⁹ Mervärdesskattedirektivets regler är underordnade de allmänna rättsprinciperna och tolkning av direktivets regler ska därför ske i överensstämmelse med rättsprinciperna.³⁷⁰ EG-domstolen är den yttersta uttolkaren av mervärdesskattedirektivets regler och har därmed uppgiften att ge ledning hur undantagsbestämmelsen ska tolkas.³⁷¹ EG-domstolen tolkar undantagsbestämmelsen i ett antal mål³⁷² för att tydliggöra omfattningen av undantaget.

EG-domstolen förtydligar i Skandia-målet vad som omfattas av en försäkringstransaktion utifrån vad domstolen uttalar i CPP-målet. Domstolen utvidgar dessutom begreppet till att omfatta även skattskyldiga som tillhandahåller en försäkring.³⁷³ Ett förtydligande sker även i J.C.M. Beheer-målet där EG-domstolen utvidgar omfattningen av begreppet *tjänster med anknytning till försäkrings- och återförsäkringstransaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter*, till att även omfatta när ett indirekt avtalsförhållande föreligger mellan försäkringsmäklaren eller försäkringsagenten och försäkringsgivaren och

³⁶⁵ Se avsnitt 2.2.

³⁶⁶ Se avsnitt 1.2.

³⁶⁷ Se avsnitt 2.3.2.

³⁶⁸ Se kap. 4.

³⁶⁹ Se avsnitt 1.3.1.

³⁷⁰ Se avsnitt 1.3.2.

³⁷¹ Se avsnitt 1.3.2.

³⁷² Se avsnitt 1.1.

³⁷³ Se avsnitt 5.2.3.

försäkringstagaren.³⁷⁴ Förutsebarheten ökar när domstolen förtydligar vad som sagts i tidigare mål genom att omfattningen av begreppet blir tydligare för de skattskyldiga. Det blir då lättare för de skattskyldiga att förutse om de omfattas eller inte, när undantaget definieras ytterligare. Innebörden av att EG-domstolen utvidgar undantaget till att omfatta fler situationer betyder dock att förutsebarheten minskar. Fördelen är att fler situationer omfattas av undantaget, vilket också är en nackdel för företag som inte vill att dess transaktioner ska omfattas av undantaget. En transaktion som ett företag tillhandahåller kan på så sätt omfattas av undantaget, utan att det är företagets intention med tillhandahållandet av tjänsten. Följden blir då att företaget inte kan göra avdrag för ingående mervärdesskatt.³⁷⁵

För att bestämma innebörden av vissa begrepp hämtar EG-domstolen ledning i andra gemenskapsrättsliga direktiv och uttalar att begreppen ska ges samma betydelse i direktiven. Att begreppen ges samma betydelse i olika direktiv medför att förutsebarheten ökar för de skattskyldiga.³⁷⁶ De skattskyldiga kan därmed utgå från att begreppen i undantagsbestämmelsen har samma innebörd som i andra direktiv.

På nationell nivå i Sverige är det Regeringsrätten och Skatterättsnämnden som tolkar och tillämpar undantagsbestämmelsen.³⁷⁷ För att öka förutsebarheten för de skattskyldiga har de möjlighet att i förväg begära förhandsbesked från Skatterättsnämnden om hur en uppgiven transaktion ska beskattas. Förhandsbeskeden kan sedan överklagas till Regeringsrätten.³⁷⁸ Fördelen med möjligheten till förhandsbesked är att den skattskyldiga personen som begärt förhandsbeskedet kan förlita sig på beskedet när det vunnit laga kraft. Förhandsbeskedet är dock endast bindande för den skattskyldiga person som begär det och enligt de förutsättningar som uppges. Nackdelen är därmed att andra skattskyldiga inte kan förlita sig på förhandsbesked som Regeringsrätten och Skatterättsnämnden lämnar. Förhandsbeskeden kan dock ge viss ledning om hur Regeringsrätten och Skatterättsnämnden kommer att bedöma liknade fall.

Sammanfattningsvis kan sägas att bestämmelsen inte är rättssäker då varken lagtexten eller EG-domstolens praxis ger någon klar information om vad som omfattas med bestämmelsen. Möjligheten att begära förhandsbesked av Skatterättsnämnden ökar förutsebarheten i det specifika fallet men det lägger en orimlig administrativ börda på staten att behöva avgöra varje enskilt fall för att bestämmelsen ska vara rättssäker.

³⁷⁴ Se avsnitt 5.3.3.

³⁷⁵ Jämför med avsnitt 7.2.

³⁷⁶ Se avsnitt 5.3.4.

³⁷⁷ Se avsnitt 6.1.

³⁷⁸ Se avsnitt 1.3.3.

8 Förslag till ändring avseende undantaget för försäkringstjänster i mervärdesskattedirektivet

8.1 Lagstiftningsprocessen vid ändring av mervärdesskattedirektivet

Uppsatsens syfte är att utreda vilka försäkringstjänster som omfattas av 3 kap. 10 § ML och om bestämmelsen är konkurrensneutral och rättssäker.³⁷⁹ Syftet utreds i tidigare kapitel och detta kapitel avser att redogöra för hur kommissionen anser att definitionsproblemen ska lösas med förslaget till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster.³⁸⁰ Därefter kommenteras huruvida förslaget medför någon klarhet angående omfattningen av undantaget för försäkringstjänster och om bestämmelsen blir mer konkurrensneutral och rättssäker.

Vid förslaget till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster³⁸¹ används ett samrådsförfarande vid lagstiftningsprocessen.³⁸² Detta förfarande innebär en arbetsfördelning där kommissionen lägger fram förslag och rådet fattar beslut. Innan rådet beslutar i frågan får dock kommissionen, rådet, Europaparlamentet samt Europeiska ekonomiska och sociala kommittén yttra sig i frågan.³⁸³ Förslaget till ändring har ännu inte antagits av rådet men yttranden har lämnats från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Europaparlamentet.³⁸⁴

8.2 Kommissionens förslag till ändring

Kommissionens förslag om ändring av direktivet har två syften. Det ena är att öka den rättsliga förutsebarheten för ekonomiska aktörer och nationella skatteförvaltningar. Förutsebarheten skulle minska deras administrativa arbete med att tillämpa undantagsbestämmelserna på ett korrekt sätt.³⁸⁵ Det andra syftet är att minska kostnadseffekterna av dold mervärdesskatt för aktörer som tillhandahåller försäkringstjänster och finansiella tjänster.³⁸⁶

³⁷⁹ Se avsnitt 1.2.

³⁸⁰ KOM (2007) slutlig 747.

³⁸¹ KOM (2007) slutlig 747.

³⁸² Europeiska Kommissionens hemsida:

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=sv&DosId=196486, 2008-11-06.

³⁸³ Europeiska gemenskapernas hemsida:

http://eur-lex.europa.eu/sv/droit_communaire/droit_communaire.htm#3.7, 2008-11-06.

³⁸⁴ Europeiska Kommissionens hemsida:

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=sv&DosId=196486, 2008-11-06.

³⁸⁵ KOM (2007) 747 slutlig, s. 2.

³⁸⁶ KOM(2007) 747 slutlig, s. 2.

Tre åtgärder, vilka presenteras nedan, anges av kommissionen för att kunna uppnå de uppställda syftena. Den första åtgärden är att förtydliga bestämmelserna om undantag för att göra tillämpningen mer enhetlig, skapa större rättslig förutsebarhet och göra det lättare för aktörerna att rätta sig efter bestämmelserna. För att förenkla hanteringen av undantaget föreslås att villkoren för tillämpningen av undantaget ska vara beroende av tjänsternas art och fastställas efter objektiva ekonomiska kriterier och inte efter vem som är tillhandahållaren av tjänsten. För att inte otydlighet ska föreligga stadgas att varje del i en försäkringstjänst ska omfattas av undantaget från skatteplikt om den har den väsentliga och specifika karaktären av en försäkringstjänst.³⁸⁷ Förslaget stadgar även att förmedling av en försäkringstjänst och finansiell tjänst sker på liknande sätt och ska därför behandlas på samma sätt enligt det nya förslaget.³⁸⁸ Till förslaget om ändring i direktivet följer även ett förslag till förordning³⁸⁹ som innehåller en förteckning över situationer som omfattas av undantaget samt inte omfattas av undantaget. På grund av att marknaden ständigt förändras är inte förordningen uttömmande.³⁹⁰

Den andra åtgärden är att vidga möjligheten för de ekonomiska aktörerna att välja beskattningsform.³⁹¹ Tidigare har denna möjlighet varit begränsad endast till aktörer som tillhandahåller finansiella tjänster men gäller nu även för försäkringstjänster.³⁹² Möjligheten att välja beskattning innebär att företagen kan välja om de vill vara fullt beskattningsbara, vilket medför att de har rätt att dra av ingående mervärdesskatt. Denna möjlighet skapar bättre konkurrensvillkor för de ekonomiska aktörerna. Medlemsstaterna har dock en viss möjlighet att formulera egna tillämpningsföreskrifter för anpassning till de nationella strukturerna för skattekontroll.³⁹³

Den sista åtgärden är att införa regler om kostnadsfördelningsgrupper.³⁹⁴ Reglerna ger ekonomiska aktörer möjlighet att inom grupper slå samman sina utgifter för investeringar såsom IT och specialiserad personal. Inom gruppen kan sedan varor och tjänster anskaffas på bättre marknadsvillkor och utgifterna fördelas utan skatteplikt för medlemmarna i gruppen.³⁹⁵

³⁸⁷ Se art. 135 1a och 1b i förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster.

³⁸⁸ Se art. 135.1 f och 135a 9 i förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster.

³⁸⁹ KOM (2007) 746 slutlig.

³⁹⁰ Ingressen p. 3, förslag till rådets förordning om tillämpningsföreskrifter för direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster.

³⁹¹ KOM (2007) 747 slutlig, s. 2, se även art. 137a i förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster.

³⁹² Jämför KOM (2007) 747 slutlig, s. 2-3 med art. 137.1 a i mervärdesskattedirektivet.

³⁹³ KOM (2007) 747 slutlig, s. 2-3.

³⁹⁴ Se art. 137b i förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster.

³⁹⁵ KOM (2007) 747 slutlig, s. 2-3.

8.3 Medför det nya förslaget en lösning på definitionsproblematiken, samt att bestämmelsen blir mer konkurrensneutral och rättssäker?

Det nya förslaget medför en möjlighet att välja beskattningsform, vilket innebär att ett företag som tillhandahåller försäkringstjänster kan välja att vara skattskyldig och därmed ha rätt till avdrag för ingående mervärdesskatt.³⁹⁶ I avsnitt 7.2 visas att ett företag som köper in tjänster från en utomstående aktör inte kan dra av den ingående mervärdesskatten. För att företaget ska få tillbaka den erlagda ingående mervärdesskatten måste företaget höja priset på försäkringen till konsumenten. Att välja beskattningsform skulle innebära att den ingående mervärdesskatten inte längre ingår som en ”dold” skatt eftersom företaget kan dra av den ingående mervärdesskatten, vilket ger företagen en möjlighet att bli mer effektiva och erbjuda produkter till ett lägre pris.³⁹⁷

Försäkringsbolag ges även en möjlighet till kostnadsdelning, vilket innebär att ett försäkringsbolag som inte har alla funktioner för att bedriva försäkringsverksamhet kan bilda en kostnadsdelningsgrupp med företag som tillhandahåller dessa funktioner. Det kommer att resultera i att de tjänster, som beskattningsbara personer i en kostnadsdelningsgrupp tillhandahåller medlemmarna i samma grupp, undantas från skatteplikt. Förutsättningarna är bland annat att tjänsterna endast tillhandahålls till de egna medlemmarna och tjänsterna är nödvändiga för att medlemmarna ska kunna tillhandahålla försäkringstjänster.³⁹⁸ En kostnadsdelningsgrupp skulle medföra att försäkringsföretag som inte innehar alla funktioner för att utöva sin verksamhet kan anskaffa tjänsterna från någon utomstående aktör och därmed undvika att erlagga mervärdesskatt. Till skillnad från idag, betalar ett försäkringsbolag ingående mervärdesskatt för att anskaffa de funktioner som den behöver för att driva sin verksamhet.³⁹⁹ Den erlagda mervärdesskatten ingår då som en ”dold” mervärdesskatt och belastar konsumenterna. Om ett försäkringsbolag innehar alla funktioner för att bedriva sin verksamhet kommer mervärdesskatten inte att belasta dessa tjänster som försäkringsbolaget själv producerar. Det nya förslaget medför att försäkringsbolag behandlas lika oavsett om de väljer att köpa sina funktioner från någon utomstående eller väljer att inrätta de tjänsterna internt.

Varken mervärdesskattedirektivet eller ML definierar begreppen i undantagsbestämmelsen och därför har flertal fall varit uppe för tolkning hos EG-domstolen och för bedömning hos Regeringsrätten och Skatterättsnämnden.⁴⁰⁰ Då det inte finns några definitioner kan en skattskyldig person inte i förväg förutse vilka ekonomiska konsekvenser en företagens handling medför.⁴⁰¹ Det nya förslaget avser att förtydliga bestämmelsen för försäkringstjänster för att öka förutsebarheten för en skattskyldig. Förtydligandet sker

³⁹⁶ Art. 137a i förslaget till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster.

³⁹⁷ KOM (2007) 747 slutlig, s. 7.

³⁹⁸ Jämför art. 137b i förslaget till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster och avsnitt 7.2.

³⁹⁹ Se avsnitt 7.2.

⁴⁰⁰ Se kap. 5 och 6.

⁴⁰¹ Se avsnitt 7.3.

genom att ange att försäkringar och återförsäkringar och förmedling av sådana försäkringstransaktioner är undantagna från skatteplikt.⁴⁰² Begreppen *försäkring* och *återförsäkring* definieras sedan i lagtexten. Kommissionen verkar vid definitionen av begreppen utgå från EG-domstolens definition av begreppet *försäkringstransaktion* i CPP-målet.⁴⁰³ I CPP-målet utvidgar domstolen begreppet till att även innefatta en skattskyldig person som tillhandahåller en försäkring om det föreligger ett avtalsförhållande mellan tillhandahållaren och försäkringstagaren. Det verkar som om kommissionen har beaktat det, eftersom förslaget till den nya lagtexten inte uttrycker att det ska vara en försäkringsgivare som ska tillhandahålla försäkringen.⁴⁰⁴

Begreppet förmedling i samband med en sådan *försäkringstransaktion* definieras också genom att ange, att förmedlaren är en tredje part som förmedlar ett tillhandahållande av tjänster till en betalande part.⁴⁰⁵ För att förenkla ytterligare för de skattskyldiga uppräknas vad som omfattas av definitionerna *försäkring*, *återförsäkring* och *förmedling* i förslaget till förordningen.⁴⁰⁶ Kommissionen definierar bland annat i förordningen att en försäkringsförmedling föreligger när förmedlaren har befogenhet att binda den som tillhandahåller försäkringen, i likhet med det domstolen uttrycker i Taksatorringen-målet. Det skiljer från Arthur Andersen & Co-målet, där domstolen uttrycker att det avgörande inte är behörigheten att binda försäkringsgivaren. Kommissionen uttrycker också att en försäkringsförmedling föreligger då verksamheten består i att tillhandahålla rådgivning som kräver specialkunskap. Regeringsrätten och Skatterättsnämnden utgår i sina bedömningar till skillnad från EG-domstolen från att förmedlaren ska besitta sakkunskap på området.⁴⁰⁷ Definition av begreppen i mervärdesskattedirektivet medför att medlemsländerna kan tolka bestämmelserna på samma sätt och behöver inte ta ledning av andra direktiv så som EG-domstolen, Regeringsrätten och Skatterättsnämnden gör idag vid definition av begreppen i undantagsbestämmelsen.

Även om bestämmelserna i förslaget är tydligare och begreppen definierade är strukturen svår att överblicka, särskilt när lagtexten är uppdelad i två olika rättskällor. Tillämpningsområdet blir svåröverskådligt vilket kan medföra problem för de skattskyldiga att avgöra vilka bestämmelser som är viktiga. Fördelen med att innefatta uppräkningsområden som är undantagna från mervärdesskatteplikt i en förordning, är att rättstillämpningen blir lika i alla medlemsstater då en förordning har direkt tillämplighet.⁴⁰⁸

⁴⁰² Art. 135.1 a och f i förslaget till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster.

⁴⁰³ Art. 135a 1 i förslaget till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster.

⁴⁰⁴ Jämför art. 135a 1 i förslaget till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster med avsnitt 5.2.3.

⁴⁰⁵ Art. 135a 9. i förslaget till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster.

⁴⁰⁶ KOM (2007) 746 slutlig, förslag till rådets förordning om tillämpningsföreskrifter för direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster, art. 2, 10, 13, 14.

⁴⁰⁷ Se avsnitt 6.5.

⁴⁰⁸ Se avsnitt 1.3.

9 Slutsats

Syftet med uppsatsen är att utreda vilka försäkringstjänster som omfattas av undantaget från skatteplikt i 3 kap. 10 § ML, samt analysera huruvida undantagsbestämmelsen är förenlig med principerna om konkurrensneutralitet och rättssäkerhet. För att utreda omfattningen av undantaget för försäkringstjänster måste följande delfrågor klarläggas:

- Vad är en *försäkrings- och återförsäkringstransaktion*?
- Vad är en tjänst med *anknytning till en försäkrings- och återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent*?

I 3 kap. 10 § ML undantas *omsättning av försäkrings- och återförsäkringstjänster, inbegripet tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som avser försäkringar eller återförsäkringar* från skatteplikt. Bestämmelsen i ML motsvarar bestämmelsen i mervärdesskattedirektivet.⁴⁰⁹ ML är harmoniserad med mervärdesskattedirektivet och gemenskapsrätten utgör därför grunden för tolkningen av begreppen i ML.⁴¹⁰ Varken mervärdesskattedirektivet eller ML definierar begreppen i undantagsbestämmelsen och därför hämtas ledning från EG-praxis. Vad som omfattas av undantaget för försäkringstjänster klagörs genom att besvara de två delfrågorna i syftet.

För att en *försäkringstransaktion* ska föreligga krävs att det finns ett avtalsförhållande mellan försäkringsgivaren och försäkringstagaren, där försäkringsgivaren åtar sig risken för det avtalade försäkringsskyddet. När risken förverkligas ska försäkringsgivaren utföra den prestation parterna kommit överens om i avtalet. Begreppet *försäkringstransaktion* har utvidgats och omfattar även när en skattskyldig person tillhandahåller en försäkringstjänst, om den står i avtalsförhållande till försäkringstagaren och försäkringsgivaren. En *återförsäkringstransaktion* föreligger endast när försäkringsgivaren överlåter risken till ett återförsäkringsföretag.⁴¹¹ Vid tolkning av begreppen hänvisar Regeringsrätten och Skatterättsnämnden till EG-domstolens praxis. Regeringsrätten och Skatterättsnämnden utgår vid bedömning, om det föreligger en *försäkringstransaktion*, endast ifrån då försäkringsgivaren tillhandahåller försäkringstjänsten. De för däremot inget resonemang om huruvida en skattskyldig person kan tillhandahålla en försäkringstjänst.⁴¹² Då 3 kap. 10 § ML motsvarar art. 135.1 a i mervärdesskattedirektivet ska bestämmelsen tolkas i enlighet med EG-domstolens praxis, som är avgörande för tolkningen av undantaget.

När en transaktion inte kan anses utgöra en *försäkrings- och återförsäkringstransaktion* kan den istället omfattas av begreppet *tjänster med anknytning till en försäkrings- och återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent*. Bedömning av begreppen *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent* ska göras utifrån vad deras verksamhet består i. Ledning för vad verksamheten består i hämtas från försäkringsdirektivet. För att omfattas av begreppet ska försäkringsmäklaren och försäkringsagenten vara i ett direkt eller ett indirekt rättsförhållande till försäkringsgivaren och försäkringstagaren.⁴¹³ Regeringsrätten och Skatterättsnämnden hänvisar till EG-domstolens praxis vid

⁴⁰⁹ Se avsnitt 4.3.

⁴¹⁰ Se avsnitt 2.2.

⁴¹¹ Se avsnitt 5.2.3.

⁴¹² Se avsnitt 6.3.

⁴¹³ Se avsnitt 5.3.4.

bedömning om vad som utgörs av begreppet, *tjänster med anknnytning till en försäkrings- och återförsäkringstransaktion som utförs av en försäkringsmäklare och försäkringsagent*. Regeringsrätten och Skatterättsnämnden gör dock en snävare tolkning av begreppet, då de ställer upp ytterligare kriterier för vad som kännetecknar en *försäkringsmäklare* och *försäkringsagent*.⁴¹⁴ Den svenska undantagsbestämmelsen ska tolkas i enlighet med EG-domstolens praxis då bestämmelsen i ML bygger på bestämmelsen i mervärdesskattedirektivet.

Vad som omfattas av undantaget för försäkringstjänster enligt 3 kap. 10 § ML har besvarats ovan, utifrån de två delfrågorna. Uppsatsen syftar också till att analysera huruvida bestämmelsen är konkurrensneutral och rättssäker, utifrån principernas definition i uppsatsen. Bestämmelsen i 3 kap. 10 § ML är inte konkurrensneutral då ett försäkringsbolag inte kan erhålla avdrag för ingående mervärdesskatt när det köper varor och tjänster från en utomstående, till skillnad från att anskaffa dem själv. Försäkringsbolaget påverkas därmed av vilket handlingsalternativ det företar, det vill säga om det väljer att köpa in tjänsterna från någon utomstående eller väljer att inrätta tjänsterna internt.⁴¹⁵ Bestämmelsen i 3 kap. 10 § ML är inte heller rättssäker då lagtexten inte definierar begreppen i ML. Praxis på området är komplex och ger inte någon klar information om vad som omfattas av bestämmelsen. Den skattskyldige kan inte i förväg förutse vilka konsekvenser en företagen handling medför.⁴¹⁶

De allmänna principerna som används i analysen utgör primärrätt och är bindande för Sverige.⁴¹⁷ Bestämmelsen ska vara förenlig med principerna om konkurrensneutralitet och rättssäkerhet, så som principerna har definierats i uppsatsen. För att bestämmelsen ska vara förenlig med principerna måste lagstiftaren ta till metoder för att ett försäkringsbolag ska kunna göra avdrag för ingående mervärdesskatt och se till att begreppen i bestämmelsen definieras. Kommissionen har dock beaktat problemet och kommit med förslag om hur bestämmelsen ska bli förenlig med principen om konkurrensneutralitet och rättssäkerhet. I förslaget definieras begreppen i bestämmelsen och metoder har föreslagits för att ett försäkringsbolag ska få avdrag för ingående mervärdesskatt. Strukturen som kommissionen har valt är dock svår att överblicka då lagtexten är uppdelad i två olika rättskällor. Tillämpningsområdet blir svåröverskådlig, vilket medför att den skattskyldige kan få svårt att tillämpa bestämmelserna.⁴¹⁸

⁴¹⁴ Se avsnitt 6.5.

⁴¹⁵ Se avsnitt 7.2.

⁴¹⁶ Se avsnitt 7.3.

⁴¹⁷ Se avsnitt 2.2.

⁴¹⁸ Se avsnitt 8.3.

Referenslista

EG-rätt

Fördrag

Konsoliderad version av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen

Direktiv

Rådets första direktiv 67/227/EEG av den 11 april 1967 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om omsättningsskatter, EGT L 71, 14.4.1967

Rådets andra direktiv 67/228/EEG av den 11 april 1967 om harmonisering av medlemsstaternas omsättningsskatter, EGT L 145, 13.6.1977

Rådets direktiv 84/641/EEG av den 10 december 1984 om ändring, speciellt med avseende på reserisker, i första direktivet (73/239/EEG) om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring, EGT L 339, 27.12.1984

Rådets direktiv 77/92/EEG av den 13 december 1976 om åtgärder för att underlätta det effektiva utövandet av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster vid verksamhet som försäkringsagent eller försäkringsmäklare (ur grupp 630 ISIC) och särskilt om övergångsbestämmelser för sådan verksamhet, EGT L 26, 31.1.1977

Rådets sjätte direktiv 77/338/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter – Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund, EGT L 145, 13.6.1977

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/92/EG av den 9 december 2002 om försäkringsförmedling, EGT L 9, 15.1.2003

Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/68/EG av den 16 november 2005 om återförsäkring och om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG och 92/49/EEG samt direktiven 98/78/EG och 2002/83/EG, EUT L 323, 9.12.2005

Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, EUT L 347, 11.12.2006

Rapporter från kommissionen

KOM(2007) 746 slutlig, Förslag till rådets förordning om tillämpningsföreskrifter för direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster, 28 november 2007, Bryssel

KOM(2007) 747 slutlig, Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, i fråga om behandling av försäkringstjänster och finansiella tjänster, 28 november 2007, Bryssel

KOM(2004) 273 slutlig, Europaparlamentets och rådets direktiv om återförsäkring och om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG och 92/49/EEG samt direktiv 98/78/EG och 2002/83/EG, 21 april 2004, Bryssel

Praxis från EG-domstolen

- Mål 169/80 Administration des douanes mot Société anonyme Gondrand Frères och Société anonyme Garancini REG [1981] s. 1931
- Mål 89/81 Staatssecretaris van Financiën mot Hong-Kong Trade Development Council REG [1982] s. 1277
- Mål 283/81 Srl CILFIT och Lanificio di Gavardo SpA mot Ministero della sanità, REG [1982] s. 3415, Svensk specialutgåva s. 513
- Förenade målen 205-215/82 Deutsche Milchkontor GmbH m.fl. mot Förbundsrepubliken Tyskland REG [1983] s. 2633 svensk specialutgåva s. 233
- Mål 14/83 Sabine von Colson och Elisabeth Kamann mot Land Nordrhein-Westfalen REG [1984] s. 1891 svensk specialutgåva s. 577
- Förenade målen 201-202/85 Marthe Klensch m.fl. mot statssekreteraren för jordbruk och vinodling REG [1986] s. 3477 svensk specialutgåva s. 729
- Mål C-106/89 Marleasing SA mot Comercial Internacional de Alimentacion SA REG [1990] s. I-04135 svensk specialutgåva s. 575
- Mål C-314/89 Siegfried Rauh mot Hauptzollamt Nürnberg-Fürth ECR [1991] s. I-01647
- Mål C-110/94 Intercommunale voor zeewaterontzilting (INZO) mot Belgische Staat REG [1996] s. I-00857
- Mål C-2/95 Sparekassernes Datacenter (SDC) mot Skatteministeriet REG [1997] s. I-03017
- Mål C-37/95 Belgiska staten mot Ghent Coal Terminal NV REG [1998] s. I-00001
- Mål C-283/95 Karlheinz Fischer mot Finanzamt Donaueschingen REG [1998] s. I-03369
- Mål C-349/96 Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise REG [1999] s. I-00973
- Mål C-134/97 Viktoria Film A/S REG [1998] s. I-07023
- Mål C-216/97 Jennifer Gregg och Mervyn Gregg mot Commissioners of Customs and Excise REG [1999] s. I-04947
- Mål C-396/98 Grundstücksgemeinschaft Schloßstraße GbR mot Finanzamt Paderborn REG [2000] s. I-04279
- Mål C-420/98 W.N. mot Staatssecretaris van Financiën, REG [2000]s. I-02847
- Mål C-240/99 Försäkringsaktiebolaget Skandia (publ). REG [2001] s. I-01951
- Mål C-298/00 P Italienska republiken mot Europeiska kommissionen REG [2004] s. I-04087
- Mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet REG [2003] s. I-13711
- Mål C-17/01 Finanzamt Sulingen mot Walter Sudholz REG [2004] s. I-04243

Referenslista

Mål C-255/02 Halifax plc, Leeds Permanent Development Services Ltd och County Wide Property Investments Ltd mot Commissioners of Customs & Excise REG [2006] s. I-01609

Mål C-472/03 Staatssecretaris van Financiën mot Arthur Andersen & Co. Accountants c.s REG [2005] s. I-01719

Mål C-124/07 J.C.M. Beheer BV mot Staatssecretaris van Financiën REG [2008] s. 0

Generaladvokatens yttrande

Förslag till avgörande av generaladvokat Mischo föredraget den 3 oktober 2002, Mål C-8/01 Assurandør-Societetet et mot Skatteministeriet REG [2003] I-13711

Svensk rätt

Författningar

Lag (1968:430) om mervärdeskatt

Lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt

Regeringsformen (1974:152)

Mervärdesskattelag (1994:200)

Lag (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Lag (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor

Lag (1998:300) om ändring i mervärdesskattelagen

Lag (1999:1130) om ändring i mervärdesskattelagen

Lag (2002:1004) om ändring i mervärdesskattelagen

Förarbeten

Proposition 1994/95:57 om mervärdesskatten och EG

Proposition 2002/03:5 om vissa mervärdesskattefrågor, m.m.

SOU 1964:25 Nytt skattesystem: förslag avgivet av Allmänna skatteberedningen

SOU 1989:35 del I motiv, Reformerad mervärdeskatt m.m., betänkande av kommittén för indirekta skatter

SOU 1989:35 del II lagtext och bilagor, Reformerad mervärdeskatt m.m., betänkande av kommittén för indirekta skatter

Svensk rättspraxis

RÅ 1995 not. 105

RÅ 1999 not. 282

RÅ 2003 ref. 21

Referenslista

RÅ 2004 not. 234

RÅ 2005 ref. 80

RÅ 2005 not. 115

RÅ 2007 not. 139

Förhandsbeskedet från Skatterättsnämnden 2005-02-15

Förhandsbeskedet från Skatterättsnämnden 2006-09-19

Förhandsbeskedet från Skatterättsnämnden 2008-09-29

Litteratur

Alhager Eleonor, *Mervärdesskatt vid omstruktureringar*, Iustus Förlag, Uppsala 2001

Alhager Eleonor, Kleerup Jan, Melz Peter, Öberg Jesper, *Mervärdesskatt i teori och praktik*, upplaga 1, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2007

Bernitz Ulf, Kjellgren Anders, *Europarättens grunder*, upplaga 3, Norstedts Juridik, Stockholm 2007

Bernitz Ulf, *Sverige och Europarätten*, Norstedts Juridik, Stockholm 2002

Hettne Jörgen, Otken Eriksson Ida, *EU-rättslig metod: teori och genomslag i svensk rättstillämpning*, Norstedts Juridik, Stockholm 2005

Kleerup Jan, Westfahl Lena, *Den svenska moms*, upplaga 4, Liber i samarbete med Ernst & Young, Malmö 2006

Melz Peter, *Mervärdesskatt: en introduktion*, upplaga 14, Iustus Förlag, Uppsala 2006

Melz Peter, *Mervärdesskatten: rättsliga problem och grunder*, Juristförlaget, Stockholm 1990

Mutén Leif, *Företagsbeskattningsproblem*, Industriens utredningsinstitut, Stockholm 1960

Nyquist Kerstin, Regeringsrättens handläggning av förhandsbesked i skattefrågor, *Svensk Skattetidning*, 2008 häfte 8, s. 559-564

Pettersén Emmelie, Försäkringsförmedling och finansiella tjänster, *Skattenytt*, 2008 häfte 7-8, s. 457-461

Ståhl Kristina, Österman Persson Roger, *EG-skatterätt*, upplaga 2, Iustus Förlag, Uppsala 2006

Terra Ben J. M., Kajus Julie, *A Guide to the European VAT directives*, [Online] Amsterdam IBFD. Tillgänglig från <http://online2.ibfd.org.bibl.proxy.hj.se/evd/>, 13 november 2008

Terra Ben J. M., Kajus Julie, *A Guide to the European VAT Directives Commentary to the Value Tax of the European Community*, 2nd edition, IBFD Publications, Amsterdam 1993

Tridimas Takis, *The general principles of EU law*, 2nd edition, Oxford University Press. Oxford 2006

Referenslista

Westberg Björn, *Nordisk mervärdesskatterätt: behandlingen av utländska företag, varor eller tjänster inom ramen för nationella lagar*, Juristförlaget, Stockholm 1994

Öberg Ulf, Några anteckningar om användningen av förarbeten inom gemenskapsrätten, *Juridisk Tidskrift vid Stockholms universitet*, 2000/01 häfte 2, s.492-507

Övrigt

Skatteverkets handledning för beskattning av inkomst vid 2008 års taxering

Europeiska Kommissionens hemsida:

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=sv&DosId=196486, 6 november 2008

Europeiska gemenskapernas hemsida:

http://eur-lex.europa.eu/sv/droit_communautaire/droit_communautaire.htm#3.7, 6 november 2008

Bilaga 1: Artikel 135.1 a rådets direktiv 2006/112 EG

Artikel 135

1. Medlemsstaterna skall undanta följande transaktioner från skatteplikt:

- a) Försäkrings- och återförsäkringstransaktioner, inbegripet tjänster med anknytning till sådana transaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter

Article 135

1. Member States shall exempt the following transactions:

- a) Insurance and reinsurance transactions, including related services performed by insurance brokers and insurance agents

Bilaga 2: Artikel 13 B a rådets sjätte direktiv 77/388/EEG

Artikel 13

B. Övriga undantag från skatteplikt

- a) Försäkrings- och återförsäkringstransaktioner, däribland närstående tjänster som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter

Article 13

B. Other exemptions

- a) insurance and reinsurance transactions, including related services performed by insurance brokers and insurance agents

Bilaga 3: 3 kap. 10 § mervärdesskattelagen (1994:200)

3 kap. 10 § ML

Från skatteplikt undantas omsättning av försäkrings- och återförsäkringstjänster, inbegripet tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som avser försäkringar eller återförsäkringar.

Bilaga 4: Artikel 2.1 försäkringsdirektivet

Rådets direktiv 77/92/EEG av den 13 december 1976 om åtgärder för att underlätta det effektiva utövandet av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster vid verksamhet som försäkringsagent eller försäkringsmäklare (ur grupp 630 ISIC) och särskilt om övergångsbestämmelser för sådan verksamhet

Artikel 2

1. a) Yrkesmässig verksamhet utövad av personer som, med avseende på försäkring eller återförsäkring av risker, och med full frihet att välja företag, uppträder som förmedlare mellan personer som söker sådan försäkring och försäkringsföretag eller återförsäkringsföretag, utför förberedande arbete inför ingående av sådana försäkringsavtal och, då så är lämpligt, bistår vid administrering och fullgörande av avtalen, särskilt vid försäkringsfall.

b) Yrkesmässig verksamhet utövad av personer som genom ett eller flera avtal fått i uppdrag att, eller som bemyndigats att, i ett eller flera försäkringsföretags namn och för deras räkning, eller endast för deras räkning, framlägga och ge förslag till försäkringsavtal, utföra arbete inför eller vid slutande av försäkringsavtal, eller bistå vid administrering och fullgörande av sådant avtal, särskilt vid försäkringsfall.

Bilaga 5: Artikel 2.1 försäkringsförmedlingsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/92/EG av den 9 december 2002 om försäkringsförmedling

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. försäkringsföretag: ett företag som har beviljats officiell auktorisation i enlighet med artikel 6 i direktiv 73/239/EEG eller artikel 6 i direktiv 79/267/EEG.
2. återförsäkringsföretag: ett företag som varken är ett försäkringsföretag eller ett försäkringsföretag i ett icke-medlemsland, och vars huvudsakliga verksamhet är att acceptera sådana risker som överlåts av ett försäkringsföretag, ett försäkringsföretag i ett icke-medlemsland eller andra återförsäkringsföretag.
3. försäkringsförmedling: verksamhet som består i att lägga fram, föreslå eller utföra annat förberedande arbete inför ingåendet av försäkringsavtal, eller att ingå sådana avtal, eller att bistå vid förvaltning och fullgörande av sådana avtal, särskilt vid skada.